

Ruoka- ja luonnonvara- tilastojen e-vuosikirja 2016

<http://stat.luke.fi/>

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
64/2016

Lukijalle

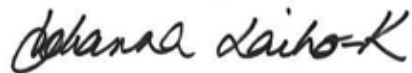
Luken Ruoka- ja luonnonvaratilastojen e-vuosikirja on kokoomajulkaisu, joka ilmestyy nyt toista kertaa. Kirjassa julkaistaan keskeisimmät Suomen ruoka- ja luonnonvaratalouden tilastotiedot linkitettyinä verkkopalvelumme tilastotietokantaan. Julkaisu sisältää biotalouden ja luonnonvara-alan tilastotietoja maa- ja elintarviketaloudesta, metsäsektorilta sekä riista- ja kalataloudesta.

Luken tilastollinen e-vuosikirja on saatavilla Luonnonvarakeskukseen tilastoportaalissa stat.luke.fi, jossa se on ladattavissa suomeksi ja alkuvuodesta 2017 myös englanniksi. Halutessaan lukija voi tilata itselleen perinteisen painetun version [Luonnonvarakeskuksen verkkokaupasta](#). Verkkojulkaisu on suunniteltu digitaaliseksi päivittyväksi kokonaisuudeksi ja se on kätevästi löydettävissä verkkopalvelun kautta. Linkit verkkopalvelun taulukoihin takaavat käyttäjälleen ajantasaiset tilastotiedot. [Ohjeet](#) tilastotietokannan käyttöön löytyvät verkkopalvelustamme.

Vuosikirjan päätoimittajana tässä julkaisussa on toiminut kehittämispäällikkö Tarja Korttesmaa ja tekstien toimituksesta on vastannut viestinnän asiantuntija Aimo Jokela. Julkaisun sisällöstä ja analyyseista vastaa lukuisa joukko Luken tilastoasiantuntijoita sekä tutkijoita. Taiton on tehnyt julkaisuasiantuntija Irene Murtovaara ja infograafit graafisen suunnittelun asiantuntija Essi Puranen.

Kiitän kaikkia tähän julkaisuun ja koko Luken tilastotuotantoon osallistuneita erinomaisesta työstä ja tietopohjasta. Otamme mielellämme vastaan julkaisua ja verkkosivustoamme koskevaa palautetta ja kehittämis ehdotuksia sähköpostiosoitteeseen: tietopalvelu@luke.fi

Helsingissä, joulukuussa 2016

Johanna Laiho-Kauranne, tilastojohtaja, Luke

Twitter: [@laihokauranne](#), [@lukefinland](#)

Sisältö

Maataloustilastot

Maataloustilastollinen vuosi 2015	5
Maatalouden rakenne	7
Kotieläintuotanto	10
Peltokasvituotanto	16
Puutarhatuotanto	20
Maataloustuotteiden käyttö ja varastot	22
Maataloustuotteiden tuottajahinnat.....	25
Maatalouden kannattavuus	28
Ravintotase	30

Metsätilastot

Metsätilastollinen vuosi 2015	33
Metsävarat.....	35
Metsien suojelu	38
Metsänhoitotyöt.....	41
Puukauppa.....	43
Hakkuut ja puuston poistuma.....	47
Kantorahatulot.....	50
Puun käyttö.....	51
Metsäteollisuuden ulkomaankauppa.....	55
Yksityismetsätalouden kannattavuus	58
Suomen puuvirrat 2015	61

Kala- ja riistatilastot

Kala- ja riistatilastollinen vuosi 2015	63
Kaupallinen kalastus merellä.....	65
Kaupallinen kalastus sisävesillä	67
Vapaa-ajankalastus	68
Vesiviljely.....	69
Kalajalosteiden tuotanto	71
Kalan tuottajahinnat	73
Kalan ulkomaankauppa.....	75
Kalatalouden kannattavuus	77
Kalan kulutus.....	79
Metsästys.....	80
Linkkejä tilastopalveluihin	82
Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen temaattiset ohjelmat.....	83

Maataloustilastot

Maataloustilastollinen vuosi 2015

Maatalous- ja puutarhayritysten määrä vähenee ja tilakoko kasvaa

Suomessa oli 50 999 maatalous- ja puutarhayritystä vuonna 2015. Edellisestä vuodesta tilojen määrä väheni kolme prosenttia. Vuodesta 2010 noin 8 500 tilaa on lopettanut toimintansa. Jäljelle jääneet tilat suurenevät. Tilojen keskimääräinen peltoala oli 45 hehtaaria vuonna 2015. Tiloista 86 prosenttia oli edelleen perhevilmelmiä ja kahdeksan prosenttia maatalousyhtymiä. Perikuntien hoidossa tiloista oli vajaat kolme prosenttia ja osakeyhtiöitä oli alle kaksi prosenttia. Yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla neljännes viljelijöistä oli alle 43 vuotta ja neljännes yli 59 vuotta.

Maidontuotanto korkeimmillaan yhteentoista vuoteen

Maitoa tuotettiin reilun prosentin edellisvuotta enemmän, 2 365 miljoonaa litraa. Tuotantomäärä oli korkein yhteentoista vuoteen. Luomumaitoa tuotettiin 15 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna, reilu 54 miljoonaa litraa. Luomumaidon osuus oli kuitenkin vain pari prosenttia. Maidontuottajien määrä väheni noin kuudella prosentilla vuoden aikana, alle 8 000 tuottajaan.

Kananmunien tuotanto kohosi reiluun 71 miljoonaan kiloon. Tuotantomäärä oli seitsemän prosenttia enemmän kuin edellisvuonna ja korkein sitten vuoden 1995. Kananmunista viisi prosenttia tuotettiin luomukanaloissa.

Siipikarjanlihan tuotanto jatkoi kasvuaan

Siipikarjanlihan tuotanto on kasvanut nyt jo kuutena peräkkäisenä vuonna. Siipikarjanlihaa tuotettiin 117 miljoonaa kiloa eli reilu kolme prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Sianlihan tuotanto kasvoi kolmisen prosenttia 192 miljoonaan kiloon. Naudanlihan tuotanto kasvoi neljällä prosentilla vajaaseen 86 miljoonaan kiloon.

Viljoista vain rukiin ala kasvoi

Viljaa oli edelleen puolet koko 2,3 hehtaarin peltoalasta, mutta niin ohran, kauran kuin vehnänkin viljelyalat vähenivät noin 20 000 hehtaaria edellisvuodesta. Viljoista vain ruisala kasvoi. Kasvua oli kolmannes edellisvuoden alasta. Vilja-alan supistuessa muiden kasvien alat lisääntyivät: herneala kaksinkertaistui, härkäpapuala kasvoi puolella ja rypsi- ja rapsiala kolmanneksen edellisvuoteen verrattuna.

Vehnän laadussa toivomisen varaa

Vehnäsato oli satavuotisen tilastointihistorian toiseksi suurin, lähes miljardi kiloa, mutta vain noin 18 prosenttia sadosta täytti leivontalaatukriteerit. Ruissato nousi lähes 45 prosenttia vuodesta 2014, lähes 110 miljoonaan kiloon, kattaen ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen kotimaisen tarpeen. Vuoden 2015 ruissadosta noin yhdeksän prosenttia eli hieman yli viisi miljoonaa kiloa oli luomua. Luomuviljoista määrällisesti eniten tuotettiin kauraa, noin 45 miljoonaa kiloa.

Puutarhatuotanto

Avomaan vihannestuotanto jäi noin kymmenen prosenttia edellisvuotta alhaisemmaksi 166 miljoonaan kiloon. Eniten tuotettiin porkkanaa, jonka sato jäi 10 miljoonaa kiloa edellisvuotta pienemmäksi, noin 64 miljoonaan kiloon. Kasvihuonevihanneksista kurkku ohitti satomäärältään ensimmäisen kerran tomaatin. Kurkkua tuotettiin 40 ja tomaattia 38 miljoonaa kiloa. Erikoistomaattien viljelyä tilastoitiin nyt ensimmäistä kertaa ja niiden osuus oli kymmenen prosenttia tomaatin kokonaistuotannosta. Ruukkuvihannesten kokonaistuotanto kohosi uuteen ennätykseen, 112 miljoonaan ruukkuun. Marjoja tuotettiin ennätyselliset 17 miljoonaa kiloa, josta mansikkaa oli 14 miljoonaa kiloa.

Viljan teollinen käyttö lisääntyi

Teollisuus käytti vuonna 2015 kotimaista ja ulkomaista viljaa yhteensä 1,4 miljardia kiloa eli pari prosenttia edellisvuotta enemmän. Elintarviketeollisuus käytti viljamäärästä lähes kolmanneksen ja rehuteollisuus vajaa puolet. Eniten käytettiin ohraa, 550 miljoonaa kiloa, josta reilu 40 prosenttia kului rehujen valmistukseen. Vehnää käytettiin elintarvikkeiden ja rehujen valmistukseen yhteensä lähes 460 miljoonaa kiloa.

Maataloustuotteiden tuottajahinnat

Maidon tuottajahinta laski 14 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Naudan-, sian- ja siipikarjanlihan keskimääräiset tuottajahinnat jatkoivat toista vuotta laskuaan ja myös lampaanlihan tuottajahinta kääntyi laskuun vuonna 2015. Viljan tuottajahintojen lasku sen sijaan pysähtyi. Kananmunista maksettiin tuottajille kaksi prosenttia edellisvuotta enemmän. Lattia- ja ulkokanojen munista tuottaja sai 13 prosenttia enemmän kuin virikehäkkanokan munista. Luomumunien tuottajahinta oli keskimäärin neljä prosenttia edellisvuotta enemmän.

Maatalouden kannattavuus

Maatalouden keskimääräinen kannattavuus on ollut laskusuunnassa koko 2000-luvun, vaikka voimakkaan rakennekehityksen myötä heikoimmat tilat lopettavat. Vuonna 2014 kannattavuuskerroin oli 0,37 ja kokonaispääoman tuotto prosentti negatiivinen, -2 prosenttia. Pääsääntöisesti kotieläintilojen kannattavuus oli parempi kuin kasvinviljelytilojen. Heikosta kannattavuuskehityksestä huolimatta tilojen vakavaraisuus on kuitenkin edelleen keskimäärin kohtuullisen hyvällä tasolla.

Lihan ja kananmunien kulutus kasvoi

Lihan kokonaiskulutus kasvoi vuodesta 2014 noin kolme prosenttia. Eniten lisääntyi siipikarjanlihan kulutus, seitsemän prosenttia. Kananmunia syötiin noin kuusi prosenttia edellisvuotta enemmän.

Maatalouden rakenne

Vuonna 2015 Suomessa oli 50 999 maatalous- ja puutarhayritystä. Tilojen määrä väheni edellisestä vuodesta noin kolme prosenttia eli 1 800 tilaa. Tilojen keskikoko on nyt noin 45 hehtaaria. Toimintansa lopettaneiden tilojen pellot vuokrataan usein lisämaaksi. Kolmannes pelloista on vuokralla.

Maatilojen määrää on tilastoitu vuodesta 1920

Suomen maatilojen lukumäärästä on tilastotietoa vuodesta 1920 lähtien. Tuolloin tiloja oli noin 225 000. Sotien jälkeen tilamäärä lisääntyi, ja suurimmillaan se oli 50- ja 60-lukujen taitteessa noin 330 000. Siitä lähtien tilojen määrä on vähentynyt.

Vuonna 1995, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, meillä oli noin 100 000 maatilaa.

Vuosien varrella maatilojen tilastointi on muuttunut useamman kerran. Viimeisin uudistus tehtiin vuonna 2013, jolloin perustettiin maatalous- ja puutarhayrityksrekisteri. Uuden rekisterin mukainen tilamäärä on saatavissa vuodesta 2010.

Muu kasvinviljely yleistyy

Suomen tiloista kahdella kolmesta päätuotantosuunta on kasvinviljely ja 30 prosentilla kotieläintuotanto. Kotieläintuotannossa yleisintä on lypsykarjatalous, joka oli päätuotantosuuntana noin

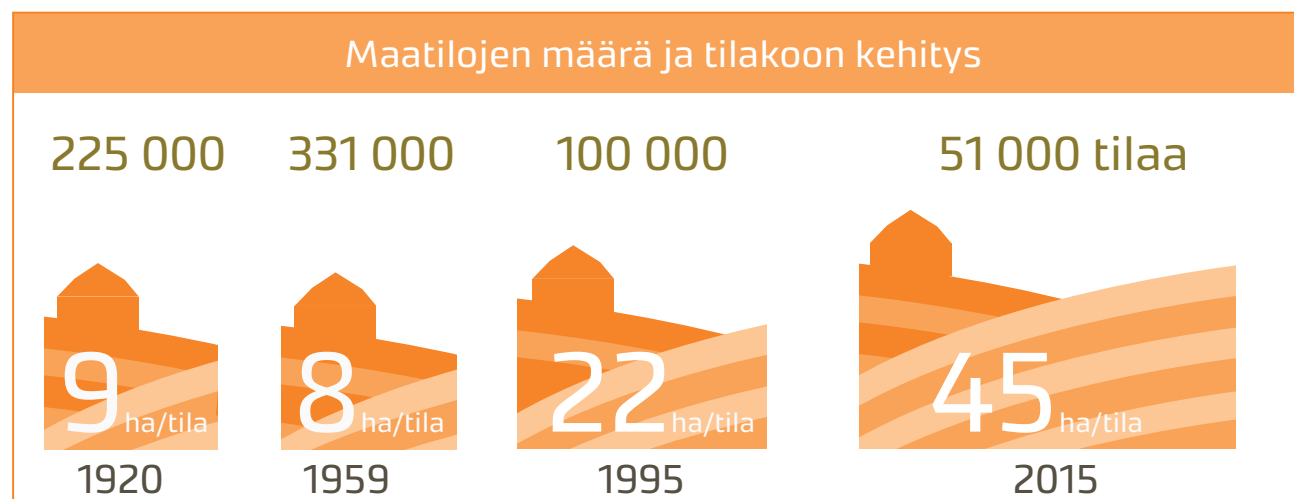
7 700 tilalla vuonna 2015. Loput tiloista ovat sekatiiloja, joilla ei yhtä selkeää tuotantosuuntaa.

Vuonna 2015 viljanviljely oli yleisin päätuotantosuunta noin 18 800 tilalla. Muu kasvinviljely kuitenkin yleistyi tilojen päätuotantosuuntana. Viljan viljelyala on pienentynyt kaksi vuotta peräkkäin. Nurmen ja muiden viljelykasvien pinta-ala on lisääntynyt. Muu kasvinviljely oli päätuotantosuuntana 13 500 tilalla.

Tuotantosuunta on maatalous- ja puutarhayrityksen taloudellisesti merkittävin tuotantosuunta, joka lasketaan käyttäen 50-menetelmää. Jos yli 2/3-osaa tilan kokonaistuotosta tulee yhdestä tuotteesta, kuuluu tila kyseiseen tuotantosuuntaan. Ellei tällaista tuotetta löydy, tila luokituu sekatilaksi.

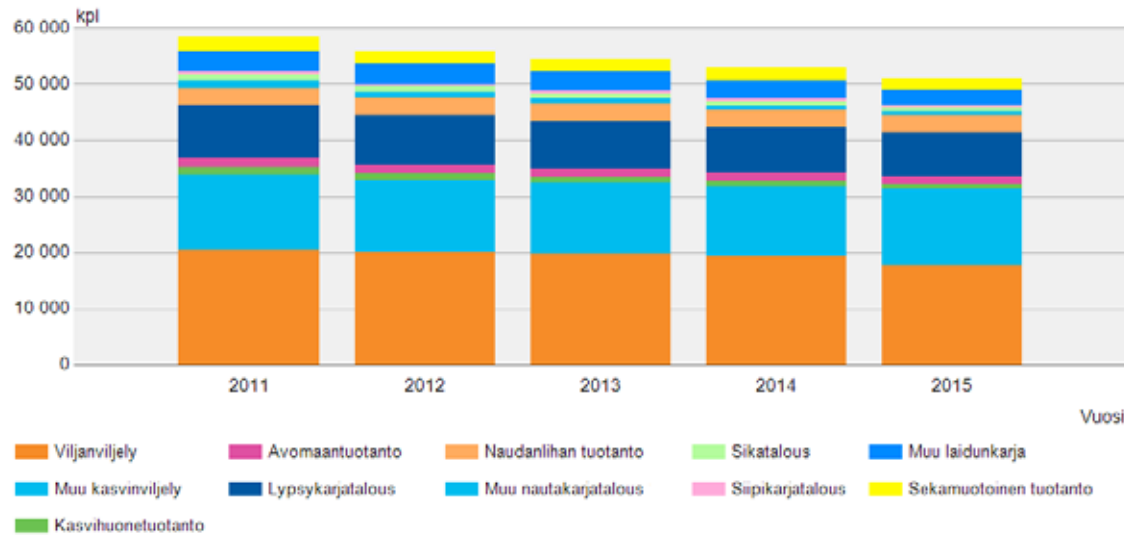
Neljännes viljelijöistä on yli 59 vuotta

Suomalaisista tiloista 86 prosenttia on yksityishenkilöiden omistuksessa eli ne ovat perhevilmeliä. Näiden tilojen viljelijöiden keski-ikä oli 50,8 vuotta. Neljännes viljelijöistä oli yli 59-vuotiaita. Yli 65-vuotiaiden viljelijöiden määrä on kasvussa. Alle 30-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden viljelijöiden määrä on lisääntynyt hieman edellisestä vuodesta. Kaikissa muissa ikäluokissa viljelijöiden määrä on

Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tuotantosunnittain

► [Taustadata taulukkona](#)

vähentynyt. Perheviljelmien määrä on vähentynyt noin 1 600 edellisestä vuodesta.

Kolmannes pelloista on vuokralla

Käytössä olevan maatalousmaan määrä on pysynyt vuodesta toiseen samalla tasolla noin 2,3 miljoonassa hehtaarissa. Lopettavien tilojen pellot siirtyvät jatkaville tiloille joko omaksi tai vuokralla. Vuonna 2015 noin kolmannes käytettävissä olevasta maatalousmaasta oli vuokrattua ja lähes 60 prosentilla tiloista oli peltoa vuokralla.

► [Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne](#)

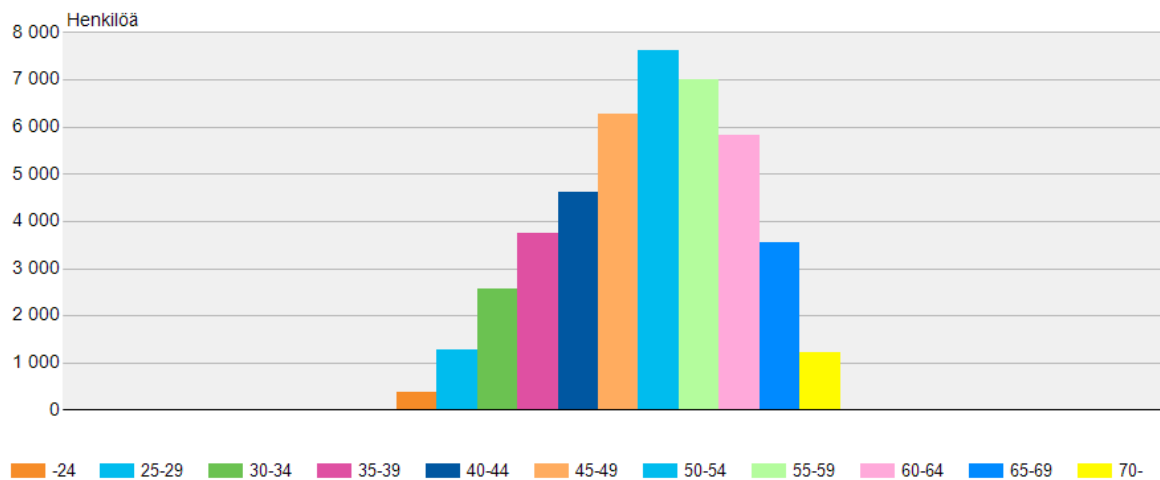
► [Maa- ja puutarhatalouden työvoima](#)

► [Maatalous- ja puutarhayritysten muu yritystoiminta](#)

► [Maa- ja puutarhatalouden energiankulutus](#)

Viljelijöiden lukumäärä ikäluokittain yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla 2015

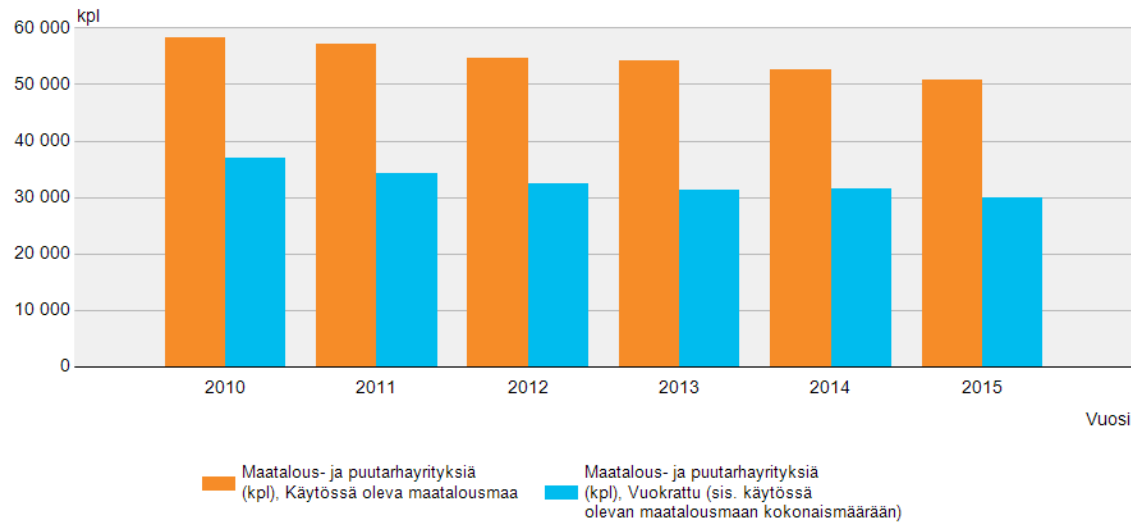
► [Taustadata taulukkona](#)

Maatalous- ja puutarhayrietykset, joilla on käytössä olevaa maatalousmaata sekä maata vuokranneiden tilojen määrä

► Taustadata taulukkona

Tilastot maa- ja puutarhatalouden työvoimasta ja maatalous- ja puutarhayrietysten muusta yritystoiminnasta tehdään 3-4 vuoden välein. Seuraavan kerran tilastot valmistuvat syksyllä 2017.

Kuva: Luken kuva-arkisto

Kotieläintuotanto

Vuonna 2015 kaikkien kotieläintuotteiden tuotanto kasvoi. Maidontuotanto kasvoi prosentilla ja oli korkein kahteentoista vuoteen. Siipikarjanlihan tuotannossa rikottiin ennätyksiä ja tuotanto oli reilut 117 miljoonaa kiloa. Myös sian- ja naudanlihan tuotanto lisääntyi edellisvuodesta teurastusmäärien ja ruhopainojen kasvun myötä. Kanamunantuotanto oli korkeimmillaan kahteenkymmeneen vuoteen.

Maidontuotanto korkeimmillaan yhteentoista vuoteen

Maidontuotantoa harjoitetaan aina pohjoisinta Lappia myöten. Vuonna 2015 Suomen 317 kunnasta maitoa tuotettiin 300 kunnassa.

Maidontuotanto kasvoi viime vuonna reilun prosentin, ja tuotanto oli 2 365 miljoonaa litraa. Vuoden 2015 tuotantomäärä on korkein yhteentoista vuoteen. Vuodesta 1985 käytössä olleet maitokiintiöt poistuivat maaliskuussa 2015. Maitokiintiö sääteli maidontuotantoa Suomessa ja muissa EU-maissa.

Rakennekehitys maidontuotannossa on ollut nopeaa

Rakennekehitys maidontuotannossa on ollut nopeaa, sillä tuottajien määrä on vähentynyt kymmenessä vuodessa lähes puolella. Viime vuoden lopussa maitoa meijeriin lähetti 7 890 tilaa.

Vuonna 2015 toimitettiin tilalta maitoa meijeriin keskimäärin 279 800 litraa. Tuotannon tehostumisen myötä maitomäärä tilaa kohden on kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Lehmien keskituotokset ovat kohonneet kehittyneen eläinjalostuksen, ruokinnan sekä yrittäjien osaamisen myötä. Viime vuonna lypsylehmien keskituotos kohosi 8 300 litraan kun, vuosituhannen alussa lehmät lypsivät keskimäärin 6 800 litraa.

► Maito- ja maitotuotetilasto

Kuopiosta suurin maidontuottaja

Viime vuonna maidontuotanto lisääntyi kaikkien muiden ELY-keskusten alueilla paitsi Satakunnassa ja Pohjois-Karjalassa.

Kuntaliitosten myötä Kuopiosta tuli suurin maidontuottaja viime vuonna, kun Kuopio ja Maaninka yhdistyivät. Kuopiossa tuotettiin maitoa vajaa 56 miljoonaa litraa. Seuraaviksi eniten maitoa tuotettiin Kokkolassa ja Kiuruvedellä.

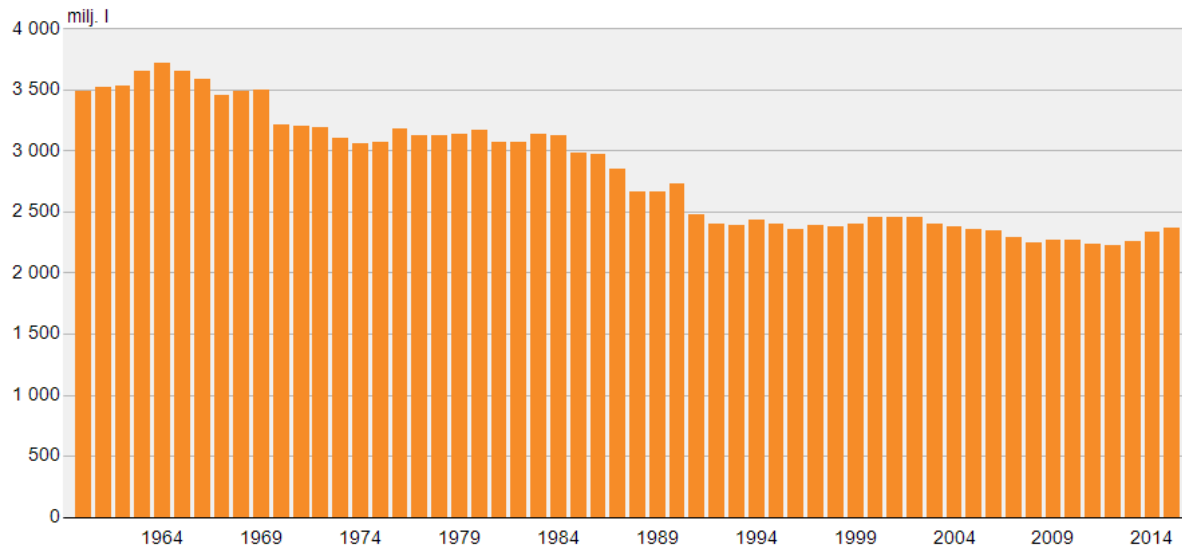
► Alueittainen maidontuotanto

Kuva: Luken kuva-arkisto

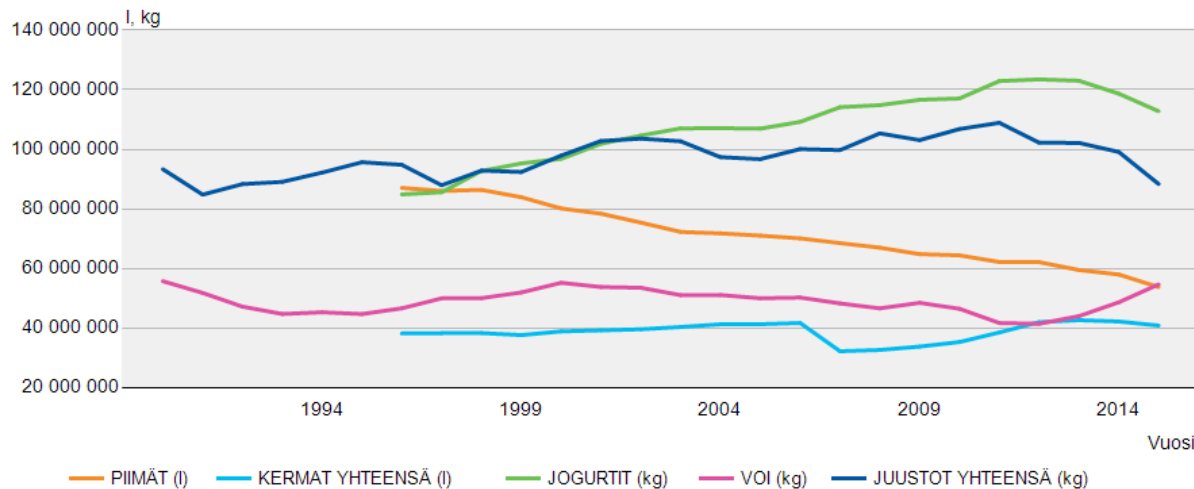
Maidontuotanto 1960-2015

► Taustadata taulukkona

Maitotuotteiden valmistus 1990-2015

► Taustadata taulukkona

Tuoretuotteiden valmistus väheni edelleen

Viime vuonna tuoretuotteita valmistettiin reilu 970 miljoonaa kiloa, mikä on neljä prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Lähes kaikkien tuoretuoteryhmien valmistus väheni, mutta määrällisesti eniten väheni juotavien maitojen valmistus.

Tuoretuotteista suurimman osan kattaa juotava maito (73 %). Jogurtin osuus valmistuksesta oli 12, piimän 6, kerman 4 ja muiden tuoretuotteiden 5 prosenttia.

Juustojen valmistus väheni kun taas voin valmistus kasvoi

Juustoja valmistettiin viime vuonna 88 miljoonaa kiloa. Määrä väheni 11 prosenttia edellisvuodesta ja viime vuoden valmistusmäärä oli pienin lähes kahteenkymmeneen vuoteen. Vastaavasti voin valmistus kasvoi viime vuonna 11 prosentilla vajaaseen 49 miljoonaan kiloon. Maidon ylituotanto, venäjän tuontirajoitteet ja huono markkinatilanne ovat osaltaan vaikuttaneet voin ja jauheiden valmistusmäärien kasvuun ja juuston ja tuoretuotteiden valmistuksen vähenemiseen.

Lihaa tuotettiin hieman edellisvuotta enemmän

Lihantuotanto kasvoi vajaaseen 398 miljoonaan kiloon viime vuonna, mikä on kolme prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Sekä naudan-, sian-, sii-

pikarjan- ja lampaanlihan tuotanto kasvoi edellisvuodesta. Tuotetusta lihasta sianlihan osuus oli noin 48 prosenttia, siipikarjanlihan 30 prosenttia, naudanlihan 22 prosenttia ja lampaanlihan alle puoli prosenttia.

Naudanlihantuotanto kasvoi neljä prosenttia

Naudanlihan tuotanto kasvoi neljä prosenttia vajaan 86 miljoonaan kiloon. Lisäys tuli teurastusmäärien kasvusta ja keskipainojen noususta. Viime vuotta enemmän naudanlihaa on tuotettu viimeksi vuonna 2007.

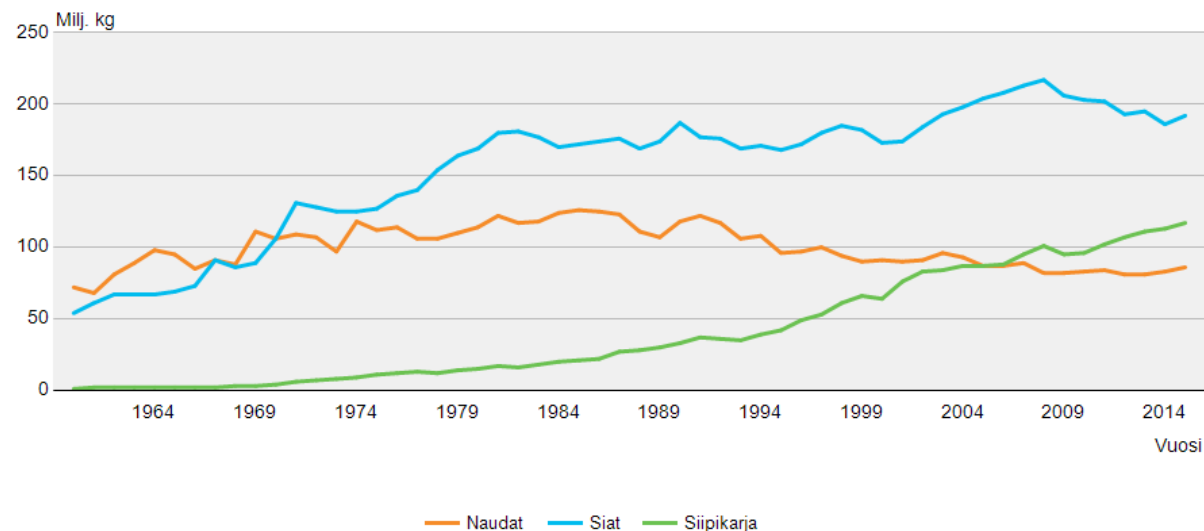
Naudanlihan tuotanto on vähentynyt lypsylehmiä vähentämisen myötä viime vuosikymmeninä. Tuotannon laskua on hidastanut emolehmiä määrän lisääntyminen ja ruhopainojen nousu. 1950-luvulta alkaneella tilastointikaudella naudanlihantuotanto on ollut korkeimmillaan 1980-luvun puolivälissä, jolloin naudanlihaa tuotettiin 125 miljoonaa kiloa.

Naudanlihantuotanto lisääntyi kaikilla ELY-keskusalueilla

Naudanlihantuotanto lisääntyi kaikkien ELY-keskusten alueilla viime vuonna. Määrällisesti eniten tuotanto kasvoi Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla, joissa kasvua oli reilu puoli miljoonaa kiloa. Eniten naudanlihaa edellisvuosien tapaan tuotettiin Kiuruvedellä (3,4 milj. kiloa). Seuraavina tulivat Kuopio (2,3 milj. kiloa) ja Kauhava (1,9 milj. kiloa).

Naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuotanto 1960–2015

[Taustadata taulukkona](#)

Sianlihaa edellisvuotta enemmän

Vuonna 2015 sianlihaa tuotettiin 192 miljoonaa kiloa, jossa kasvua edellisvuodesta oli kolmisen prosenttia. Sikoja teurastettiin reilu kaksi miljoonaa kappaletta ja lihasian keskimääräinen ruhopaino kohosi parilla kilolla reiluun 90 kiloon viime vuonna.

Sianlihantuotanto on keskittynyt hyvin viljantuo- tintoalueille Varsinais-Suomeen ja Pohjanmaalle. Näiden alueiden yhteenlaskettu tuotanto kattaakin yli 60 prosenttia kokonaistuotannosta.

Viime vuonna tuotanto lisääntyi usean ELY-keskuk- sen alueella. Kuntatasolla eniten sianlihaa tuote-

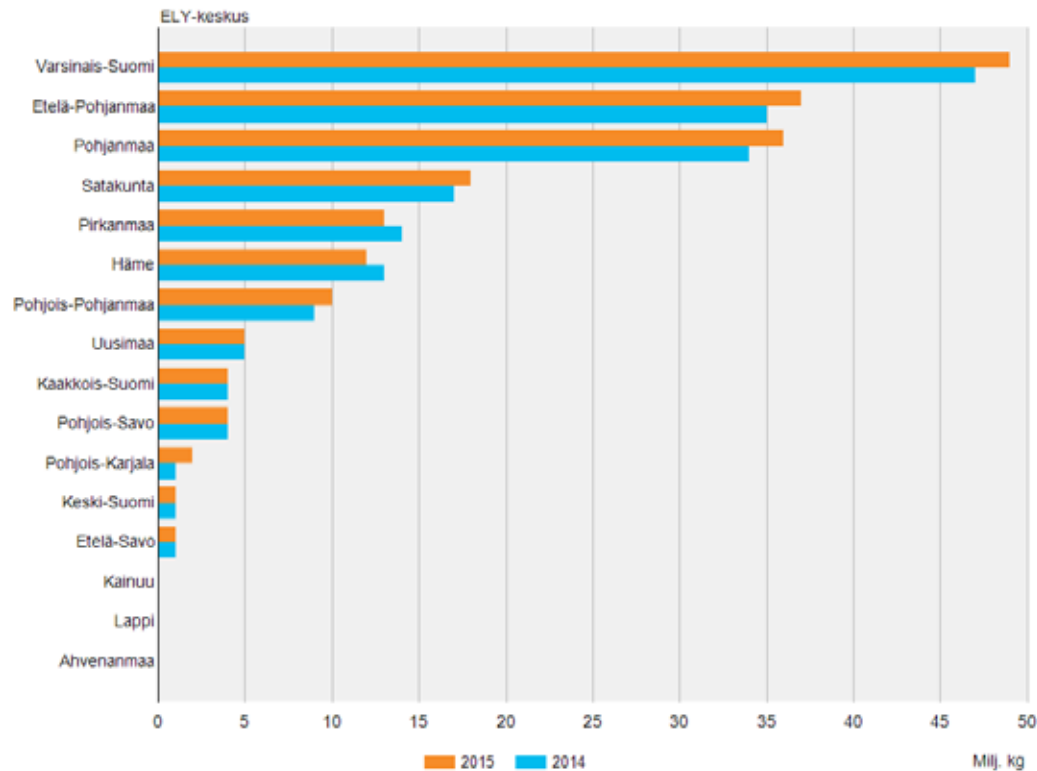
taan Huittisissa ja Loimaalla, joissa kummassakin tuotanto oli viime vuonna noin 12,7 miljoonaa kiloa. Kolmanneksi suurin sianlihantuottajakunta oli Ilmajoki (10,5 milj. kiloa).

Siipikarjanlihaa jälleen ennätysmäärä

Siipikarjanlihan tuotanto kasvoi kasvavan kysyn- nän siivittämänä reiluun 117 miljoonaan kiloon vii- me vuonna. Tuotanto kasvoi nyt jo kuudetta vuotta peräkkäin uuteen ennätykseensä ja kasvua edel- lisvuodesta oli reilut kolme prosenttia. Kasvua oli sekä broilerin- että kalkkunanlihan tuotannossa.

Sianlihan tuotanto ELY-keskuksittain 2014 ja 2015

► Taustadata taulukkona

Broilerinlihan tuotanto rantautui Suomeen 1950 ja 1960 lukujen vaihteessa. 1960-luvulla siipikarjanlihan tuotanto oli vielä vähäistä, mutta kasvoi tasaisesti vuosi vuodelta niin että tuotanto ohitti naudanlihan tuotannon vuonna 2005. Siipikarjanlihasta broilerinlihan osuus on reilu 90 prosenttia. Kalkkunanlihan tuotanto on sen sijaan vähentynyt lähes puoleen siitä mitä sitä tuotettiin enimmillään.

Viime vuonna kalkkunalihaa tuotettiin reilu 7,5 miljoonaa kiloa.

► [Lihantuotanto](#)

► [Alueittainen lihan tuotanto](#)

Kananmunien tuotanto kasvoi hienoisesti

Kananmunien tuotanto kohosi reiluun 71 miljoonaan kiloon viime vuonna. Tuotanto kasvoi seitsemän prosenttia edellisvuodesta. Viime vuoden tuotantomäärä on korkein kahteenkymmeneen vuoteen, sillä enemmän kananmunia on tuotettu viimeksi vuonna 1995. Suurimmillaan kananmunantuotanto oli 1984, (88 miljoonaa kiloa) ja alimmillaan 1950-luvun alussa (25 miljoonaa kiloa).

Kananmunista 62 prosenttia tuotettiin virikehäkeissä, 33 prosenttia lattia- ja ulkokanaloissa ja viisi prosenttia luomukanaloissa. Viime vuonna luomukananmunien tuotanto nousi reilun kymmenen prosenttia ja lattia- ja häkkikananmunien tuotanto kumpikin seitsemän prosenttia edellisvuodesta.

► [Kananmunien tuotanto](#)

Nautojen määrä oli ennallaan

Maatiloilla oli nautoja yhteensä 914 700, mikä on lähes saman verran kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Nautoja oli kaikkiaan 12 390 tilalla.

Keväällä 2015 lypsylehmiä oli reilut 285 000. Lypsylehmien määrässä ei ole tapahtunut viime vuosina suuria muutoksia siitä huolimatta että maitotilojen määrä on vähentynyt. Jatkavat tilat ovat laajentaneet tuotantoaan ja lypsykarjatilojen keskikoko on lähes kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vu-

den aikana. Viime vuonna maataloilla oli keskimäärin 33 lypsylehmää. Eniten lehmiä oli 1960-luvulla, jolloin niitä oli reilut 1,1 miljoonaa. Tuolloin tiloilla oli keskimäärin alle viisi lehmää.

Emolehmien määrä on ollut kasvussa lähes koko 2000-luvun ja määrä on lähes kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Viime vuonna emolehmien määrä kasvoi vajaaseen 59 000 ja niitä oli noin 2 180 tilalla.

Sikoja oli hieman edellisvuotta vähemmän

Keväällä 2015 sikoja oli 1 320 maatilalla noin 1,24 miljoonaa kappaletta, mikä on hieman edellisvuotta vähemmän. Emakoita oli noin 23 000 kappaletta. Sikatilojen määrä on enemmän kuin puolittunut kymmenessä vuodessa. Sikojen lukumäärä on samassa ajassa vähentynyt kymmenisen prosenttia ja emakkomäärä lähes kolmanneksen.

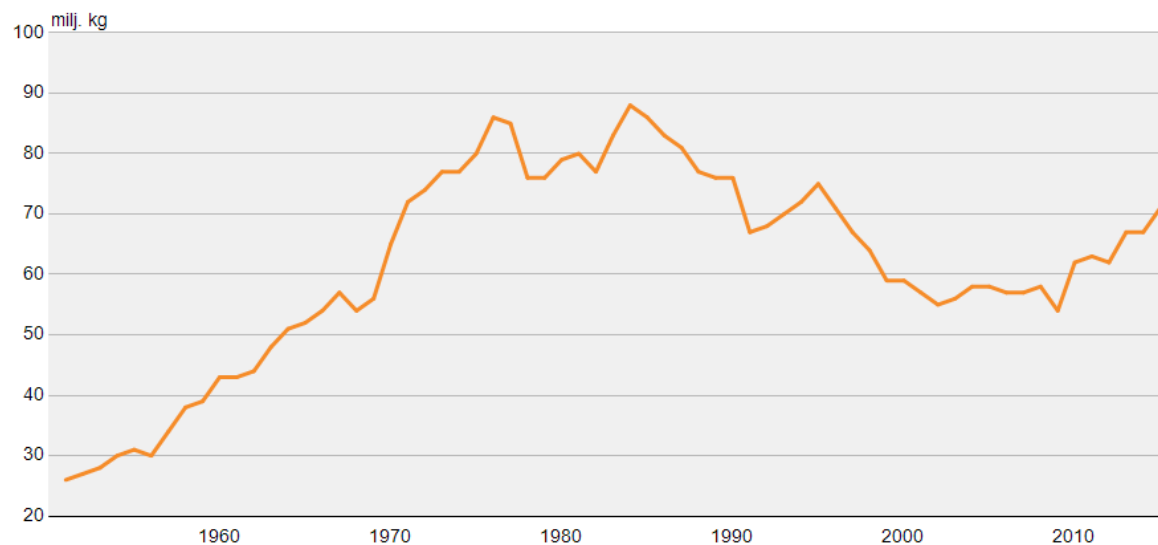
Sikojen määrä oli suurimmillaan 2000-luvun loppupuolella (1,5 miljoonaa). Vähiten sikoja on ollut 1920-luvulta alkaneella tilastointikaudella sota-vuosina 1940-luvulla (0,3 miljoonaa).

Kanoja oli eniten Varsinais-Suomessa ja broilereita Pohjanmaalla

Siipikarjaa oli tiloilla 1.4.2015 noin 12 miljoonaa kappaletta, jossa vähennystä edellisvuoteen oli neljä prosenttia. Määrästä vajaa 60 prosenttia oli broile-

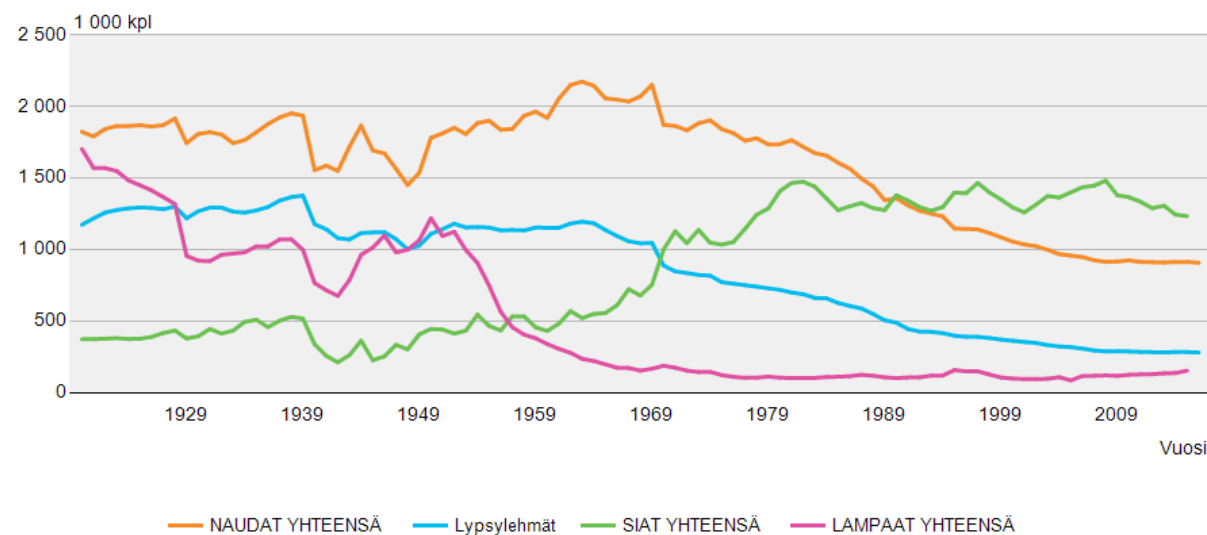
Kananmunien tuotanto 1951–2015

► Taustadata taulukkona

Nautojen, sikojen ja lampaiden määrä 1920–2015

► Taustadata taulukkona

reita, 30 prosenttia kanoja ja 10 prosenttia kalkku-noita, broileriemoja ja muuta siipikarjaa. Kaikkiaan noin 1 300 tilalla oli siipikarjaa. Tilamäärä sisältää kaikki tilat, joilla lintuja on yksi tai enemmän. Päätuotantosuuntana siipikarjatalous oli 400 tilalla.

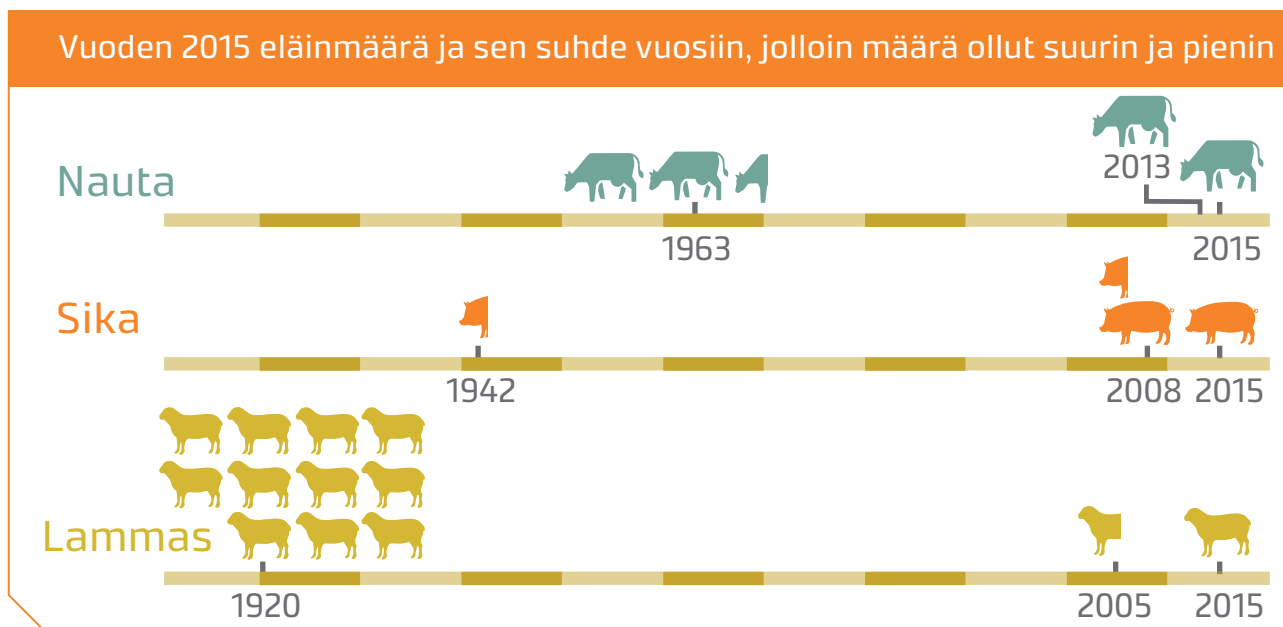
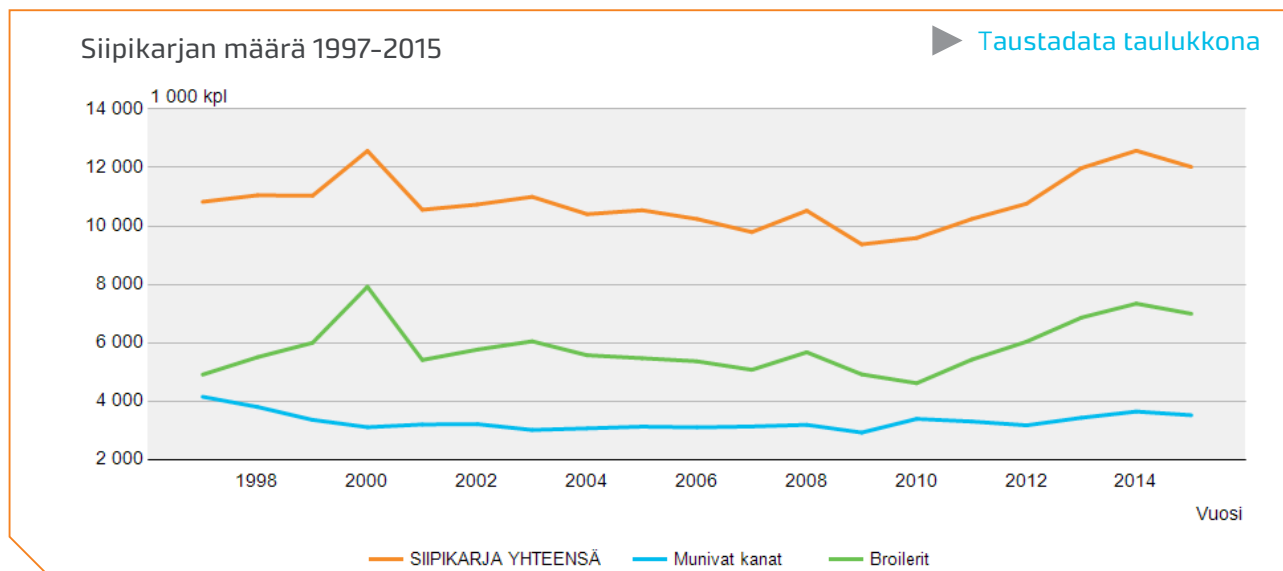
Broilereita oli keväällä noin seitsemän miljoonaa kappaletta 124 tilalla. Broilereita oli eniten (1.4.2015) Seinäjoella, Huittisissa, Kangasalalla, Pöytyällä ja Lapualla, joissa kaikissa luku oli yli puoli miljoonaa.

Kanoja oli tiloilla reilut 3,5 miljoonaa kappaletta huhtikuun alussa, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Kanoista reilu 60 prosenttia oli Varsinais-Suomalaisilla tiloilla. Eniten kanoja oli Loimaalla, Laitilassa ja Oripäässä.

Lammasmäärä korkeimmillaan kahteenkymmeneen vuoteen

Keväällä 2015 lampaita oli 155 000 kappaletta, joista uuhia noin 74 000. Lampaita oli 1 450 tilalla. Viime vuosina lampaiden lukumäärä on ollut kasvussa ja lammastilojen keskikoko on noussut. Keskimäärin tilalla oli viime vuonna 54 uuhia. Tilastojen valossa lammasmäärä on ollut suurimmillaan 1920-luvulla (1,7 miljoonaa) ja alimmillaan 2000-luvulla (90 000 kpl). Lammastaloutta harjoitetaan koko maassa. Eniten lampaita on Varsinais-Suomessa, Pohjanmaalla ja Lapissa.

► Kotieläinten lukumäärä

Peltokasvituotanto

Vuonna 2015 Suomen noin 2,3 miljoonan hehtaarin peltoalasta puolet oli viljaa. Pääosa loppuosalasta oli nurmea ja kesantoa. Lopulla kymmenesosalla peltoalasta kasvoi lukuisa kirjo viljelykasveja.

Kaikkien kolmen eniten viljellyn viljan eli ohran, kauran ja vehnän viljelyalat vähenivät noin 20 000 hehtaaria edellisvuodesta. Ohra-ala pääviljana ylitti edelleen 500 000 hehtaaria. Viljoista vain ruisala kasvoi, lähes 8 000 hehtaarilla, mikä nosti rukiin kokonaisalan lähes 32 000 hehtaariin.

Vilja-alan lasku toi tilaa erikoiskasveille

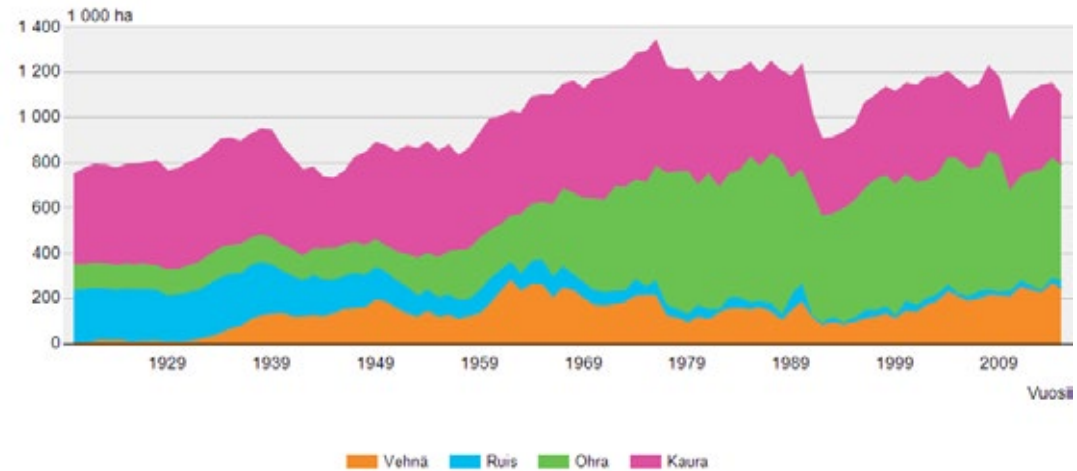
Viljelyala on pysynyt vuosikymmeniä suunnilleen samansuuruisena. Vilja-alan supistuessa tilaa tuli vähemmän viljellyille kasveille. Kesällä 2015 herne-ala kaksinkertaistui, härkäpapuala kasvoi puolella ja rypsi- ja rapsiala kasvoi kolmanneksen edellisvuoteen verrattuna.

Viljasato pieni yli kymmenen prosenttia

Vuonna 2015 kahden huippuvuoden jälkeen viljasato pieni 11 prosenttia. Sekä ohra-, kaura- että vehnäsato pienenevät, kun taas ruissato nousi lähes 45 prosenttia vuodesta 2014.

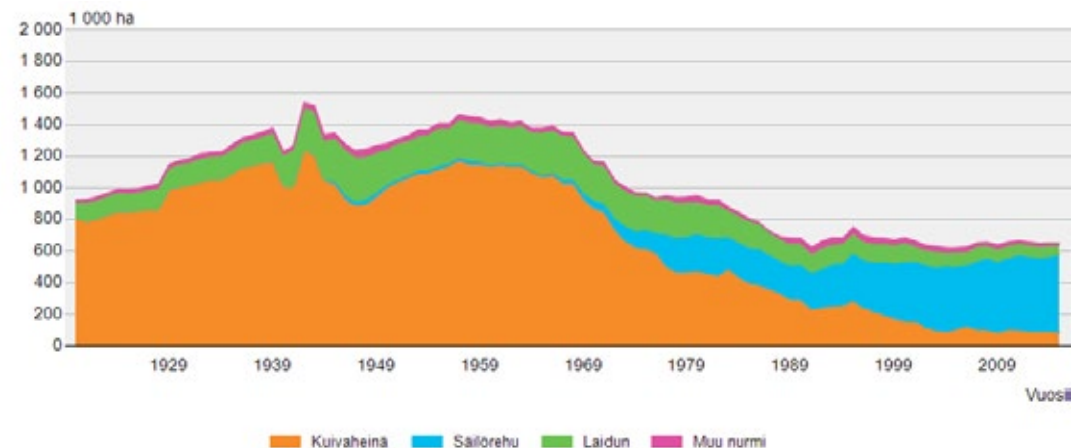
Vilja-alat 1920–2015

[Taustadata taulukkona](#)

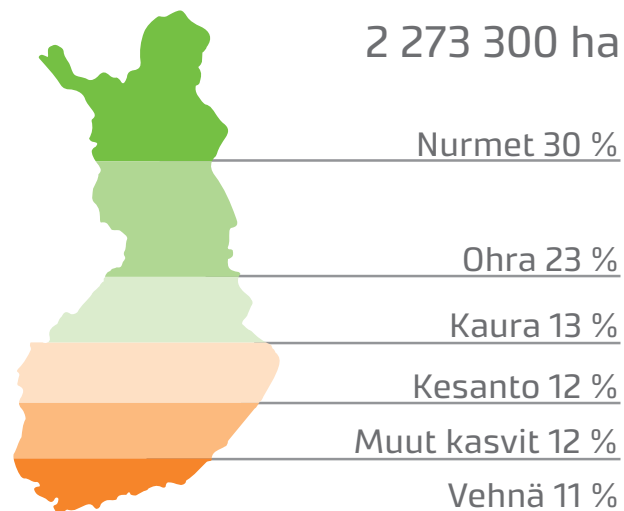
Rehunurmialat 1920–2015

[Taustadata taulukkona](#)

Käytössä oleva maatalousmaa 2015

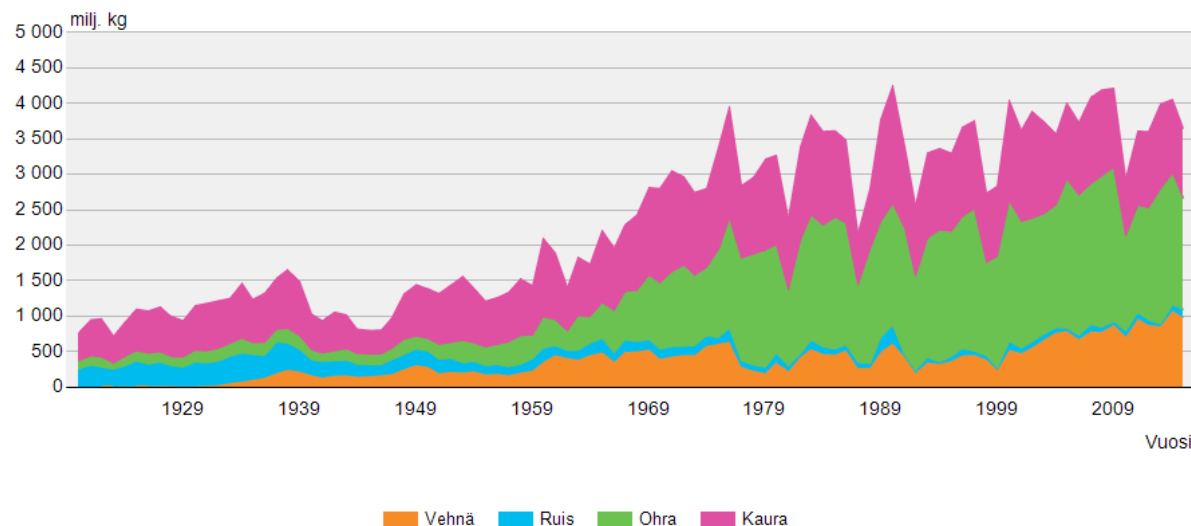
2 273 300 ha

7% Suomen pinta-alasta

► Käytössä oleva maatalousmaa

Viljasato 1920-2015

► Taustadata taulukkona

Vehnää reilusti - laadussa toivomisen varaa

Vehnäsato oli määrällisesti hyvä - lähes miljardi kiloa. Se on satavuotisen tilastointihistorian toiseksi suurin. Vehnän leivontalaatu jäi kuitenkin heikoksi. Vain noin 18 prosenttia sadosta ylitti leivontalaatukriteerit. Määrällisesti vähemmän leivontalaatuista vehnää oli viimeksi seitsemän vuotta sitten.

Huippusatoja rukiista ja syysvehnästä

Syysviljojen eli syysrukiin ja -vehnän hehtaarisadot olivat koko maan tasolla ennätyskorkeita. Koska syyskylvöalatkin olivat tavanomaista suurempia, saatiin syysvehnästä satavuotisen satohistorian kolmanneksi suurin sato. Suuri ruissato eli lähes 110 miljoonaa kiloa, takasi ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen kotimaisen leipärukiin riittävyyden koko satovuodelle.

Hernettä ja härkäpapua lähes tuplasti

Herneen sato (25 milj. kg) nousi edellisvuodesta yli 75 prosenttia ja härkäpavun sato (27 milj. kg) 25 prosenttia. Satomäärien nousua siivitti hernealan kaksinkertaistuminen ja härkäpapualan kasvu yli 50 prosentilla. Molempien valkuaiskasvien viljelyala kasvoi sokerijuurikkaan tasolle eli yli 10 000 hehtaariin.

Kotieläinten ruokinnassa kotimaisen rehuvalkuaisen omavaraisuusasteeksi on arvioitu vain 15 prosenttia.

Perunasato jäi alhaiseksi

Perunasato pieneni kymmenyksen vuoden 2014 sadosta. Perunan hehtaarisato jäi hieman alle 25 tonniin hehtaarilta. Viimeisen vuosikymmenen aikana tämä oli kolmas kerta, kun hehtaarisato alitti 25 tonnia.

Tuoreviljasadosta ennätys

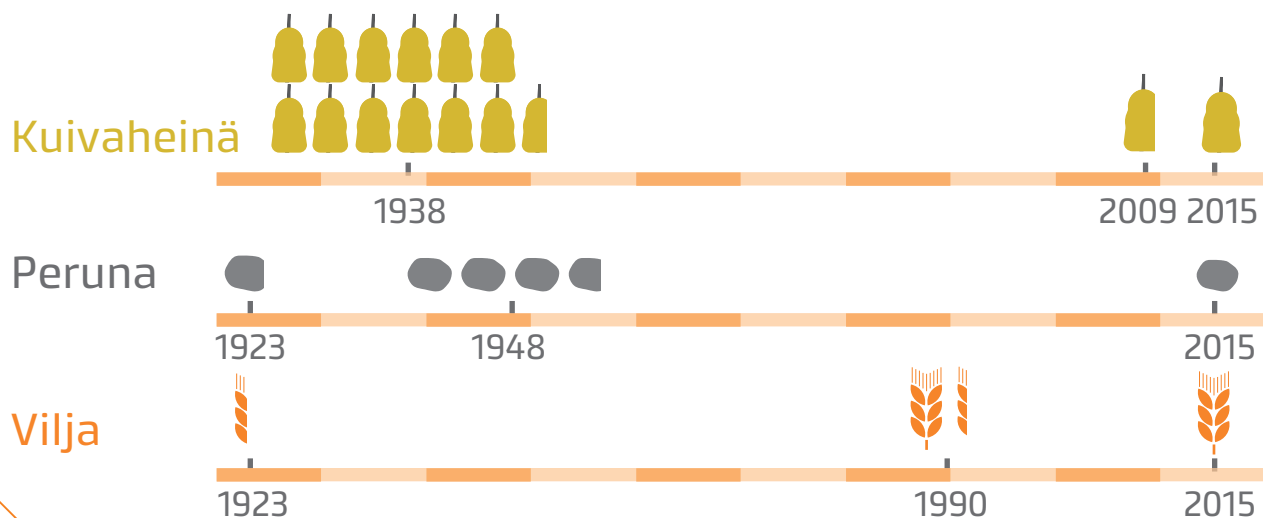
Pääosa noin 650 000 hehtaarin rehunurmialasta korjataan säilörehuksi ja vain noin kuudesosalta rehunurmialaa korjataan kuivaheinäsatoa. Säilörehusato nousi vuodesta 2014 viisi prosenttia. Kuivaheinäsato oli keskinkertainen. Tuorevilja-ala ohitti kuivaheinäalan. Vilja-alasta jo yli 100 000 hehtaaria korjattiin tuoresäilöviljana ja kokoviljasäilörehuna kotieläinten rehuksi.

Satotilasto

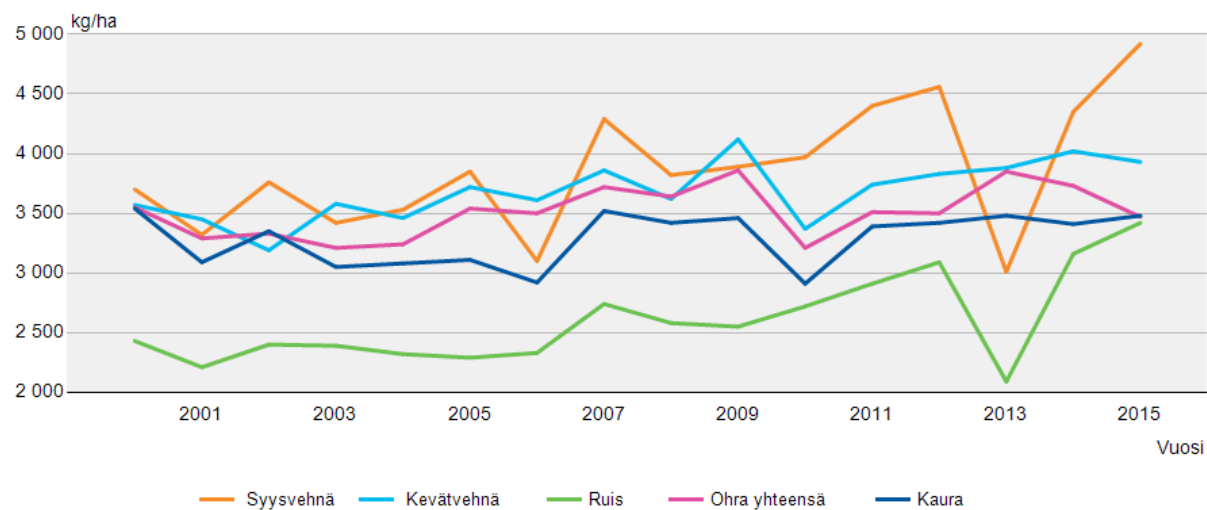
Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Paras ja huonoin satovuosi, vertailuvuotena 2015

Viljakasvien hehtaarisadot 2000-2015

[Taustadata taulukkona](#)

Viljoilla luomutuotanto edelleen vähäistä

Luomuviljan osuus koko viljasadosta vuonna 2014 oli 2,3 prosenttia. Viljoista luomuinta oli ruis. Vuoden 2015 ruissadosta noin kahdeksan prosenttia eli noin yhdeksän miljoonaa kiloa oli luomua. Luomuviljoista määrällisesti eniten korjattiin kauraa eli noin 45 miljoonaa kiloa.

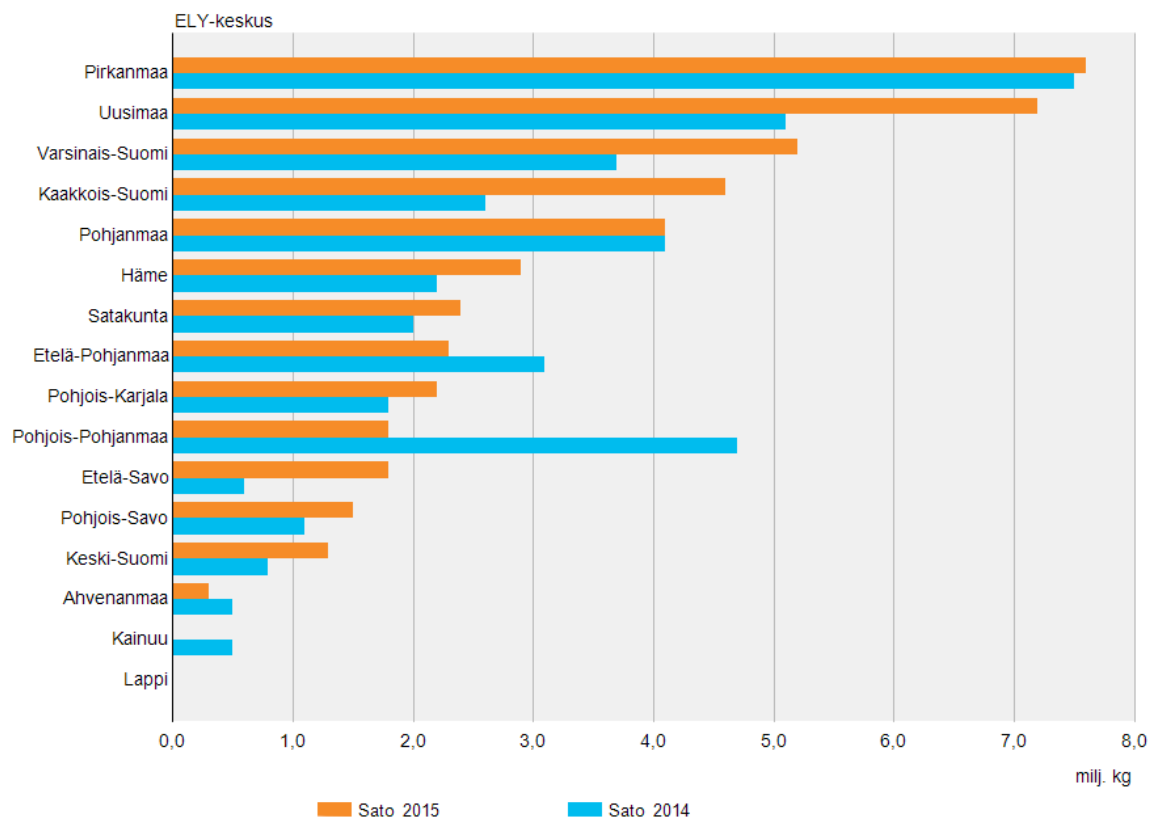
Herneen, härkävavun sekä nurmi- ja seosviljarehujen tuotannosta luomun osuus oli muita kasveja suurempi, 10-20 prosenttia. Luomukotieläintuotannon nousu näkyy siten pelloilla etenkin luomurehutuotannon kasvuna.

► [Luomusatotilasto](#)

Luomusäilörehusato kolminkertaistunut kuudessa vuodessa.

Luomukauran sato 2014-2015 ELY-keskuksittain

► [Taustadata taulukkona](#)

Puutarhatuotanto

Vuonna 2015 puutarhatuotantoa oli avomaalla 16 628 hehtaarin ja kasvihuoneissa 392 hehtaarin alalla. Puutarhayrityksiä oli 3 613, mikä on noin kolmannes parinkymmenen vuoden takaisesta. Viljelyalaa oli eniten 1990-luvun loppupuolella, noin 19 000 hehtaaria. Viime vuosina tuotantoala on pysynyt noin 16 000 hehtaarissa.

Ennätyssatojen kesä 2015 - poikkeuksena porkkana

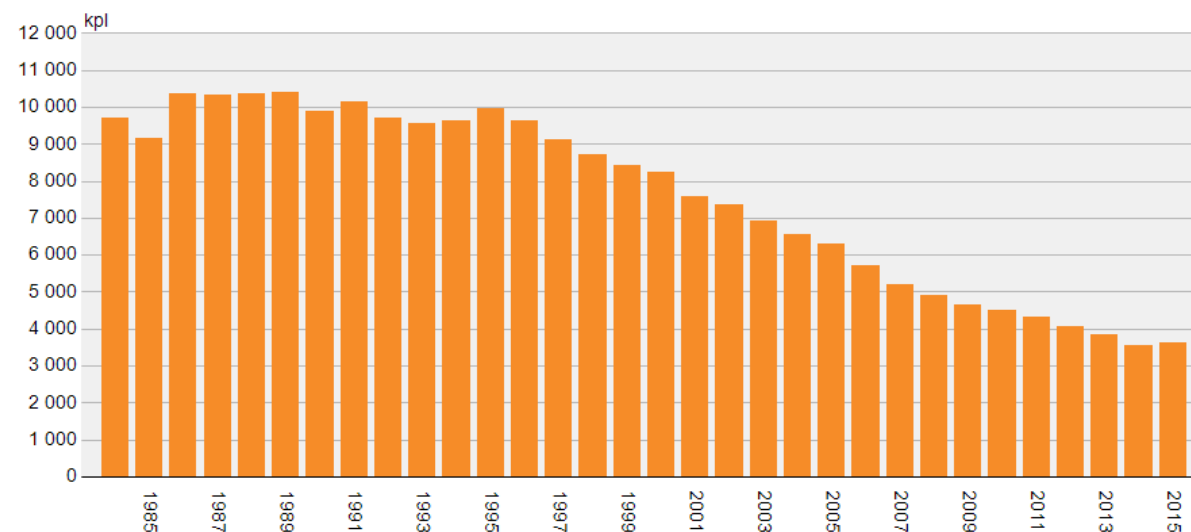
Menneellä kasvukaudella mansikka, vadelma ja omenat tuottivat ennätys sadon. Puutarhamarjoja tuotettiin 17 ja omenaa kuusi miljoonaa kiloa. Kasvihuonevihanneksia tuotettiin myyntiin tavanomaiset 83 miljoonaa kiloa, mutta avomaavihannesten sato jäi 166 miljoonaan kiloon. Avomaatuotannon notkahdus johtui porkkanasta. Kilomääräisesti tärkeimmän avomaavihannoksen sato jäi 10 miljoonaa kiloa edellisvuotta huonommaksi eli vajaaseen 64 miljoonaa kiloon

Sipuli- ja kesäkukat säilyttivät paikkansa

Kasvihuoneissa oli koristekasvituotantoa 123 hehtaarin alalla. Kasvihuoneissa tuotettiin 74 miljoonaa sipulikukkaa, 37 miljoonaa kesäkukkaa ja vajaa 10 miljoonaa kukkivaa ruukku- ja viherkasvia. Leikkokukkaa tuotettiin enää 39 000 neliön alalla.

Puutarhayritysten lukumäärän kehitys 1984–2015

► [Taustadata taulukkona](#)

Erikoistomaatteja neljä miljoonaa kiloa

Tomaattia on tuotettu kasvihuonekurkkua enemmän koko puutarhatuotannon tilastoinnin ajan. Erikoistomaattien kuten kirsikka-, luumu- ja pihvitomaattien viljely on ollut kasvussa ja niitä tuotettiin viime vuonna lähes neljä miljoonaa kiloa tomaatin kokonaistuotannon ollessa 38 miljoonaa kiloa.

► [Puutarhatilastot](#)

Viime vuonna kuitenkin kurkku ohitti satomäärältään tomaatin. Kurkkua tuotettiin 40, tomaattia 38 miljoonaa kiloa. Kasvihuonevihannesten tuotantomäärä säilyi ennallaan 83 miljoonassa kilossa. Ruukkuvihannesten kokonaistuotanto kohosi uuteen ennätykseensä, 112 miljoonaa ruukkuun.

Tunneliviljely nostaa marjojen satotasoa

Tunneliviljelyn käyttöönotto on nostanut varsinkin marjojen satotasoa. Yleisintä tunneliviljelyä on mansikan ja vadelman viljelyssä. Vuonna 2015 ensimmäistä kertaa tilastoidun marjojen tunneliviljelyn ala oli 19 hehtaaria.

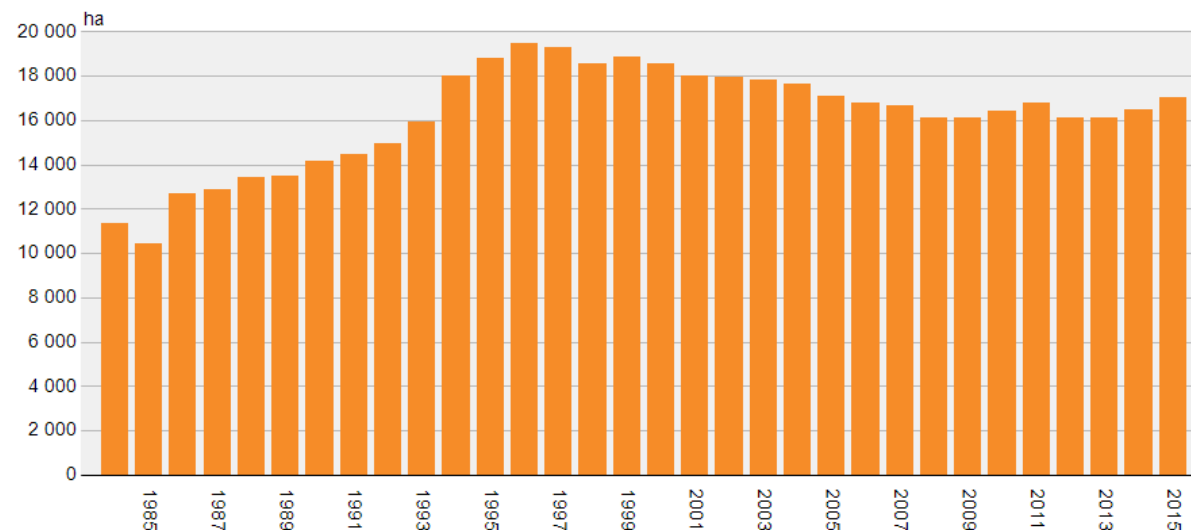
Tunneliviljely on katettua peltoviljelyä, jossa teräskaarisen tunnelin päälle on kiinnitetty yksinkertainen muovi, joka poistetaan talveksi.

Kuva: AnnaMarja Vilander

Puutarhatuotannon alan kehitys 1984–2015

[Taustadata taulukkona](#)

Vihannesten, marjojen ja hedelmien tuotanto 2015

Yhteensä 272 miljoonaa kiloa

166 milj. kg
Avomaavihannekset

84 milj. kg
Kasvihuonevihannekset
(ml. ruukkuvihannekset)

22 milj. kg
Marjat ja hedelmät

Maataloustuotteiden käyttö ja varastot

Vuosittain Suomen pelloilla tuotetaan noin neljä miljardia kiloa viljaa. Suurin osa siitä jää maataloilta tuotantoeläinten rehuksi. Teolliseen jalostukseen päätyy kolmannes.

Viljaa ja rypsiä maataloilta markkinoille

Viljaa käyttävä teollisuus ja viljan välittäjät ostivat maataloilta vuonna 2015 viljaa yhteensä 2,1 miljardia kiloa. Määrä on hieman edellisvuotta vähemmän.

Maataloilta ostettiin eniten ohraa, 800 miljoonaa kiloa, josta viidesosa oli mallasohraa, loput rehuohraa. Toiseksi eniten ostettiin vehnää, 660 miljoonaa kiloa. Runsas kolmannes ostettiin leipävehnänä ja loput rehuvehnänä. Kauran ostoja oli edellisvuotta vähemmän, 550 miljoonaa kiloa. Rukiin ostomäärä oli 83 miljoonaa kiloa, mutta se oli lähes kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna.

Rypsiä ja rapsia ostettiin maataloilta edellisvuotta enemmän, 58 miljoonaa kiloa.

Suurin osa viljasta rehuteollisuuteen

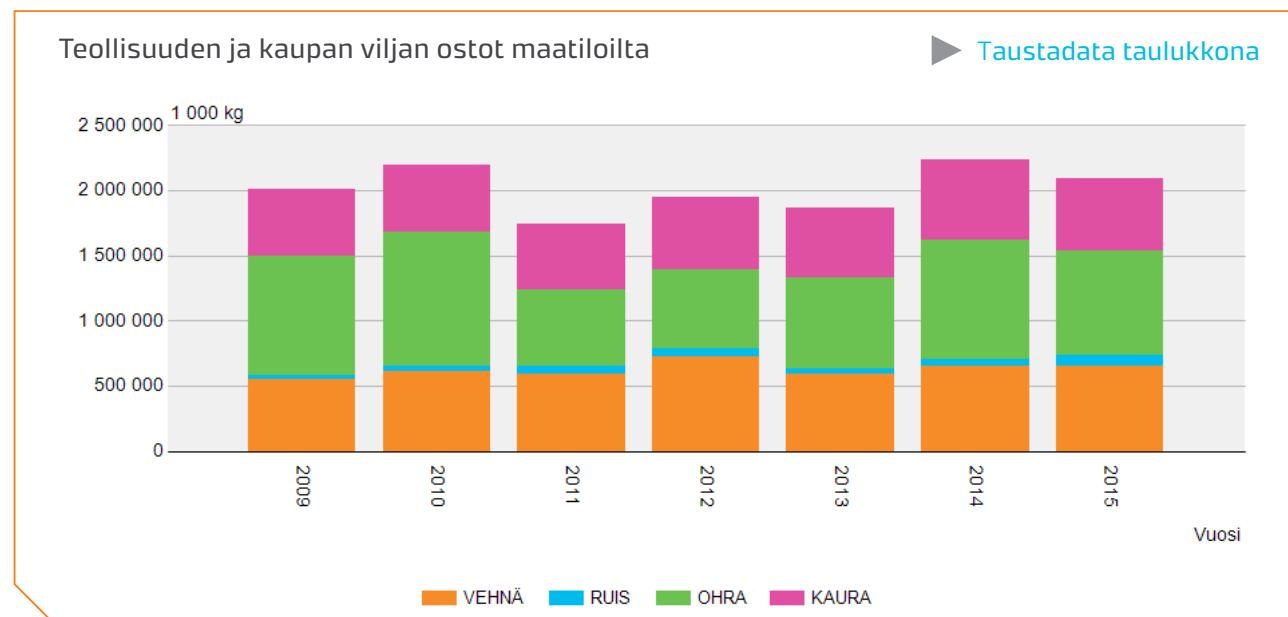
Kotimainen teollisuus käytti viljaa 1,4 miljardia kiloa. Rehujen valmistukseen kului lähes puolet, 650 miljoonaa kiloa, elintarvikekäyttöön kolmannes, 430 miljoonaa kiloa ja muiden teollisten tuotteiden valmistukseen loput 310 miljoonaa kiloa. Muu

käyttö sisältää muun muassa mallastuksen sekä etanolin, tärkkelyksen, liimajauhon ja entsyymien valmistuksen.

Teollisuudessa käytettiin viljoista eniten ohraa, 550 miljoonaa kiloa, josta kaksi viidesosaa kului teollisten rehujen valmistukseen. Pieni osa ohrasta, 14 miljoonaa kiloa, käytettiin elintarvikeolosuhteissa. Ohran muu teollinen käyttö, sisältäen myös ohran mallastuksen, oli yhteensä 300 miljoonaa kiloa.

Vehnää käytettiin elintarvikkeiden valmistukseen (lähinnä myllytuotteisiin) 250 miljoonaa kiloa ja rehujen valmistukseen 210 miljoonaa kiloa, yhteensä 460 miljoonaa kiloa. Vehnän rehukäyttö oli hieman edellisvuotta suurempaa.

Kauraa käytettiin rehuteollisuudessa edellisvuotta enemmän, 210 miljoonaa kiloa. Elintarvikkeeksi kauraa käytettiin 75 miljoonaa kiloa, mikä on hieman edellisvuotta vähemmän. Rehu- ja elintarvike-

käyttö oli yhteensä runsas 280 miljoonaa kiloa eli viisi prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Ruis on perinteinen leipävilja. Sitä kului elintarvike-teollisuudessa 91 miljoonaa kiloa eli neljä miljoonaa kiloa edellisvuotta enemmän.

Viljan varastot

Vuoden 2015 lopussa teollisuuden ja kaupan varastoissa oli viljaa yhteensä 590 miljoonaa kiloa eli kymmenen prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Varastoissa oli eniten vehnää, lähes 200 miljoonaa kiloa eli kolmannes enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Rukiin varastot olivat myös kasvaneet 80 miljoonaan kiloon. Kauran varastot olivat 150 miljoonaa kiloa ja ohran 160 miljoonaa kiloa. Rypsiä ja rapsia oli vuoden lopussa varastoissa yhteensä ennätyselliset lähes 23 miljoonaa kiloa.

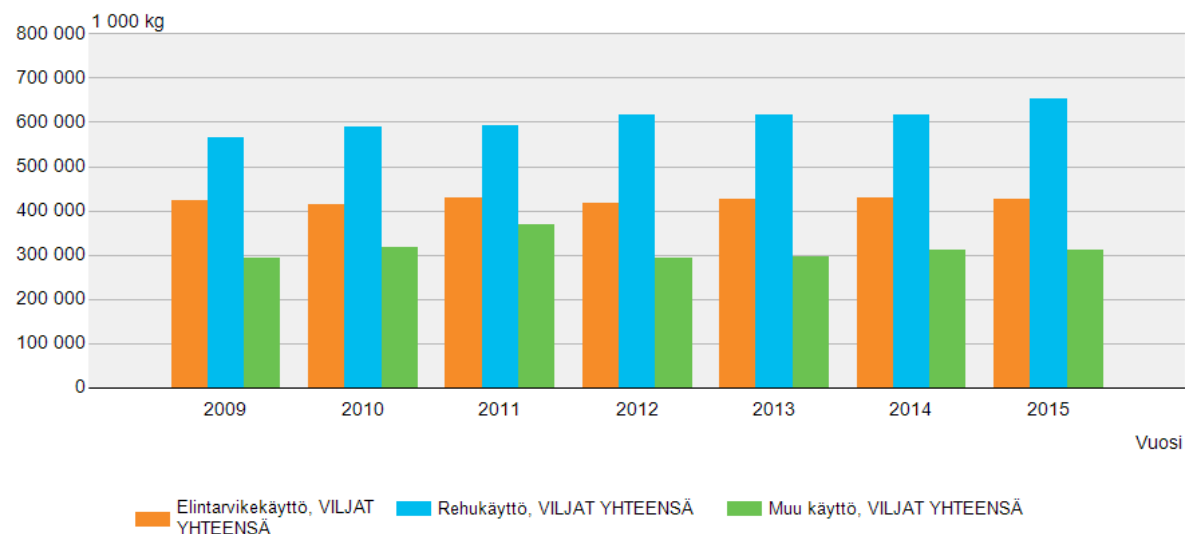
► [Teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastot](#)

Maatilojen sadonkäyttö ja viljatase

Vuoden 2015 viljasato oli pienin kolmeen vuoteen. Silti 3,7 miljardin kilon sadosta riitti kolmen miljardin vuosikulutuksella vielä 660 miljoonaa kiloa vientiin. Suomeen on viime vuosikymmeninä tuotu viljoista merkittävästi vain ruista, jonka tuotanto on kattanut kotimaisen kulutuksen harvoin. Vuosi 2015 oli poikkeus, sillä 108 miljoonan kilon ruissato kattoi ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen kotimaisen tarpeen.

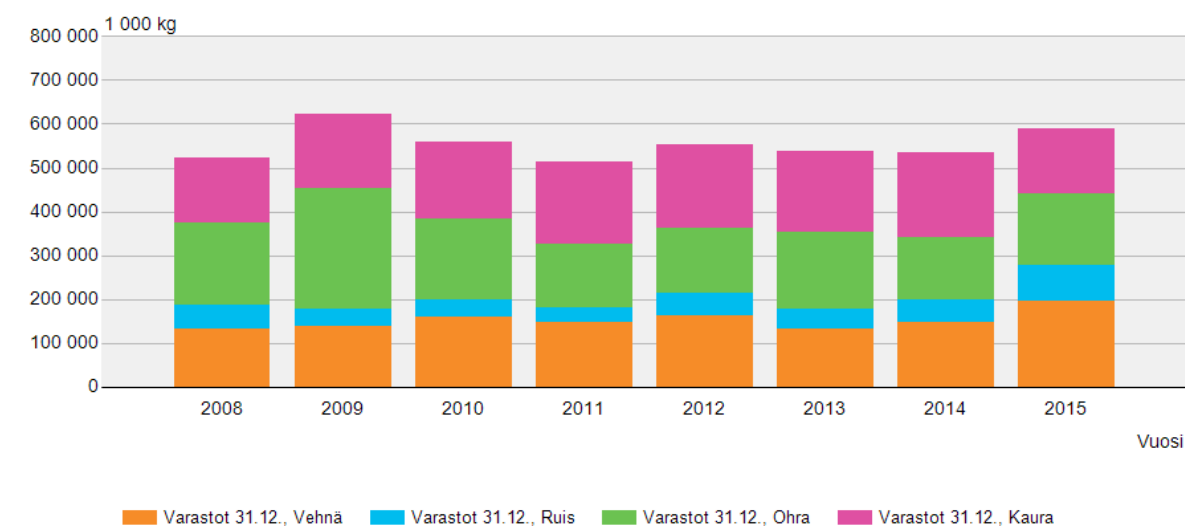
Viljan käyttö teollisuudessa

► [Taustadata taulukkona](#)

Teollisuuden ja kaupan viljan varastot vuoden lopussa

► [Taustadata taulukkona](#)

Maatiloilta myytiin 3,7 miljardin kilon viljasadosta kaksi miljardia kiloa. Siitä noin 600 miljoonaa kiloa palautui takaisin maatilojen käyttöön ostorehujen muodossa. Yhteensä tiloilla käytettiin koko sadosta siten 2,3 miljardia kiloa. Loput viljasadosta eli noin 1,4 miljardia kiloa jäi muuhun käyttöön - kotimaan ruoka- ja juomateollisuuteen sekä vientimarkkinoille.

► Maatilojen sadonkäyttö

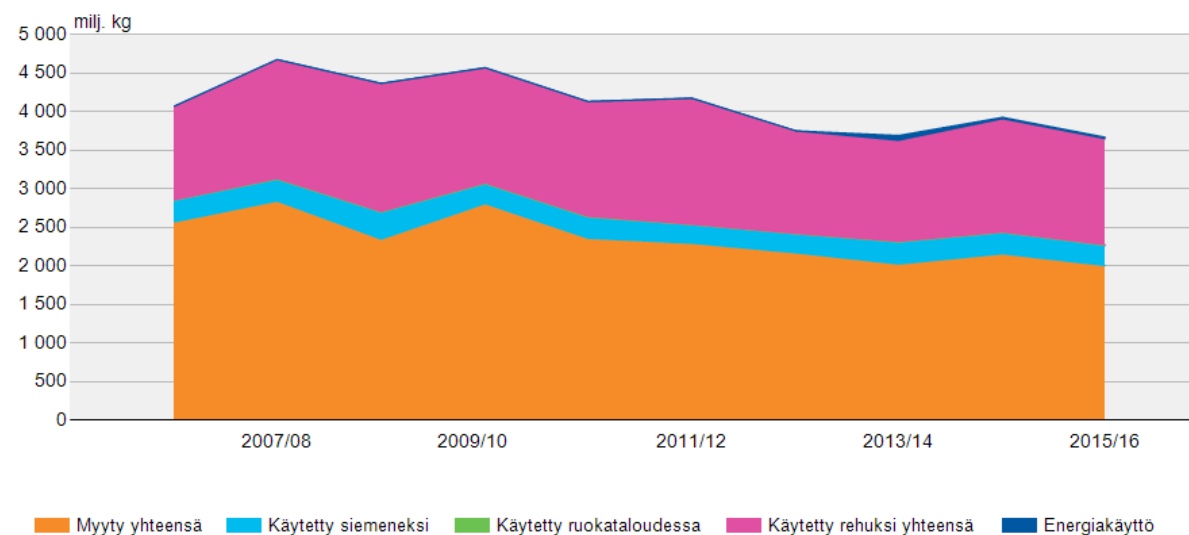
► Viljatase

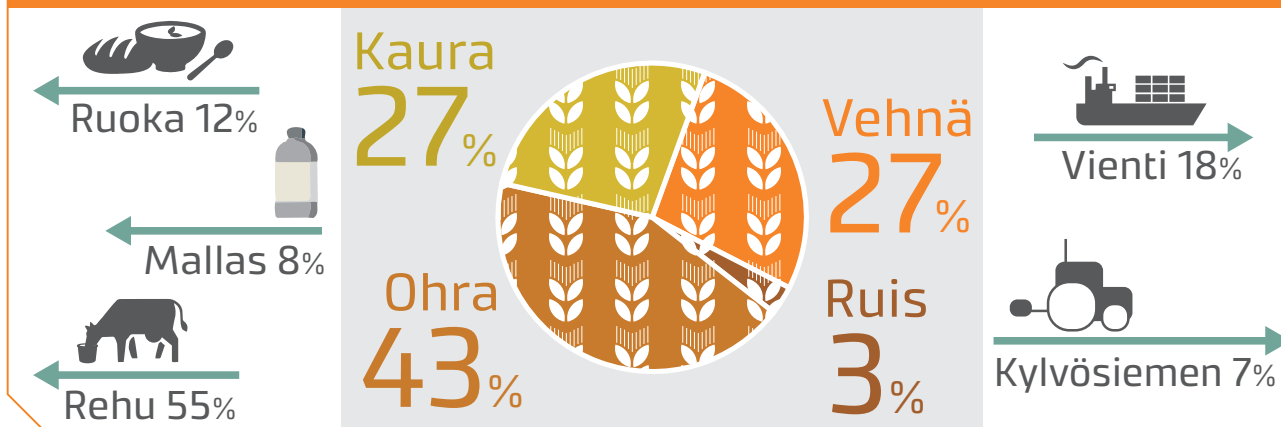
Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Maatilojen sadonkäyttö

► Taustadata taulukkona

Viljasato 2015 ja sen käyttö

Maataloustuotteiden tuottajahinnat

Maidon ja lihan tuottajahinnat laskivat vuonna 2015 edellisvuoteen verrattuna. Viljan tuottajahintojen lasku sen sijaan pysähtyi ja kananmunien sekä perunan tuottajahinnat nousivat.

Maidon tuottajahinta aleni

Vuonna 2015 tuottajille maksettiin maidosta keskimäärin 38,71 senttiä litralta eli 15 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Luvussa on huomioitu maidon tilityshinnan lisäksi vuosittainen jälkitili.

Maidon tuottajahinta nousi vuodesta 2009 vuoteen 2013, mutta kääntyi laskuun vuoden 2014 puolivälissä vientimarkkinoiden heikentyessä. Vuosina 2014 ja 2015 maksettiin maidontuottajille myös pienempi jälkitili.

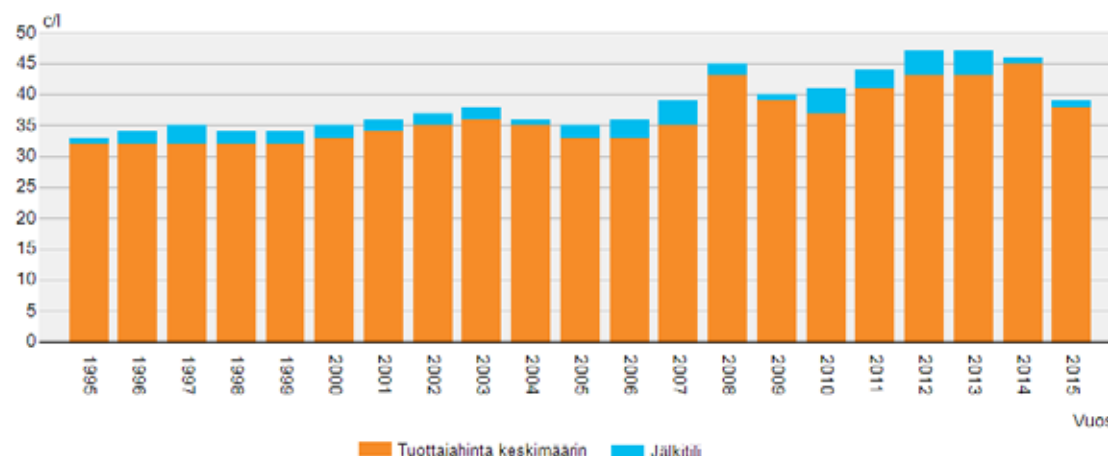
Lihan tuottajahinnat alenivat

Kaikkien lihalaatujen keskimääräiset tuottajahinnat ovat vahvistuneet melko tasaisesti vuodesta 2010 lähtien, mutta vuonna 2014 hinnat kääntyivät lampaanlihaa lukuun ottamatta laskuun. Myös lampaanliha kääntyi laskuun vuonna 2015.

Sianlihasta, joka on puolet koko lihantuotannosta, maksettiin tuottajille vuonna 2015 keskimäärin 1,46 euroa kilolta eli kahdeksan prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Naudanlihan keskimääräinen

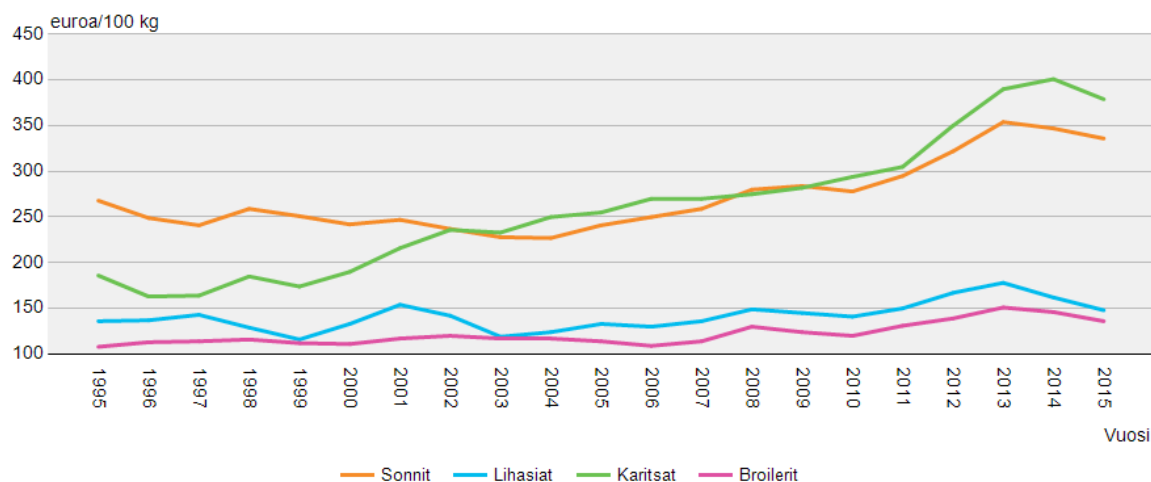
Maidon tuottajahinnat vuosittain

[Taustadata taulukkona](#)

Lihan tuottajahinnat vuosittain

[Taustadata taulukkona](#)

tuottajahinta oli 2,90 euroa kilolta eli neljä prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Siipikarjanlihasta maksettiin keskimäärin 1,39 euroa kilolta eli kuusi prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Lampaanlihan keskimääräinen tuottajahinta oli 3,19 euroa kilolta eli kahdeksan prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

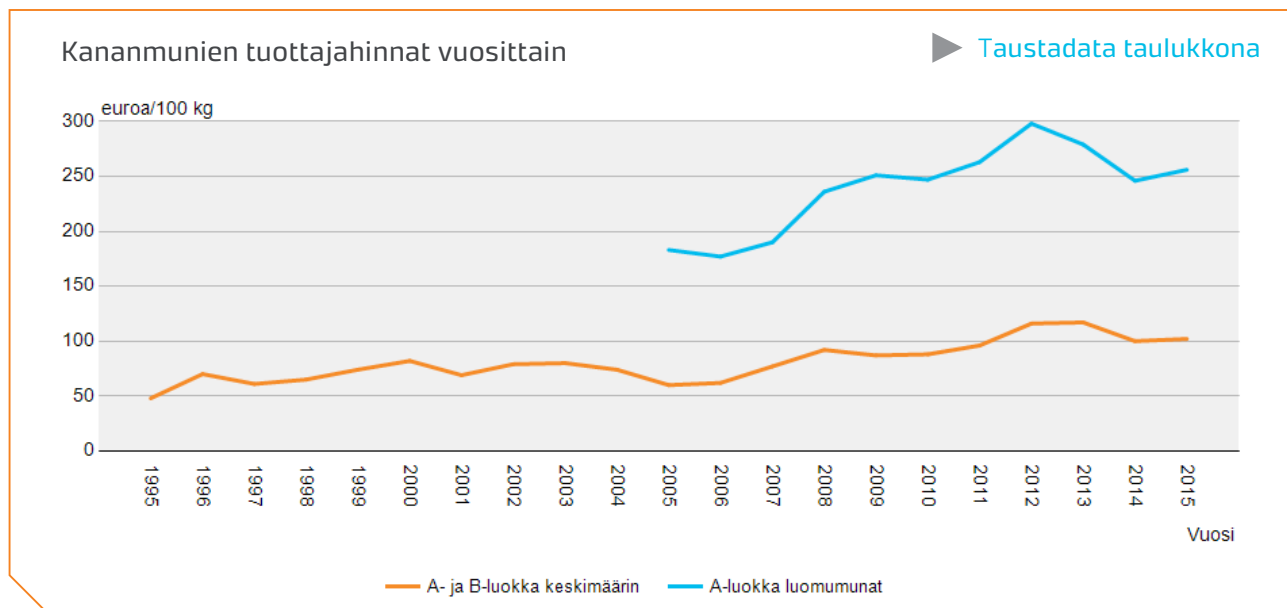
Kananmunien tuottajahinnat kohosivat

Kananmunista maksettiin tuottajille vuonna 2015 keskimäärin (A- ja B-luokka keskimäärin) euron kilolta eli kaksi prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Tuotantotavoittain tarkasteltaessa lattiakanojen munista (sisältäen ulkokanalat) maksettiin 1,08 euroa kilolta, mikä on enemmän kuin virikehäkikanojen munista maksettu 0,96 euroa kilolta. Luomukananmunista maksettiin keskimäärin 2,56 euroa kilolta, mikä oli neljä prosenttia edellisvuotta enemmän.

Viljan tuottajahinnat pääosin entisellään

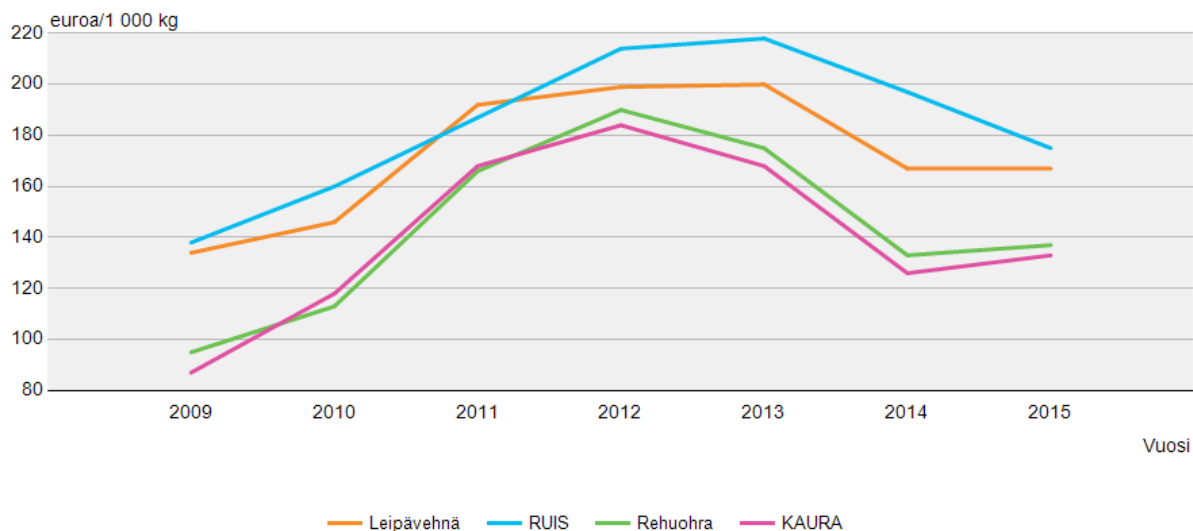
Viljelijöille maksettu leipävehnän keskimääräinen perushinta vuonna 2015 oli edellisvuoden tasolla 167 euroa tonnilta. Rukiin hinta jatkoi toista vuotta laskuaan. Vuonna 2015 rukiin keskimääräinen perushinta oli 175 euroa tonnilta eli 11 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Viljan tuottajahinnat vuosittain

► Taustadata taulukkona

Rehuohrasta maksettiin tuottajille perushintana keskimäärin 137 euroa tonnilta eli kolme prosenttia edellisvuotta enemmän. Mallasohrasta maksettiin edellisvuoden tapaan keskimäärin 159 euroa tonnilta. Kauran keskimääräinen perushinta oli 133 euroa tonnilta eli 5 prosenttia edellisvuotta enemmän.

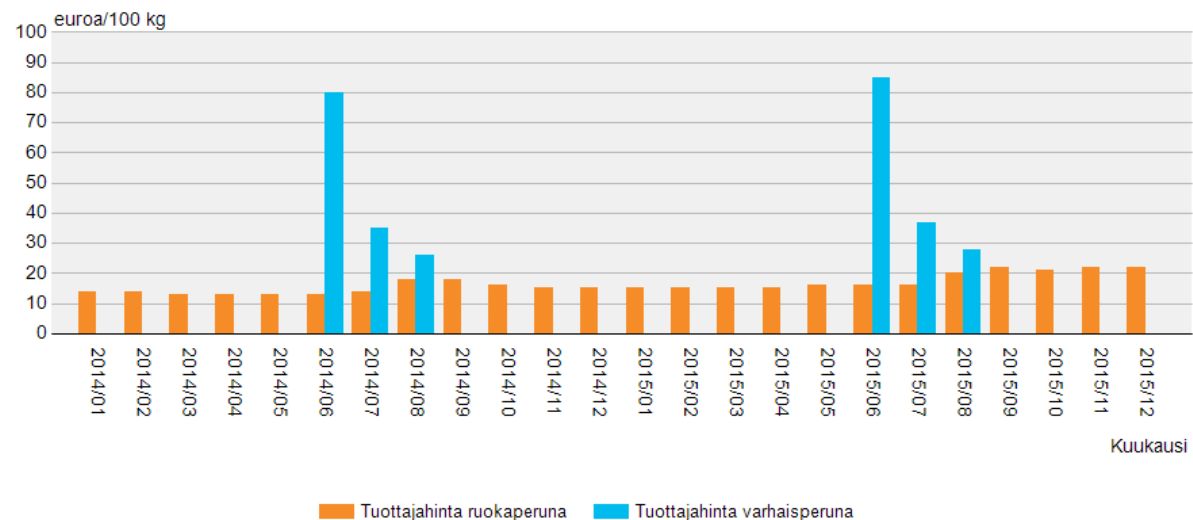
Rypsin ja rapsin keskimääräinen perushinta vuonna 2015 oli 356 euroa tonnilta eli hieman edellisvuotta vähemmän.

Perunan tuottajahinnat hiukan paremmat

Ruokaperunan tuottajahinta vuonna 2015 oli keskimäärin 0,18 euroa kilolta eli hieman edellisvuotta korkeampi. Varhaisperunan keskimääräinen hinta oli edellisvuoden tasolla 0,46 euroa kilolta.

Ruokaperunan tuottajahinnat kuukausittain

► Taustadata taulukkona

Tuottajahinta pohjaa kyselyihin

Tuottajahinta on viljelijän maataloustuotteesta saama hinta ilman arvonlisäveroa. Tiedot tuottajahinnoista perustuvat ensimmäisille ostajille eli meijereille, teurastamoille, maatalouskaupalle, viljaa käyttävälle teollisuudelle sekä kananmuna- ja perunapakkaamoille tehtyihin kyselyihin. Tiedot kerätään kuukausittain ja ne löytyvät tilaston kotisivuilta.

► Maataloustuotteiden tuottajahinnat

Maatalouden kannattavuus

Luken kannattavuuskirjanpidossa seurataan Suomen maatalous- ja puutarhayritysten talous- ja kannattavuuskehitystä 900 yritykseltä vuosittain koottavan kirjanpitoaineiston perusteella.

Yritystoiminta tappiollista

Kokonaistuotto eli maataloustuotannon ja tukien summa oli vuonna 2014 noin 160 000 euroa tilaa kohti. Maatalouden tuotantokustannukset olivat kuitenkin keskimäärin 188 600 eli yrittäjätappiota kertyi 28 200 euroa. Kustannuksissa on mukana yrittäjäperheen omasta työstä 15,1 euron mukaan laskettu palkkavaatimus ja omasta pääomasta 4,7 prosentin mukaan laskettu korkovaatimus. Mikäli nämä kustannuserät jätetään huomiotta, jäi tiloille yrittäjätuloa keskimäärin 16 900 euroa.

Kannattavuuskerroin alhaisin sitten vuoden 2009

Yrittäjätulo jaettuna omasta työstä ja pääomasta aiheutuvien kustannusten summalla eli kannattavuuskerroin oli keskimäärin 0,37. Yrittäjät saivat 37 prosenttia tavoitteena olevasta työ- ja korkovaatimuksista eli 5,7 euron korvauksen työtunnille ja 1,7 prosentin koron omalle pääomalle. Kokonaispääoman tuottoprosentti oli keskimäärin negatiivinen, -2,0 prosenttia.

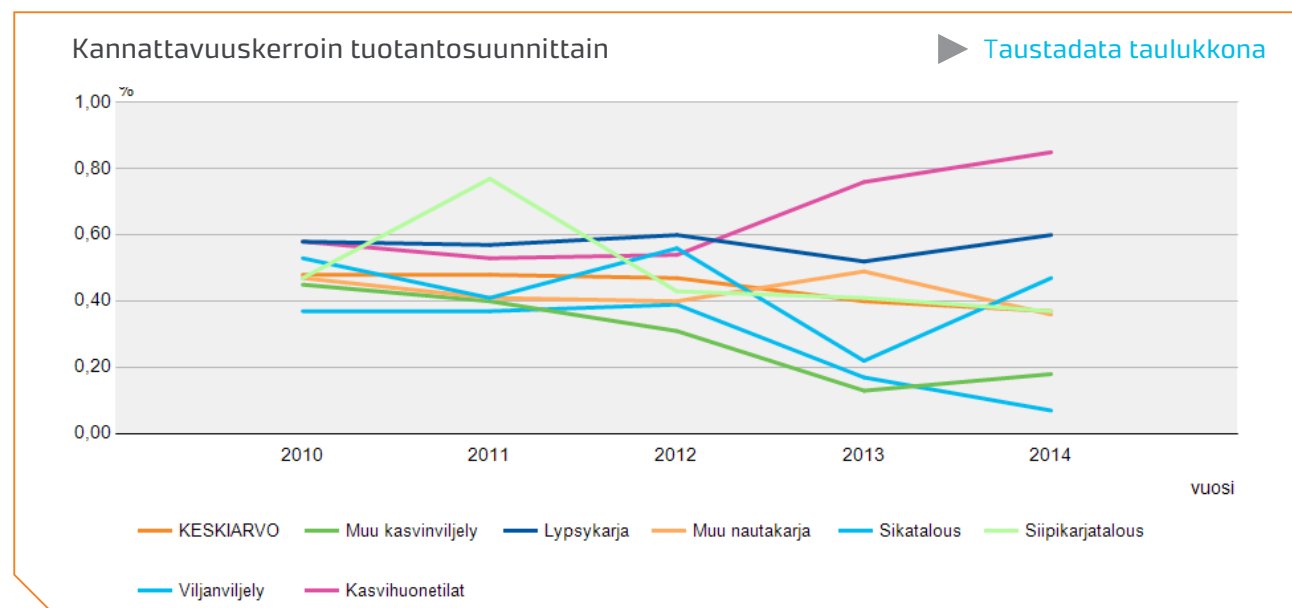
Maatalous- ja puutarhayritysten yrityskoko ja kokonaistuotto ovat kasvaneet jatkuvasti. Suuremman yrityskoon tuomasta tuotannon tehostumisesta huolimatta kannattavuus on kuitenkin heikentynyt koko 2000-luvun ajan.

Tuotantosuunnittain eroja

Maidosta kertyy yli 60 prosenttia Suomen maatalouden yritystulosta. Viime vuosina maitotilojen kannattavuuskerroin on vaihdellut 0,50:n ja 0,60:n välillä, ollen vuonna 2014 noin 0,6. Yritystulo on ollut keskimäärin 45 000 euroa tilaa kohti.

Sikatilojen kannattavuus on alentunut viime vuosina, vaihdellen 0,2:n ja 0,6:n välillä. Vuonna 2014 kannattavuuskerroin oli 0,47 ja yrittäjätulo noin 34 500 euroa.

Viljatilojen ja myös muiden kasvinviljelytilojen kannattavuus on romahtanut. Vuonna 2014 kannattavuuskerroin putosi 0,07:een ja 0,18:een. Yrittäjätuloa jäi näissä tuotantosuunnissa keskimäärin vain 1 900 ja 3 850 euroa tilaa kohti vuodessa.

Etelä-Suomessa kannattavuus heikointa

Kannattavuus on ollut keskimääräistä parempi pohjoisilla C2-, C2p- ja C3-alueilla, joilla harjoitetaan vahvaa maito- ja nautakarjataloutta. Kasvinviljelyn heikko kannattavuus pudottaa A- ja B-tukialueet eli Etelä-Suomen heikoimmiksi. Kannattavuuden erot johtuvat pääosin alueiden erilaisesta tuotantorakenteesta.

Parhaat tilat pärjäävät

Parhaan neljänneksen kannattavuuskerroin oli 0,76 ja yrittäjätulo 41 300 euroa. Heikon-ryhmän kannattavuuskerroin jäi negatiiviseksi, -0,29 ja yrittäjätulokin oli näin negatiivinen, -11 300 euroa. Joten omalle työlle ja pääomalle ei saatu lainkaan korvausta. Kannattavuuserot ovat suuria saman tuotantosuunnan ja saman kokoluokankin tiloilla.

Vakavaraisuus hyvällä tasolla

Heikosta kannattavuudesta huolimatta vakavaraisuus on pysynyt toimialalle tyyppillisesti hyvänä. Tilojen pääoman määrä on vuodesta 2000 lähtien yli kaksinkertaistunut, 470 000 euroon. Oman pääoman määrä on kohonnut 345 000 euroon ja sen suhde koko pääomaan oli vuonna 2014 keskimäärin 74 prosenttia, korkein viljatiljoilla ja alhaisin kasvihuoneyrityksissä ja siipikarjatiljoilla.

Velkojen suhde liikevaihtoon eli suhteellinen velkaantuneisuus on kuitenkin kasvanut 2000-luvun

alun 60 prosentista lähes 90 prosenttiin liikevaihdon hitaan kasvun ja velkojen nopeamman lisäyksen myötä. Matalat lainakorot ovat helpottaneet korkomenojen hoitamista, mutta toisaalta usein velat ovat kasaantuneet juuri aloittaneille ja investoineille nuorille yrittäjille.

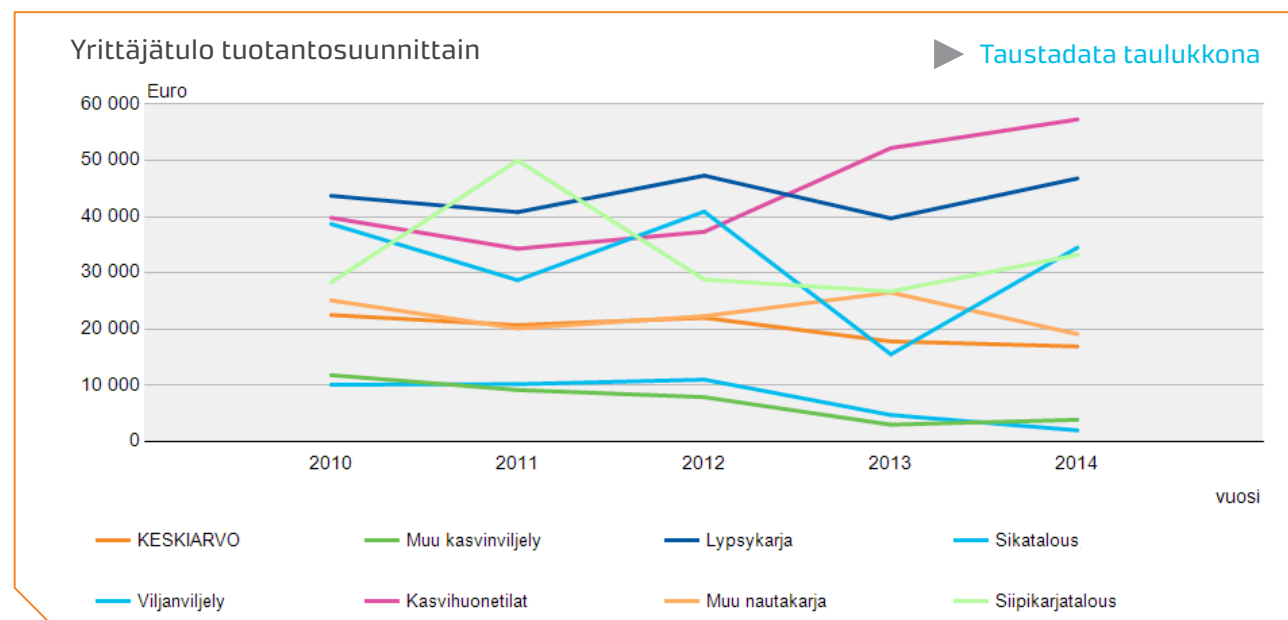
Taloustohtorista kattavammat tulokset

Tulokset esitetään painotettuina, ja ne kuvaavat 95 prosenttia Suomen maataloustuotannosta tuottavien 37 000 suurimman tilan keskiarvotuloksia. Luken kannattavuuskirjanpidon tulokset on nähtävissä Taloustohtorin Maa- ja puutarhatalous -verkko-

palvelussa yksityiskohtaisemmin tilivuodesta 2000 lähtien ja myös ennusteet tilivuosille 2015 ja 2016.

► [Maatalouden kannattavuus](#)

► [Taloustohtori](#)

Ravintotase

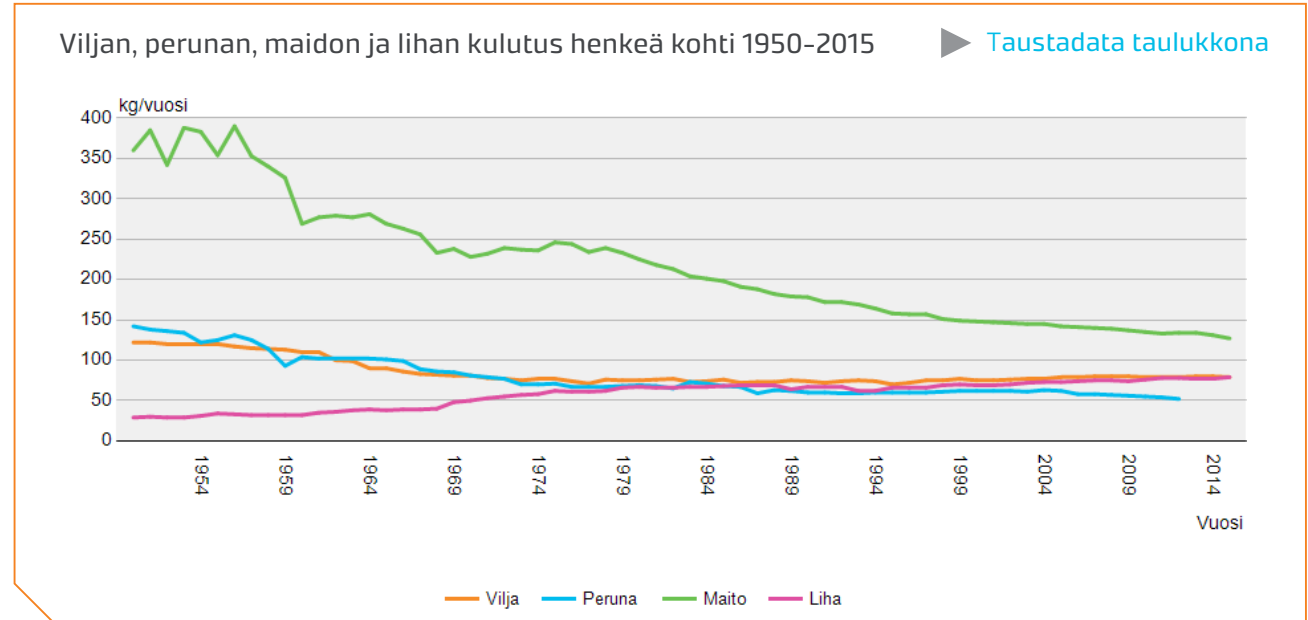
Elintarvikkeiden kulutusta on tilastoitu ravintotaseen avulla jo yli 60 vuoden ajan. Viljan osuus on laskenut 120 kilosta kolmanneksen, lihan on kasvanut 30 kilosta lähes 80 kiloon henkeä kohti. Maitoa käytetään enää kolmasosa 1950-luvun alkuvuosien kulutuksesta eli noin 125 litraa. Perunan käyttö on pudonnut lähes kolmannekseen kuudenkymmenen vuoden takaisesta määrästä.

Viljan kulutus noin 80 kiloa

Viljan kokonaiskulutus henkeä kohti on viimeisen kymmenen vuoden aikana pysytellyt 79–80 kilon välillä. Viljoista eniten käytetään vehnää, vuonna 2015 noin 44 kiloa henkeä kohti. Määrässä oli laskua vajaa kaksi kiloa edellisvuodesta. Edeltävät viisi vuotta vehnän käyttö on pysytellyt aika tasaisesti 46 kilon paikkeilla. Rukiin osuus on noin viidennes koko viljankulutuksesta. Rukiin kulutus nousi noin puoli kiloa eli vajaaseen 16 kiloon vuonna 2015 edellisvuoden notkahduksen jälkeen. Kauraa käytettiin kuusi ja riisiä noin viisi kiloa.

Lihan ja kananmunien kulutus kasvoi

Lihan kokonaiskulutus henkeä kohti kasvoi edellisvuodesta noin kolme prosenttia reiluun 79 kiloon (luullisena eli ruholihana) kun mukaan lasketaan riista ja sisäelimet. Eniten lisäystä oli siipikarjanlihan kulutuksessa. Sitä syötiin vuonna 2015 seitse-

män prosenttia edellisvuotta enemmän. Naudanlihan käyttö kasvoi vajaa kolme prosenttia ja sianlihan vajaa kaksi prosenttia. Vuonna 2015 sianlihaa syötiin 35, siipikarjanlihaa vajaa 22 ja naudanlihaa 19 kiloa henkeä kohti. Lampaanlihan kulutus oli 0,7, poronlihan 0,5 ja hevosenlihan 0,4 kiloa.

Kananmunien suosion kasvu jatkui. Kananmunia syötiin vuonna 2015 yli 11 kiloa henkeä kohti, mikä on noin kuusi prosenttia edellisvuotta enemmän ja korkein määrä pariinkymmeneen vuoteen.

Maidon kulutus pieni, juuston kasvoi

Nestemäisiä maitotuotteita käytettiin vuonna 2015 kaikkiaan 174 kiloa eli vajaa kolme prosenttia edellisvuotta vähemmän. Maidon kulutus oli kolme prosenttia edellisvuotta pienempi - yhteensä 123 litraa henkeä kohti. Täysmaidon kasvu näyttää taittuneen, vähennystä oli lähes seitsemän prosenttia. Rasvattoman maidon lasku jatkui toista vuotta peräkkäin. Kevytmaidon juotiin lähes saman verran kuin vuonna 2014. Maidonkulutuksesta kevytmaidon osuus oli runsaat puolet, rasvattoman maidon vajaa 40

ja täysmaidon vajaa 10 prosenttia. Piimän ja viilin kulutuksen lasku jatkui, jogurtin pysyi ennallaan. Juuston käytön kasvu jatkui ja kulutus oli vuonna 2015 lähes 27 kiloa henkeä kohti. Juustosta jo yli puolet oli tuontijuustoa.

► Ravintotase

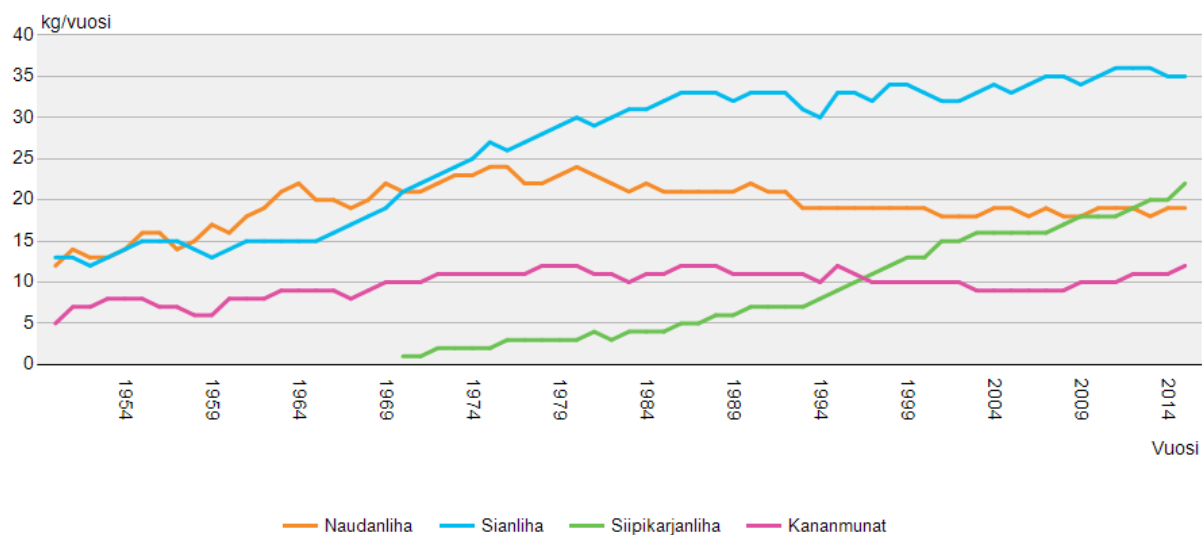
Kuva: Luken kuva-arkisto

Nestemäisten maitotuotteiden kulutus keskimäärin vuonna 2015

Lihan ja kananmunien kulutus henkeä kohti 1950-2015

► [Taustadata taulukkona](#)

Metsätilastot

Kuva: Erkki Oksanen/Luke

Metsätalastollinen vuosi 2015

Metsien laatu, tuhot ja lahopuun määrä likimain ennallaan Valtakunnan metsien 11. inventoinnin perusteella

Koko maan metsämaasta on puuntuotannossa 18,4 miljoonaa hehtaaria (91 %). Metsänhoidolliselta laadultaan niistä on hyviä tai vähintään tyydyttäviä 74 prosenttia. Myöhässä olevia taimikonhoito- ja ensiharvennusrästejä on yli 1,5 miljoonaa hehtaaria. Metsikön laatua alentavia tuhoja on 4,5 miljoonalla hehtaarilla, mikä on 25 prosenttia puuntuotannossa olevan metsämaan alasta. Kuollutta puustoa on metsissä keskimäärin 5,7 kuutiometriä hehtaarilla. Elävän puuston tilavuus on 2 356 miljoonaa kuutiometriä ja vuotuinen kasvu 105,5 miljoonaa kuutiometriä. Uudet tulokset metsien puuston määrästä ja kasvusta lasketaan vuonna 2017.

Metsien suojelu

Suomessa on suojeltua metsä- ja kitumaata yhteensä 2,7 miljoonaa hehtaaria (12,0 prosenttia metsä- ja kitumaan pinta-alasta). Tästä on metsämaata 1,6 miljoonaa hehtaaria (7,7 prosenttia metsämaan pinta-alasta). Suojellut metsät koostuvat lakisääteisesti suojeltujen alueiden metsistä sekä talousmetsien monimuotoisuuden suojelua varten rajatuista kohteista. Metsien suojelualueiden tilastointiperiaatteet ja luokitukset perustuvat Metsien suojelualue- ja METSO-tilastoinnin (METI) -työryhmän muistioon. Paremman kansainvälisen vertailtavuuden vuoksi aikaisempaa luokittelua on uudelleen järjestetty ja luokkia on nimetty uudelleen. Metsän määritelmänä tilastossa käytetään METI-raportin ja aikaisemman käytännön mukaisesti metsä- ja kitumaan yhteismäärää.

Metsänviljelyala oli 103 000 hehtaaria

Metsänviljelyalasta kolme neljäsosaa istutettiin ja neljännes kylvettiin. Istutus oli lähes kokonaan käsityötä, mutta kylvöistä vain viidennes tehtiin enää käsin. Metsänviljelyssä käytetyin muokkausmenetelmä oli mätästys, jota tehtiin 63 prosentilla muokkauspinta-alasta. Taimikonhoidon ja taimikon varhaisoidon pinta-ala oli 140 000 hehtaaria.

Puukauppamäärät vähenivät

Yksityismetsistä metsäteollisuuden käyttöön ostetun teollisuuspuun reaaliset kantohinnat nousivat vuonna 2015 hieman edellisvuodesta. Energiapuun hinnat laskivat pystykaupoissa ja nousivat hankintakaupoissa. Puukauppasopimuksiin merkittyjen määrien perusteella yksityismetsistä ostetun teollisuuspuun kauppa supistui kolme prosenttia ja energiapuun kauppa 11 prosenttia edellisestä vuodesta.

Hakkuut ja puuston poistuma ennätyslukemissa

Metsäteollisuuden käyttöön hakattiin raakapuuta 58,5 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli viisi prosenttia edellisvuotista suurempi ja lähes miljoona kuutiometriä enemmän kuin edellinen hakkuuennätys vuodelta 2007. Yksityismetsien osuus vuoden 2015 teollisuuspuun hakkuista oli 82 prosenttia. Myös energian tuotantoon hakattiin hieman aikaisempaa enemmän runkopuuta, joten runkopuun hakkuukertymä ja kokonaispoistuma saavuttivat kaikkien aikojen ennätyslukemat.

Hakkuut lisääntyivät - kantorahatulot 2 miljardiin euroon

Metsänomistajat saivat vuonna 2015 bruttokantorahatuloja kaksi miljardia euroa. Tulot nousivat edellisvuodesta reaalisesti seitsemän prosenttia ja olivat kolme prosenttia suuremmat kuin kymmenenä edeltäneenä vuonna keskimäärin. Yksityismetsänomistajien tulot olivat 1,71 (+8 %) ja metsäteollisuuden ja valtion yhteensä 0,29 (-1 %) miljardia euroa. Noin 70 prosenttia tuloista saatiin tukkipuista.

Kotimaisen teollisuuspuun käyttö kasvussa - metsähakkeen energiakäyttö laskussa

Vuonna 2015 raakapuuta käytettiin 74,3 miljoonaa kiintokuutiometriä, josta 64,7 miljoonaa meni metsäteollisuustuotteiden valmistukseen. Energian tuotannossa raakapuuta paloi 9,6 miljoonaa kuutiometriä. Metsäteollisuuden käyttämän kotimaista alkuperää olevan puun kulutus - 56,1 miljoonaa kuutiometriä - oli suurin kahdeksaan viimeksi kuluneeseen vuoteen. Lähes puolet metsäteollisuuden raakapuusta jalostettiin selluteollisuudessa. Metsäteollisuuden nousuvire heijastui tuotantomääriin ja etenkin toimialan investointeihin. Sellun tuotanto kasvoi kahdella ja kartongin tuotantomäärä neljällä prosentilla edellisvuodesta. Metsäteollisuuden investoinneissa (0,95 miljardia euroa) oli reaalikasvua 83 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Metsähakkeen käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa jatkoi laskuaan jo toista vuotta peräkkäin päättyen 7,3 miljoonaan kuutiometriin.

Metsäteollisuuden osuus Suomen tavaraviennistä oli kasvussa

Metsäteollisuustuotteita vietiin Suomesta 11,6 miljardin euron arvosta vuonna 2015, ja niiden osuus Suomen tavaraviennin arvosta oli 22 prosenttia. Vienti suuntautui lähinnä Eurooppaan, jonka osuus metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta oli kaksi kolmasosaa. Aasian osuus (18 %) on ollut nousussa. Ulkomaista puuta, lähinnä kuitupuuta ja haketta, tuli Suomeen 9,6 miljoonaa kuutiometriä, ja määrä supistui kuusi prosenttia edellisvuodesta.

Yksityismetsien liiketulos 116 euroa hehtaarilta

Ennakkotietojen mukaan vuonna 2015 hehtaarikohtainen liiketulos oli 116 euroa hehtaarilta. Nousua edellisvuodesta oli reaalisesti 10 prosenttia ja muutos oli samansuuruinen kymmenen edeltävän vuoden keskiarvoon verrattuna. Puuntuotannon reaalin sijoitustuotto oli ennakkotietojen mukaan 2,5 prosenttia. Tuotto oli 0,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna, mutta 1,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin edeltävän kymmenen vuoden keskiarvo.

Metsävarat

Metsävarat - katsaus metsien tilaan

Suomen metsävaratiedot perustuvat Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventointeihin (VMI), joita on tehty 1920-luvulta alkaen. Inventoinneissa kerätään tietoja metsien pinta-aloista, puuston määrästä ja kasvusta sekä viime vuosikymmeninä yhä enenevässä määrin myös metsien tilasta ja biologisesta monimuotoisuudesta. Tuoreimmat tiedot on koostettu valtakunnan metsien 11. inventoinnista (VMI11), jonka maastotyöt tehtiin vuosina 2009–2013.

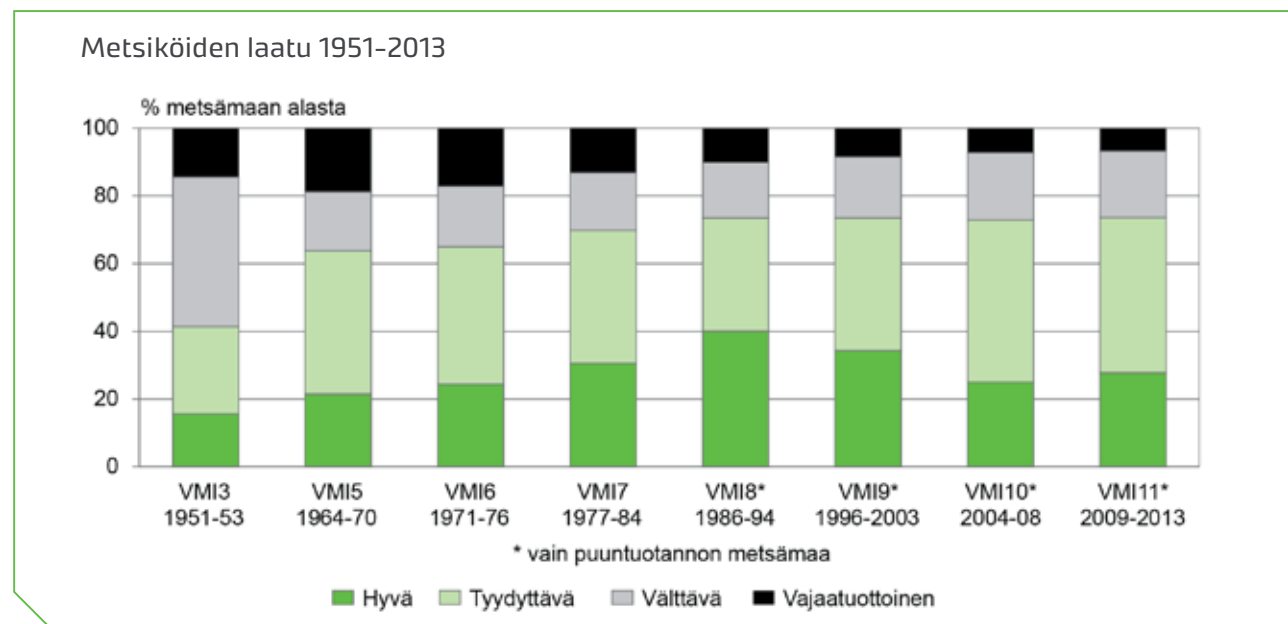
Metsien laatu

Pitkäaikainen metsien puuntuotannollista tilaa heikentävä käyttö oli johtanut siihen, että 1950-luvun alussa Suomen metsistä arvioitiin laadultaan hyviksi tai tyydyttäväiksi vain runsaat 40 prosenttia. Puuston kasvu ei likimainkaan vastannut olemassa olevia mahdollisuuksia, ja hakkuut ja muu poistuma jopa ylittivät joinain vuosina kasvun. Tavoitteeksi asetettiin puuston kasvun huomattava lisäys panostamalla aikaisempaa enemmän metsien hoitoon ja metsänparannukseen - muun muassa lopettamalla vain metsikön suurimpiin puihin kohdistuvat harsintahakkuut ja tukemalla vajaatuottoisten metsien uudistamista.

Tehtyjen toimenpiteiden johdosta metsien laatu parani 1950-luvulta 1980-luvulle. Sen jälkeenkin hyvien ja vähintään tyydyttävien metsien osuus puuntuotannon metsämaasta on ollut lähes 75 prosenttia, vaikka laadultaan hyvien metsien osuus on sittemmin pienentynyt. Puuston kasvu kääntyi selvään nousuun 1970-luvulla, ja on nyt lähes kaksinkertainen 1950-lukuun verrattuna.

► Metsävarat

Vajaatuottoisten eli huonon tuoton vuoksi välittömästi uudistettavaksi ehdotettavien metsien ala on VMI11:n perusteella seitsemän prosenttia puuntuotannon metsämaan alasta, kaikkiaan 1,3 miljoonaa hehtaaria. Vajaatuottoisuuden yleisimpiä syitä ovat puuntuotannon kannalta vähäarvoinen puulaji, muu kuin hakkuilla aiheutettu puuston harvuus sekä erilaiset metsätuhot. Tehostuneen metsänhoidon lisäksi puuntuotannon maan vajaatuottoisten metsien määrää on 1950-luvun jälkeen pienentänyt vanhojen - ja siten usein jo vajaatuottoisten metsien

- päätyminen suojelualueiksi. VMI11:n tuloksissa metsämaan 20,3 miljoonan hehtaarin kokonaisalasta on puuntuotannossa 18,4 miljoonaa hehtaaria eli 91 prosenttia.

Metsikön laatu perustuu metsänuudistumisen onnistumiseen sekä taimikon ja nuoren metsän oikea-aikaiseen hoitoon. Taimikonhoitoa ja nuoren metsän kunnostusta tehtiin enimmillään 1970-luvun lopulla vuosittain jopa yli 500 000 hehtaaria. Seuraavina vuosikymmeninä määrät pienenevät, mutta vaikka ne ovat 2000-luvulla jälleen kasvaneet, on taimikoissa ja nuorissa kasvatusmetsissä VMI11:n perusteella runsaasti metsikön laatua alentaneita hoitotoimenpiteiden laiminlyöntejä. Taimikonhoitotarvetta on 750 000 hehtaaria ja ensiharvennustarvetta 810 000 hehtaaria. Uusimpien VMI-tulosten mukaan taimikoista on hyviä 35 prosenttia ja hyviä tai tyydyttäviä yhteensä 75 prosenttia. Nuorista kasvatusmetsistä on hyviä vain 20 prosenttia, mutta hyviä tai tyydyttäviä yhteensä kuitenkin 71 prosenttia.

Metsätuhot

Keski-Euroopan metsäkuolemat ja Suomessa todetut männynversosurman esiintymät johtivat siihen, että valtakunnan metsien inventoinnissa alettiin 1980-luvulla kirjata havaintoja metsätuhoista aiempaa huomattavasti monipuolisemmin. Metsikön laatua alentavia tuhoja - eli tuhon aste on todettava, vakava tai täydellinen - todettiin silloin

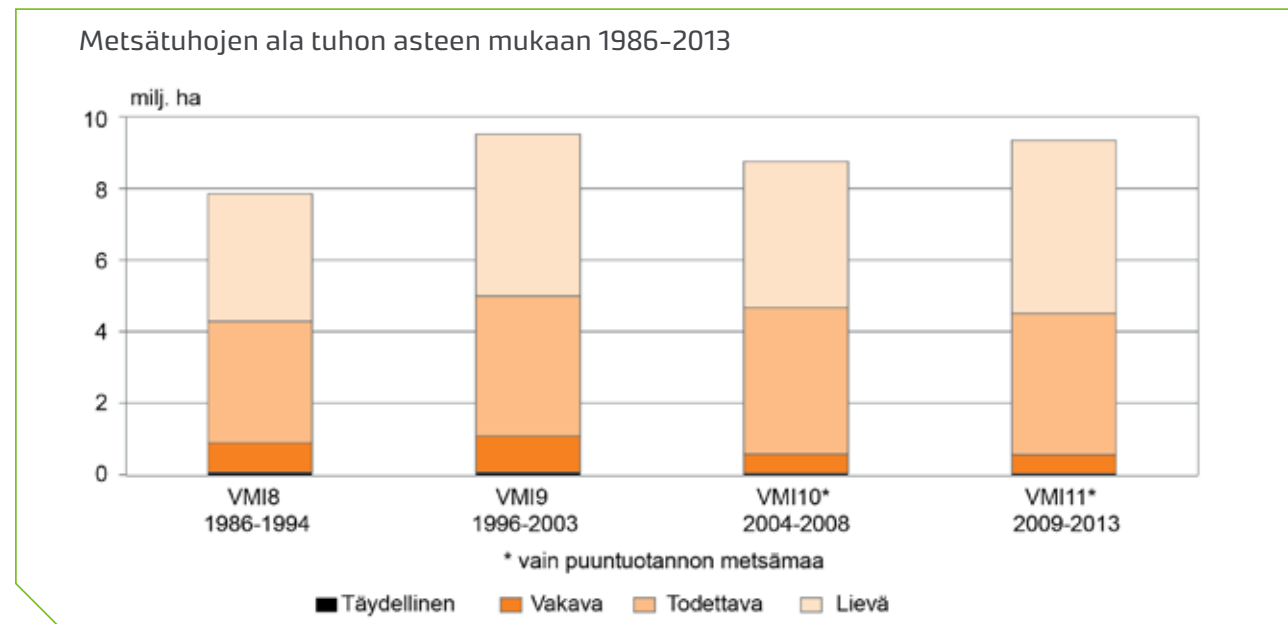
4,3 miljoonalla hehtaarilla ja viimeisimmässä inventoinnissa 4,5 miljoonalla hehtaarilla. Lieviä tuhoja todettiin 4,8 miljoonaa hehtaarilla eli jonkinasteisen tuhon vaivaamaa on noin puolet puuntuotannon metsämaasta.

Laatua alentavien sienituhojen määrä on vähentynyt 1980-1990 -lukujen 1,4 miljoonasta hehtaarista VMI11:ssä todettuun 690 000 hehtaariin. Samana aikana laatua alentavien hirvituhojen määrä on lisääntynyt 230 000 hehtaarista 520 000 hehtaariin. Yleisin tunnistettu tuhonaiheuttajaryhmä ovat erilaiset abioottiset tuhot, joista yleisimpinä lumi- ja tuulituhot. Sienituhoihin sisältyy tunnistettuna la-

jina eniten tervasrosotuhvoja. Suuressa osassa havaituista tuhoista ei tuhonaiheuttajaa pysty enää jälkikäteen tunnistamaan. Tällaisten tuhojen ilmenemismuotoja ovat muun muassa rungon mutkat ja muut jo kauan sitten syntyneet muotoviat.

Lahopuun määrä

Kaiken kuolleen puun mittaaminen puun lahoasteesta riippumatta aloitettiin VMI:ssä 1990-luvulla, jolloin erilaiset metsien monimuotoisuuden säilyttämiseen ja lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet tulivat osaksi uutta metsälakia ja uusiin metsänhoidon suosituksiin. Sitä ennen VMI:ssä oli mitattu vain ne kuolleet puut, jotka olivat kovuudeltaan

vähintään polttopuiksi kelpaavia. VMI:n kuolleen puun mittausta koskee läpimitaltaan vähintään 10 senttimetrin paksuisia rungon osia.

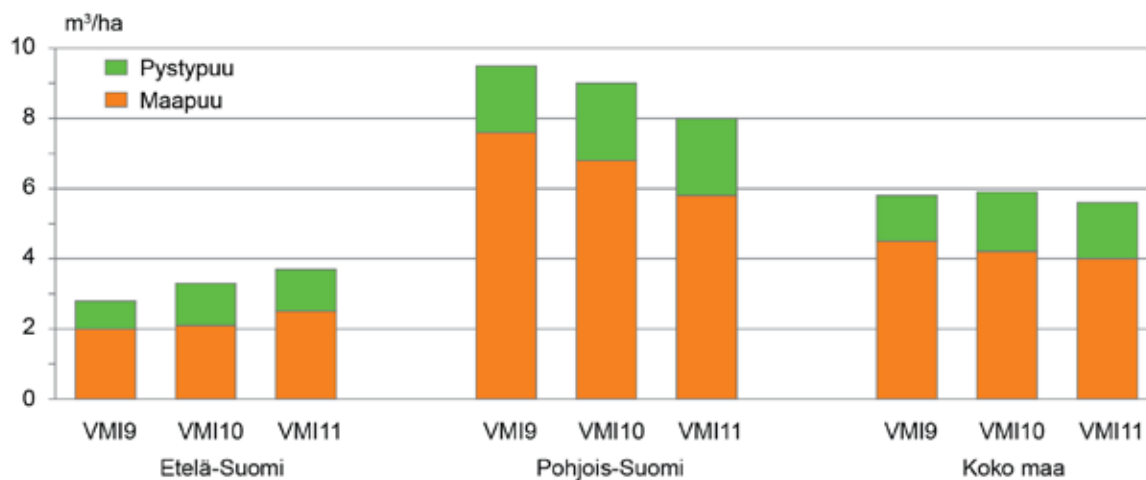
Uusimman mittauksen (VMI11) perusteella kuollutta puuta on metsä- ja kitumaalla kaikkiaan 126 miljoonaa kuutiometriä. Kuolleen puuston keskitilavuus metsämaalla on koko maassa 5,7 kuutiometriä hehtaarilla. Etelä-Suomessa kuollutta puuta metsämaalla on 3,8 ja Pohjois-Suomessa 8,0 kuutiometriä hehtaarilla. Kitumaalla, joita ei juurikaan käsitellä hakkuilla, kuolleen puun määrä on keskimäärin pienempi kuin metsämaalla. Viime vuosina

kuolleen puun määrä on Etelä-Suomessa hieman lisääntynyt ja Pohjois-Suomessa vähentynyt. Kuollutta puuta on eniten vanhoissa uudistuskypsissä metsissä ja vähiten kasvatusmetsissä. Vähintään polttopuiksi kelpaavan kuolleen puun määrä on VMI11:n mittausten mukaan 59 miljoonaa kuutiometriä. Määrä on lähes kaksinkertainen verrattuna 1960 ja 1970 -lukuihin, jolloin se oli alimmillaan - ja myös suurempi kuin 1930-luvun lopulla tehdyissä VMI2:n mittauksissa.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Kuolleen puuston keskitilavuus metsämaalla 1996-2013

Metsien suojelu

Suomessa on suojeltua metsä- ja kitumaata yhteensä 2,7 miljoonaa hehtaaria (12,0 prosenttia metsä- ja kitumaan pinta-alasta). Tästä on metsämaata 1,6 miljoonaa hehtaaria (7,7 prosenttia metsämaan pinta-alasta). Suojellut metsät koostuvat lakisääteisesti suojeltujen alueiden metsistä sekä talousmetsien monimuotoisuuden suojelua varten rajatuista kohteista.

Tilastointiperiaatteet perustuvat METI-työryhmän muistioon

Metsien suojelualuetilaston tilastointiperiaatteet ja luokitukset perustuvat Metsien suojelualue- ja METSO-tilastoinnin (METI) -työryhmän laatimaan [työryhmämuistioon](#) (MMM 2015:2). METI-luokittelun pohjana on Metsien suojelun luokittelun ja tilastoinnin yhtenäistämistyöryhmän (SUTI) vuonna 2002 tekemä luokittelu sekä Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n vuonna 2008 tarkentama suojelualueen määritelmä. Parempaan kansainväliseen vertailtavuuden vuoksi aikaisempaa luokittelua on uudelleen järjestetty ja luokkia on nimetty uudelleen. Metsän määritelmänä tilastossa käytetään METI-raportin ja aikaisemman käytännön mukaisesti metsä- ja kitumaan yhteismäärää. Tilasto perustuu vuoden 2016 alun tilanteeseen ja se sisältää kolme pääluokkaa: 1 Lakisääteiset suojelualueet, 2 Talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteet

ja 3 Luontoarvojen suojelua tukevat alueet. Myös vesialueet ovat eriteltyinä mukana tilastossa.

Lakisääteiset suojelualueet

Lakisääteisillä suojelualueilla (luokka 1) on yhteensä 2,4 miljoonaa hehtaaria metsä- ja kitumaata, josta 1,3 miljoonaa hehtaaria on metsämaata. Lakisääteiset suojelualueet kattavat 10,6 prosenttia koko Suomen metsä- ja kitumaan pinta-alasta ja 6,6 prosenttia metsämaan pinta-alasta.

Lakisääteisesti tiukimmin suojellut alueet (1A-luokka) sisältävät mm. kansallis- ja luonnonpuistot sekä yksityiset suojelualueet ja luonnonsuojeluohjelma-alueet. Muihin lakisääteisiin suojelualueisiin luokkaan '1B (ei hakkuita)' luetaan mm. erämaa-alueet ja Metsähallituksen luontopalvelujen taseessa olevat suojelumetsät ja luokkaan '1B (varovaiset hakkuut mahdollisia)' mm. muilla kuin luonnonsuojelu- tai erämaalain säännöksillä suojeltuja Natura 2000 -alueita tai niiden osia ja metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen rajausalueita. Määräaikaisiin suojelualueisiin (1C-luokka) kuuluvat luonnonsuojelulain mukaiset määräaikaiset rauhoitusalueet ja kestävän metsätalouden rahoituslain ympäristötukisopimuskohteet.

Talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteet

Talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteita (luokka 2) on metsä- ja kitumaalla 0,3 miljoonaa hehtaaria; 1,5 prosenttia metsä- ja kitumaan pinta-alasta. Tästä on metsämaata 0,2 miljoonaa hehtaaria, 1,1 prosenttia metsämaan pinta-alasta. Luokkaan 2 kuuluu Suomen metsäkeskuksen ja Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatietojärjestelmärekistereihin rajattuja monimuotoisuuskohteita. Osassa talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteista poimintaluonteiset hakkuut

Kuva: Reijo Penttilä / Luke

luontaisen kehityksen palauttamiseksi tai hakkuut, jotka eivät vaaranna kohteen luontoarvoja, voivat olla mahdollisia.

Luontoarvojen suojelua tukevat alueet

Luontoarvojen suojelua tukevia alueita (luokka 3) ovat muut rajoitetun metsätaloustalouden erityisalueet kuten virkistysmetsät ja porotalouden sekä saamelaiskulttuurin erityisalueet. Näistä alueista on metsä- ja kitumaata yhteensä 0,4 miljoonaa hehtaaria, josta metsämaata 0,3 miljoonaa hehtaaria. Luontoarvojen suojelua tukevia alueita ei lasketa tilastossa suojelluiksi alueiksi.

Suojelu painottuu pohjoiseen

Valtaosa suojellusta metsä- ja kitumaasta on Pohjois-Suomessa (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi), jossa se kattaa 2,2 miljoonaa hehtaaria eli 19,4 prosenttia metsä- ja kitumaan alasta. Tästä metsämaata on 1,1 miljoonaa hehtaaria (12 prosenttia metsämaan pinta-alasta). Etelä-Suomessa suojeltua metsä- ja kitumaata on noin 0,55 miljoonaa hehtaaria, joka on metsä- ja kitumaan pinta-alasta 4,8 prosenttia. Metsämaata tästä on 0,45 miljoonaa hehtaaria (4,1 prosenttia metsämaan pinta-alasta).

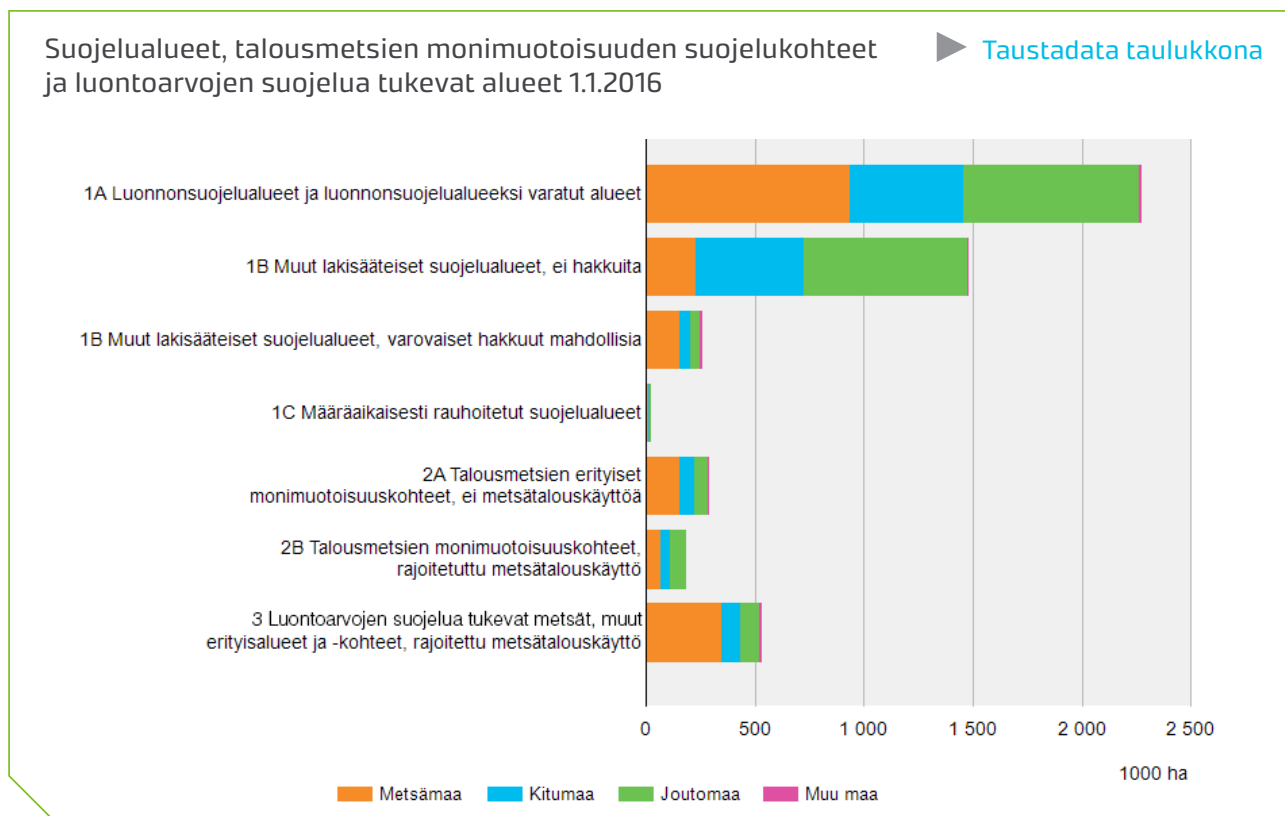
Suurin osa alueista suojeltu luonnonsuojelulain ja erämaalain nojalla

Valtaosa Suomen suojelluista metsistä on luonnonsuojelulain nojalla perustetuilla luonnonsuojelualueilla ja valtioneuvoston päätöksillä suojeluoh-

jelmissa luonnonsuojelualueiksi perustettavaksi varatuilla alueilla sekä erämaalakiin perustuvilla erämaa-alueilla. Metsälaissa keskeisin monimuotoisuutta turvaava suojelukeino on laissa määriteltujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttäminen. Suojellusta metsä- ja kitumaasta 87 prosenttia ja metsämaasta 83 prosenttia on valtion mailla.

METSOn toteutus lisännyt suojelupinta-alaa

Suojelupinta-alaa ovat lisänneet viime vuosina Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSOn puitteissa valtion ja yksityisten mailla toteutetut suojelutoimet sekä Metsähallituksen mm. luonnonvarasuunnittelun yhteydessä tekemät maankäyttöpäätökset. Vuosina 2008-2015

Suojelualueet ja talusmetsien monimuotoisuuden suojelukohteet 1.1.2016.

	KOKO MAA				ETELÄ-SUOMI				POHJOIS-SUOMI			
	Metsämaa		Metsä- ja kitumaa, yhteensä		Metsämaa		Metsä- ja kitumaa, yhteensä		Metsämaa		Metsä- ja kitumaa, yhteensä	
	Pinta-ala (1000 ha)	% -osuus	Pinta-ala (1 000 ha)	% -osuus	Pinta-ala (1 000 ha)	% -osuus	Pinta-ala (1 000 ha)	% -osuus	Pinta-ala (1 000 ha)	% -osuus	Pinta-ala (1 000 ha)	% -osuus
1A Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelualueeksi varatut alueet	934,2	4,6	1 455,5	6,4	250,8	2,3	300,4	2,6	683,4	7,5	1 155,1	10,3
1B Muut lakisäätöiset suojelualueet - ei hakkuita	230,8	1,1	723,9	3,2	28,2	0,3	32,6	0,3	202,6	2,2	691,3	6,1
1B Muut lakisäätöiset suojelualueet - varovaiset hakkuut mahdollisia	156,8	0,8	206,2	0,9	109,7	1,0	124,9	1,1	47,1	0,5	81,3	0,7
1B Muut lakisäätöiset suojelualueet, yhteensä	387,6	1,9	930,1	4,1	137,9	1,2	157,4	1,4	249,7	2,7	772,7	6,9
1C Määräaikaisesti rauhoitetut suojelualueet	9,8	0,0	16,8	0,1	8,8	0,1	13,5	0,1	0,9	0,0	3,2	0,0
1A+1B+1C Lakisäätöiset suojelualueet, yhteensä	1 331,6	6,6	2 402,3	10,6	397,6	3,6	471,3	4,1	934,0	10,2	1 931,0	17,1
2A Talusmetsien erityiset monimuotoisuuskohteet, ei metsätalouskäyttöä	152,7	0,8	225,1	1,0	23,0	0,2	31,0	0,3	129,6	1,4	194,2	1,7
2B Talusmetsien monimuotoisuuskohteet, rajoitetuttu metsätalouskäyttö	68,8	0,3	109,8	0,5	34,1	0,3	46,9	0,4	34,7	0,4	62,9	0,6
2A+2B Talusmetsien monimuotoisuuden suojelukohteet, yhteensä	221,5	1,1	334,9	1,5	57,2	0,5	77,8	0,7	164,3	1,8	257,1	2,3
1A+1B+1C+2A+2B Suojellut metsät, yhteensä	1 553,1	7,7	2 737,2	12,0	454,7	4,1	549,1	4,8	1 098,3	12,0	2 188,1	19,4

perustetut uudet kansallispuistot kasvattavat erityisesti suojellun vesialueen määrää.

METSO-ohjelmassa on vuosina 2008–2015 suojeltu luonnonsuojelulain keinoin yhteensä noin 56 000 hehtaaria. Tästä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) maanhankinnoilla ja suojelupäätöksillä on ohjelmassa toteutettu noin 43 000 hehtaaria ja valtioneuvoston päätöksellä Metsähallituksen mailla on suojeltu 13 000 hehtaaria. Suomen metsäkeskus on toteuttanut Kemeran eli kestävä metsätalouden rahoituslain kautta ym-

päristötukisopimuksia noin 34 000 hehtaarilla ja talusmetsien luonnonhoitoa noin neljällä tuhanella hehtaarilla. METSO-ohjelman tavoitteena on kehittää luonnonsuojelualueverkostoa yhteensä 96 000 hehtaarilla sekä turvata yksityismaiden monimuotoisuuskohteita ympäristötukisopimuksilla ja talusmetsien luonnonhoidolla yhteensä 82 000 hehtaaria vuoteen 2025 mennessä.

► [Metsien suojelu](#)

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Metsänhoitotyöt

Metsänhoito- ja metsänparannustöiden tilasto kuvaa metsissä tehtyjen metsänhoito- ja metsäparannustöiden työmääriä ja töistä aiheutuneita yksikkö- ja kokonaiskustannuksia. Tilastoon sisältyy lukuisia työlajeja, joista tässä tarkastellaan vain keskeisimpiä. Metsänhoitotyöt parantavat puuston laatua, ja niillä varmistetaan metsien uudistuminen, terveys ja kasvu aina seuraavaan hakkuuseen asti. Metsänparannustyöt ovat yleensä pitkävaikutteisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsän uudistamista, lisätään puuntuottokykyä kasvuolosuhteita parantamalla ja varmistetaan ympärivuotinen puunkorjuu. Valtio osallistuu metsänparannustöiden rahoitukseen kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisesti.

Metsänhoitotöiden luokitusta ja tiedonkeruuta uudistettu

Tilastoitavien työlajien luokitusta muutettiin vuodesta 2015 alkaen. Luokitusta yksinkertaistettiin ja metsänhoitomenetelmissä tapahtuvia muutoksia huomioitiin. Luokituksen yksinkertaistaminen näkyi eräiden työmenetelmien pudottamisena pois tilastoinnista (esim. pystykarsinta), ja tilastoluokkien alajakojen poistumisena (esim. pellonmetsitys ja täydennysviljely sisältyvät nyt istutukseen). Metsänhoitotöitä jaettiin käsin ja koneella tehtyihin. Esimerkiksi taimikonhoito ja taimikon varhaishoito

jaettiin käsin ja koneella tehtyyn. Työlajiluokituksen muuttaminen pitää luokituksen ajantasaisena, mutta samalla myös vaikeuttaa vertailua aiempiin tilastoihin. Työlajiluokituksen ohella muuttui myös tiedonkeruun aluejako, joka perustuu nykyään entisten metsäkeskusten sijaan maakuntiin.

Metsänhoitotöiden tilastoon uutena vastaajaryhmänä tulivat mukaan pienet metsäpalveluyrittäjät. Muut tiedonkeruun kohderyhmät olivat entiset: metsänhoitoyhdistykset, metsäteollisuusyritysten metsäpalveluja tarjoavat organisaatiot, valtio ym.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Yksityismetsissä tehtyihin töihin sisältyy arvio metsänomistajan itse tekemistä metsänhoitotöistä, joita metsänhoitoyhdistys on valvonut. Aiemmista vuosista poiketen metsänomistajan täysin itsenäisesti tekemät työt eivät ole mukana tilastossa. Tämä vaikeuttaa lukujen vertailua edellisvuosiin etenkin sellaisissa työlajeissa, joissa täysin itsenäisesti tehdyn työn osuus on suuri.

Metsänviljelyala oli 103 000 hehtaaria

Metsänviljelyala oli 103 000 hehtaariin vuonna 2015. Tästä 76 prosenttia istutettiin ja 24 prosenttia kylvettiin. Metsänviljelyala oli suunnilleen sama kuin vuotta aiemmin. Istutuslajista (78 000 hehtaaria) 72 prosenttia uudistettiin kuuselle ja 22 prosenttia männylle. Muiden istutettujen puulajien eli lähinnä koivun osuudeksi jäi kuusi prosenttia. Metsän kylvössä puulajina on lähes aina mänty.

Metsänkylvössä voidaan erottaa käsin ja koneellisesti tehty viljely. Metsää kylvettiin 25 000 hehtaaria, ja tästä valtaosa eli 81 prosenttia tehtiin koneellisesti. Istutus oli edelleen lähes puhtaasti käsityötä, sillä vain 2 prosenttia 78 000 hehtaarin istutuslajista tehtiin koneellisesti.

Metsänviljelyä varten maan pinta yleensä muokataan taimien kasvuun lähdön helpottamiseksi. Maan muokkausala oli 104 000 hehtaaria vuonna 2015, ja vähennystä edellisvuodesta oli kuusi prosenttia. Käytetyin maan muokkausmenetelmä oli mätäs-

tys, jonka osuus maan muokkauslajista oli 63 prosenttia. Äestyksen osuus oli 22 prosenttia, laikutuksen 10 prosenttia ja muiden maan muokkausmenetelmien (esim. säätöauraus ja pellon metsitykseen liittyvä maan muokkaus) viisi prosenttia.

Taimikoita hoidettiin 140 000 hehtaaria

Taimikonhoidon ja taimikon varhaishoitoon yhteensä laskettu pinta-ala oli 140 000 hehtaaria vuonna 2015. Taimikon varhaishoito tehdään 4-6 vuotta istutuksen jälkeen ja taimikonhoito puuston ollessa noin 3-8 metristä. Varhaishoitossa poistetaan kilpailevaa pintakasvillisuutta ja puustoa, kun taas taimikonhoidossa voidaan harventaa jo kasvatettavaa puulajia ja poistaa verhopuustoa. Molempia tehdään sekä käsin että koneellisesti, mutta koneel-

liset menetelmät eivät vielä ole yleistyneet. Kone työn osuus pinta-alaan jäi vain kolmeen prosenttiin.

Nuoren metsän kunnostuksen pinta-ala oli 40 000 hehtaaria. Kyseessä on taimikkovaiheen ohittaneen nuoren metsän perkaus ja harvennus.

Metsänhoitotöiden suoritemäärät ja kustannukset

Alla olevassa taulukossa esitetään keskeisimpien metsänhoitotöiden suoritemäärät kustannuksineen. Kustannukset löytyvät tarkemmalla alajaolla tilaston kotisivulta.

► Metsänhoito- ja metsänparannustyöt

Metsänhoitotöiden työmääriä ja kustannuksia 2015.

	Työmäärä 1000 ha	Yksikkökustannus €/ha	Kokonaiskustannus milj. €
Uudistusalan raivaus	36	167	6,3
Kasvatushakkuiden ennakkoraivaus	44	279	12,0
Maan muokkaus	104	327	33,4
Kylvö	25	227	5,3
Istutus	78	568	44,1
Taimikon hoito ja taimikon varhaishoito	140	416	55,8
Nuoren metsän kunnostus	40	433	16,7
Metsän lannoitus	42	341	13,3

Metsänhoitotöiden kyselyssä yksikkö- ja kokonaiskustannukset kysyttiin eri kysymyksillä, mistä johtuen työmäärä kerrottuna yksikkökustannuksella ei ole yllä olevassa asetelmassa aivan sama kuin kokonaiskustannus.

Puukauppa

Tilasto kohdistuu metsäteollisuuden yksityismetsistä ostamaan puuhun. Yksityismetsien puukaupassa on käytössä kaksi kauppatapaa. Pystykaupassa puun ostaja huolehtii puun hakkuusta ja puutavaran kuljetuksesta tienvarsivarastoon, jolloin puusta maksetaan kantohinta. Hankintakaupassa metsänomistaja huolehtii puun korjuusta ja toimittaa puutavaran kaukokuljetusreitille varrelle. Puusta maksettavaan hankintahintaan sisältyy korvaus tehdystä puunkorjuutyöstä.

Tietoa sekä teollisuus- että energiapuun kaupasta

Luonnonvarakeskus tilastoi teollisuus- ja energiapuun kauppaa. Kiinnostavinta tilastossa ovat puun hinnat, mutta se sisältää myös yksityismetsistä ostetun puun määrätietoja. Määrien osalta pitää huomata, että tilasto perustuu puukauppasopimuksiin, joissa määrät ovat tavallisesti aliarvioita. Ostetun ja myydyn puun lopulliset määrät selviävät siinä vaiheessa kun puut hakataan. Lisäksi tilaston tiedonkeruu on laajentunut kahteen otteeseen. Vuoden 2014 alussa osa Sahateollisuus ry:n jäsenyrityksistä tuli mukaan tiedonkeruuseen. Vuonna 2015 teollisuuspuun kauppaa koskevaan tilastoon kirjautui noin 90 prosenttia yksityismetsien puukaupoista.

Vuoden 2016 alusta lähtien myös metsänhoitoyhdistysten harjoittamasta puukaupasta alettiin kerätä tilastotietoa. Viimeisin tiedonkeruun laajennus ei kuitenkaan vielä näy tässä tekstissä esitettävissä

luvussa. Tiedonkeruussa mukana olevien yritysten puumäärät esitetään tilastossa sellaisinaan, joten tiedonkeruun laajennukset aiheuttavat hyppäyksen aikasarjoihin.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Kantohinnat pääpuutavaralajeittain 2015.

Puutavaralaji	Kantohinta	Reaalinen muutos	
		edellisvuodesta, %	edeltäneen 10 vuoden keskiarvosta
Mäntytukki	54,4	1,1	-5,1
Kuusitukki	54,5	0,3	-6,7
Koivutukki	42,0	3,2	-7,9
Mäntykuitupuu	15,6	1,5	-4,2
Kuusikuitupuu	16,9	0,6	-20,9
Koivukuitupuu	15,4	0,8	-2,4

Teollisuuspuun kauppa sisältää sellaisen yksityismetsistä ostetun puun, joka on hankittu metsäteollisuustuotteiden raaka-aineeksi. Energiapuun kauppa puolestaan käsittää lämpö- ja voimalaitosten metsähakkeen raaka-aineeksi hankitun puun. Energiapuun kaupan tilastointi käynnistyi vuonna 2014.

Puun hintoja käsitellään tekstissä reaalina (deflatointi: tukkuhintaindeksi, 1949=100). Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannassa hinnat ovat nimellisiä. Kuutiometrillä tarkoitetaan kuorellista kiintokuutiometriä.

Teollisuuspuun reaaliset kantohinnat lähellä edellisvuotista tasoa

Vuonna 2015 teollisuuspuun reaaliset kantohinnat olivat nousseet hienoisesti edellisvuodesta. Nousu oli tukilla vajaan prosentin ja kuitupuulla hieman yli

prosentin. Mäntytukista maksettiin 54,4 ja kuusitukista 54,5 euroa kuutiometriltä vuonna 2015.

Edeltävän kymmenen vuoden keskiarvoon verrattuna sekä tukin että kuitupuun hintataso oli pudonnut. Tukin hintataso oli tässä vertailussa kuusi prosenttia ja kuitupuun kymmenen prosenttia alempi. Edeltävään kymmeneen vuoteen verrattuna eniten eli viidenneksellä oli laskenut kuusikuitupuun reaalihintaa. Seuraavaksi suurimmat suhteelliset muutokset olivat tapahtuneet koivutukissa (-8 %) ja kuusitukissa (-7 %).

Puutavaran kantohintaan vaikuttaa olennaisesti leimikon hakkuutapa. Tukkipuulla uudistushakkuissa kantohinta oli kaksi prosenttia korkeampi ja harvennushakkuissa 14 prosenttia matalampi verrattuna tukin keskimääräiseen kantohintaan vuonna 2015. Kuitupuulla erot keskikantohintaan olivat

Hankintahinnat pääpuutavaralajeittain 2015.

Puutavaralaji	Hankintahinta	Reaalinen muutos	
		edellisvuodesta, %	edeltäneen 10 vuoden keskiarvosta
Mäntytukki	56,6	1,3	-4,6
Kuusitukki	55,1	-0,4	-6,4
Koivutukki	46,6	2,9	-6,3
Mäntykuitupuu	27,7	-0,7	-9,7
Kuusikuitupuu	29,5	1,2	-12,3
Koivukuitupuu	29,3	0,5	-5,4

uudistushakkuu +11 prosenttia, harvennushakkuu -7 prosenttia ja ensiharvennus -28 prosenttia.

Yksityismetsistä ostetun puun hankintahinnat säilyivät vuonna 2015 edellisvuotisella tasolla. Edeltävän kymmenen vuoden keskiarvoon verrattuna hankintahintataso oli kuitenkin seitsemän prosenttia matalampi. Hankintakauppa on kuitupuultaista.

Puukaupamäärät vähenivät

Yksityismetsistä ostettiin 32,9 miljoonaa kuorellista kuutiometriä raakapuuta vuonna 2015. Puun ostot supistuivat edellisvuodesta kolme prosenttia. Väheneminen aiheutui tukkipuusta, ja kuitupuun ostomäärä säilyi muuttumattomana. Puukaupamäärille on ominaista voimakas vuosien välinen vaihtelu.

Valtaosa leimikoista myydään pystykaupoilla. Vuonna 2015 pystykauppojen osuus yksityismetsien puu-

kaupasta oli 83 prosenttia, mikä oli varsin tyypillinen lukema. Pystykaupoista on kertynyt edeltävän kymmenen vuoden aikana hieman enemmän tukkia kuin kuitupuuta. Vuonna 2015 pystykaupoin ostettiin 27,2 miljoonaa kuutiometriä puuta, josta 13,3 miljoonaa kuutiometriä oli tukkia ja 13,0 miljoonaa kuutiometriä kuitupuuta.

Pystykauppapuusta selvästi suurin osa on peräisin uudistushakkuuleimikoista. Vuonna 2015 uudistushakkuista tuli 68 prosenttia pystykaupoin ostetusta puusta. Harvennushakkuiden osuus oli 27 prosenttia ja ensiharvennusten neljä prosenttia.

Hankintakaupoin puuta ostettiin 5,4 miljoonaa kuutiometriä. Pystykauppoihin verrattuna hankintakaupat ovat selvästi kuitupuupainotteisempia. Kuitupuuta oli hankintakauppapuusta 4,2 miljoonaa kuutiometriä ja tukkia 1,2 miljoonaa kuutiometriä.

Hakkuutapojen osuudet pystykauppojen puumäärästä 2015.

Puutavaralaji	Uudistushakkuu, %	Harvennus ja ensiharvennus, %
Mäntytukki	81	18
Kuusitukki	90	10
Koivutukki	78	22
Mäntykuitupuu	43	57
Kuusikuitupuu	66	34
Koivukuitupuu	49	51

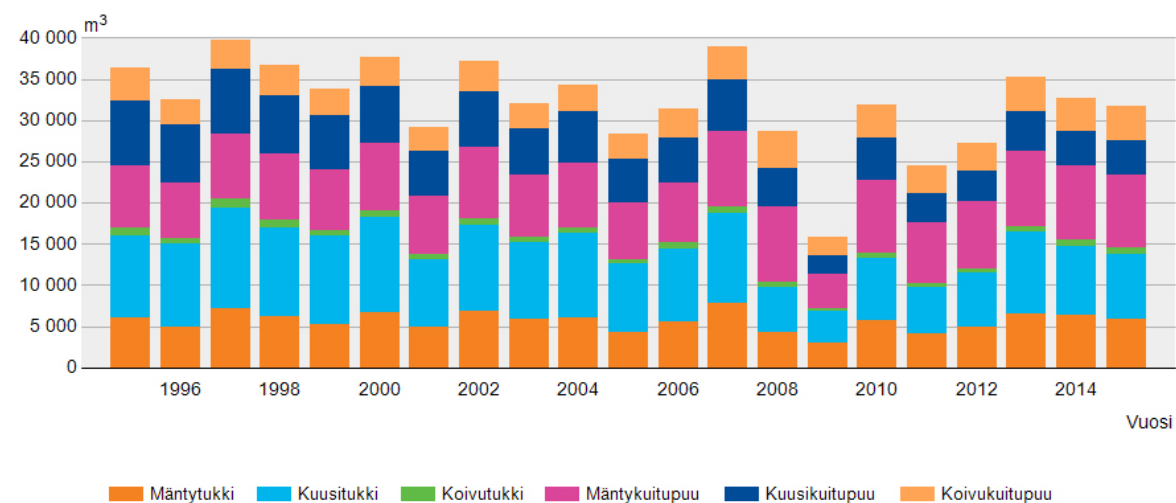

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

► Teollisuuspuun kauppa

Puukaupparamäärät pääpuutavaralajeittain 1995–2015

► Taustadata taulukkona

Pystykauppojen energiapuun halpeni edellisvuodesta

Energiapuun pystykaupoissa metsänomistajalle maksettiin rankapuusta keskimäärin 3,1 euroa kuutiometriltä vuonna 2015. Latvusmassan keskihinta oli hieman korkeampi, 3,4 euroa kuutiometriltä. Kannoista maksettiin 1,0 ja kokopuusta 0,7 euroa.

Hankintakaupoissa rankapuun hinta kipusi korkeimmalle, eli 24,8 euroon kuutiometriltä. Kokopuun yksikköhinta oli 19,8, latvusmassan ja kantojen 15,6 euroa.

Pystykaupoissa energiapuun hinnat laskivat vuonna 2015 selvästi latvusmassaa lukuun ottamatta. Rankapuun reaalin hinta oli 24 prosenttia ja kantojen hinta 16 prosenttia alempi kuin vuotta aikaisemmin. Hankintakaupoissa rankapuun hinta nousi kahdeksan ja kantojen hinta 33 prosenttia – latvusmassa pysyi edellisen vuoden hinnoissa.

Ostajan maksaman hinnan lisäksi metsänomistajat saivat suurelle osalle pienpuuta myös valtion tukea, mikä ei sisälly tilastoihin. Tukikelpoisissa leimikoissa se nosti metsänomistajien ranka- ja kokopuusta saamia tuloja huomattavasti. Esimerkiksi vuoden 2015 loppupuoliskolla nuoren metsän hoidon ja pienpuun korjuun tuet olivat yhteensä 450 euroa hehtaarilta. Jos sen jakaa tyypilliseltä kohteelta korjattavalle 50 kuutiometrin puumäärälle, niin tuen suuruus oli yhdeksän euroa kuutiometrille.

Energiapuun kauppa pieneni viidesosan

Energiapuun ostomääriä tilastoitiin vuonna 2015 yhteensä 3,5 miljoonaa kuutiometriä, mikä kattoi arvion mukaan noin kaksi kolmasosaa kotimaisen energiapuun markkinoista. Ostoista oli rankapuu- ta hieman yli puolet ja latvusmassaa kolmannes. Kokopuun osuus oli yhdeksän ja kantojen osuus neljä prosenttia.

Kaksi kolmasosaa energiapuusta ostettiin pystykaupoilla. Kantojen ja latvusmassan ostoista pystykaupat kattoivat lähes 85 prosenttia, rankapuulla vastaava osuus oli 58 ja kokopuulla 40 prosenttia.

Energiapuuta ostettiin vuonna 2015 yhteensä 11 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Pystykauppojen puumäärä pieneni lähes viidesosan ja hankintakauppojen puumäärä kasvoi kahdeksasosan. Energiapuun kauppaa hiljensi mm. lauha talvi, energiapuuvaretojen suuruus sekä muun energian hinnan lasku ja hyvä saatavuus.

► Energiapuun kauppa

Energiapuun hinnat 2015.

	Pystykaupat euroa/m ³	Muutos edellisvuodesta reaalisesti, %	Hankintakaupat euroa/m ³	Muutos edellisvuodesta reaalisesti, %
Keskimäärin	3,00	-8	22,42	7
Rankapuu	3,12	-24	24,78	8
Latvusmassa	3,40	8	15,60	0
Kannot	1,00	-16	15,60	33
Kokopuu	0,72	-33	19,82	-3

Hakkuut ja puuston poistuma

Suomen metsistä hakatun runkopuun määrä nousi vuonna 2015 korkeammaksi kuin koskaan ennen, yhteensä 68 miljoonaan kuutiometriin. Teollisuuden käyttöön hakattiin tukki- ja kuitupuuta ennätystahtiin. Niiden kokonaismäärä, lähes 59 miljoonaa kuutiometriä, oli viisi prosenttia edellisvuotista ja 12 prosenttia edeltävän kymmenvuotisjakson hakkuiden keskiarvoa suurempi. Myös energiantuotantoon korjattiin runkopuuta aikaisempaa enemmän, yli 9 miljoonaan kuutiometriä.

Metsäteollisuustuotteiden kysyntä heijastui raakapuumarkkinoille

Metsäteollisuuden tuotteista etenkin kartongin ja sellun tuotantomäärät kasvoivat vuonna 2015, mikä lisäsi raaka-aineen kysyntää. Teollisuuden käyttöön hakattu puumäärä nousi 58,5 miljoonaan kuutiometriin, mikä on enemmän kuin kertaakaan aiemmin hakkuiden tilastohistoriassa. Kasvua edellisvuodesta oli viisi prosenttia (2,6 milj. m³). Edellinen hakkuiden ennätys tehtiin vuonna 2007, jolloin puuta kertyi vajaa miljoona kuutiometriä vähemmän, kaikkiaan 57,7 miljoonaa kuutiometriä.

Vuoden 2015 hakkuista oli tukkipuuta 24,6 ja kuitupuuta 33,9 miljoonaa kuutiometriä. Tukkien määrä kasvoi edellisvuodesta kaksi ja kuitupuun kuusi prosenttia. Edeltävään kymmenvuotisjaksoon verrat-

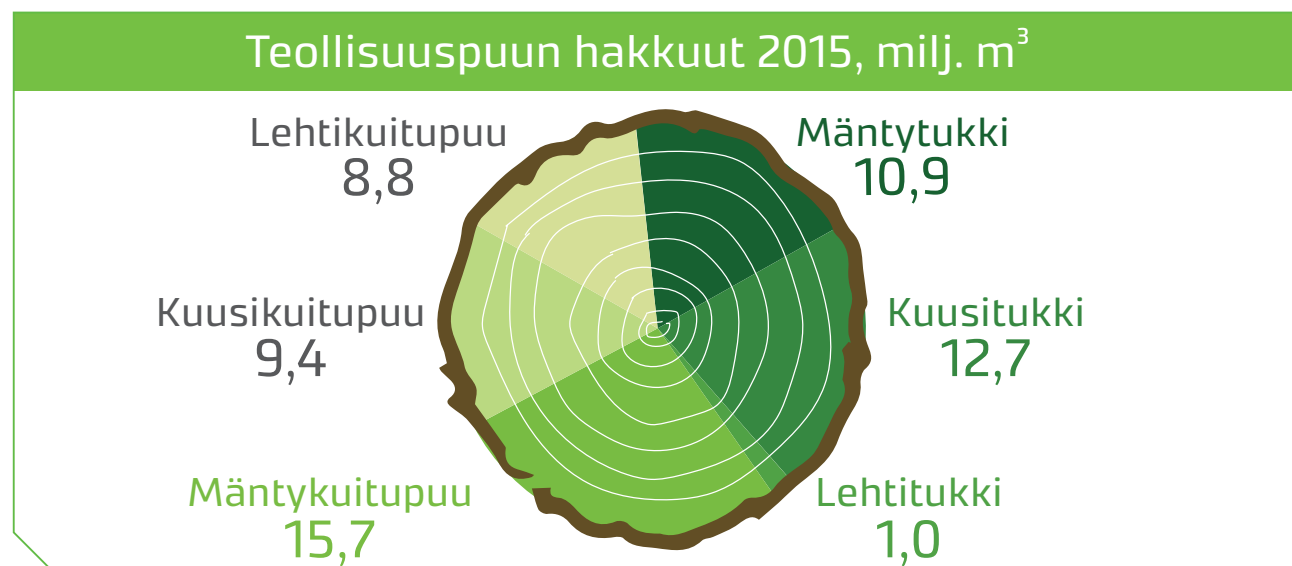
tuna kuitupuun hakkuut lisääntyivät 16 prosenttia. Vastaavasti tukkipuun määrissä oli lisäystä kahdeksan prosenttia. Eniten hakattiin mäntykuitupuuta (15,7 milj. m³) ja kuusitukkia (12,7 milj. m³).

Hakkuutilaston alueyksiköksi on vaihtunut aiemmin käytetyn metsäkeskusalueen sijasta maakunta-alue. Vuonna 2015 suurimmat hakkuumäärät kertyivät runsaspuustoisilta Etelä- ja Pohjois-Savon sekä Keski-Suomen maakuntien alueilta. Etelä-Savosta hakattiin 6,4 miljoonaa kuutiometriä teollisuuspuuta, Pohjois-Savosta 5,6 ja Keski-Suomesta 5,5 miljoonaa kuutiometriä.

Yksityismetsistä kertyi neljä viidesosaa hakkuumäärästä

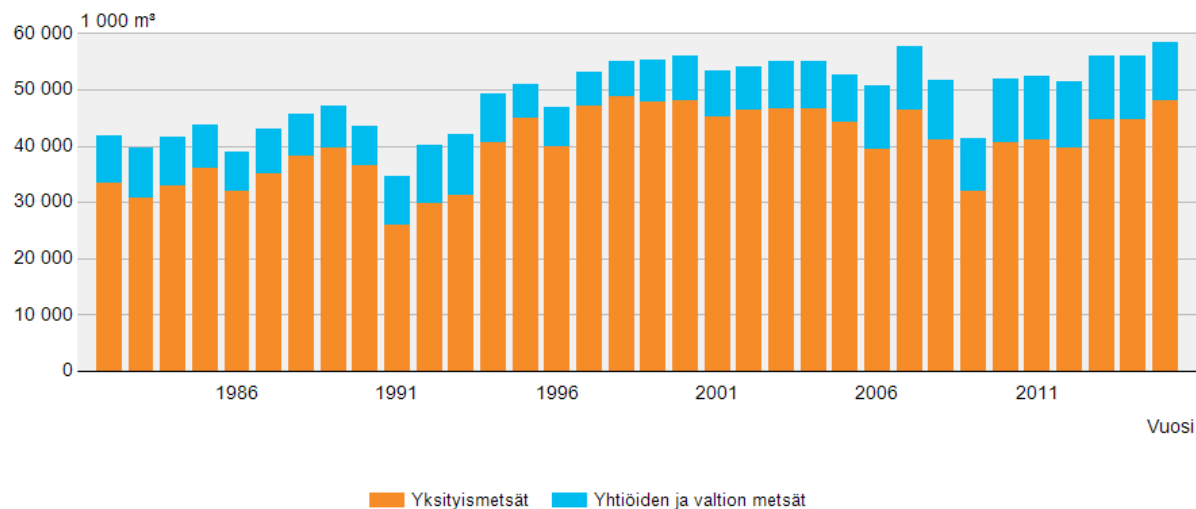
Valtaosa eli neljä viidesosaa hakkuista kertyi yksityismetsistä, joista hakattiin puuta kaikkiaan 48,1 miljoonaa kuutiometriä. Edellisvuodesta määrä nousi kahdeksan prosenttia. Yksityismetsien puuta 38,2 miljoonaa kuutiometriä (79 %) oli peräisin pystykauppojen hakkuista ja loput 9,9 miljoonaa kuutiometriä hankintakaupoista.

Metsäteollisuusyhtiöiden omista metsistä ja Metsähallituksen hallinnassa olevista valtionmetsistä hakattiin raakapuuta teollisuuden käyttöön yhteen-

Teollisuuspuun hakkuut omistajaryhmittäin 1982-2015

► [Taustadata taulukkona](#)

sä 10,4 miljoonaa kuutiometriä. Määrä oli kahdeksan prosenttia edellisvuotista pienempi.

Hakkuukertymä uuteen ennätykseen

Hakkuukertymällä tarkoitetaan metsistä hakatun runkopuun kokonaismäärää. Se sisältää edellä esitetyn metsäteollisuuden käyttöön ja vientiin menneen raakapuun lisäksi myös metsänomistajien omista metsistä otetun kotitarpeeksi sahatun puun sekä energian tuotantoa varten hakatun runkopuun. Vuonna 2015 näiden erien suuruus oli seuraava (milj. m³):

Hakkuukertymä	68,0
Teollisuuspuu, josta	58,8
- metsäteollisuus ja vienti	58,5
- piensahat	0,3
Energiapuu, josta	9,2
- pientalot	5,4
- lämpö- ja voimalaitokset	3,8

Metsistämme hakattiin vuonna 2015 yhteensä 68 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta. Määrä oli tilastointihistorian korkein, ja lähes kolme miljoonaa kuutiometriä suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Valtaosa hakkuukertymästä oli metsäteollisuuden

raaka-aineeksi tai vientiin hakattua tukki- ja kuitupuuta, yhteensä 58,8 miljoonaa kuutiometriä (86 %). Loppu 9,2 miljoonaa kuutiometriä oli runkopuusta hakattua energiapuuta eli pientalojen polttopuun tai lämpö- ja voimalaitoksien metsähakkeen raaka-ainetta. Sekä teollisuuspuun että metsähakkeen runkopuun hakkuut olivat huippulukemissa, joten vuoden 2015 hakkuukertymä nousi 14 prosenttia suuremmaksi kuin edeltäneellä kymmenvuotiskaudella keskimäärin.

Lisäksi hakkuutähteitä ja kantoja

Runkopuun lisäksi metsistä korjattiin myös muuta puuta yhteensä 3,5 miljoonaa kuutiometriä. Lämpö- ja voimalaitoksissa poltettiin metsähakkeena hakkuutähteitä 2,4 ja kantoja 0,8 miljoonaa kuutiometriä. Pientaloissa tällaista puuta kului 0,4 miljoonaa kuutiometriä. Näitä eriä ei sisällytetä runkopuusta muodostuvaan hakkuukertymään.

Puuston poistumaan kuuluu myös metsähukkapuu ja luonnonpoistuma

Puuston kokonaispoistumaan lasketaan hakkuukertymän lisäksi myös hakkuista metsään jäävä runkopuu (9,6 milj. m³ vuonna 2015) ja metsään käyttämättä jäävä luontaisesti kuollut runkopuu (4,7 milj. m³). Vuonna 2015 kokonaispoistuma nousi ennätyskellisen suuren hakkuukertymän myötä 82 miljoonaan kuutiometriin. Määrä oli neljä prosenttia suurempi kuin edellisvuonna.

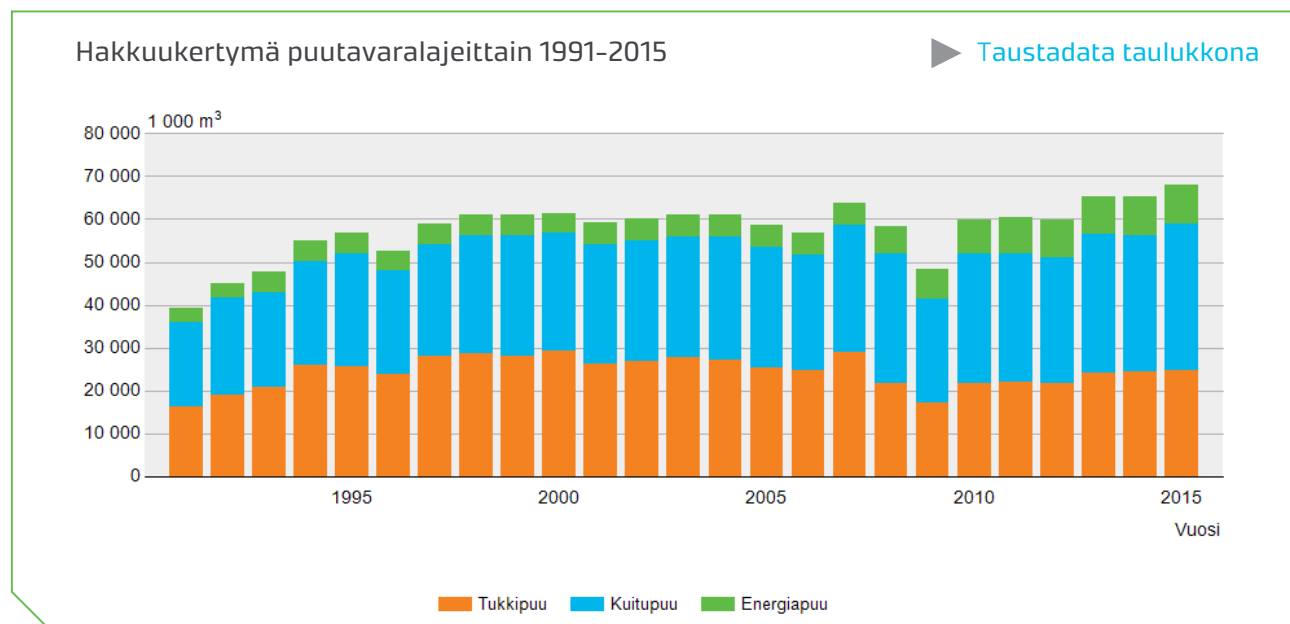
Puuston poistuman ja kasvun suhde on keskeinen puuntuotannollista kestävyyttä kuvaava mittari, sillä metsien puumäärä lisääntyy kasvun ollessa poistumaa suurempi. Vuoden 1970 jälkeen Suomen metsien kasvu on ylittänyt kokonaispoistuman joka vuosi, joten niiden puumäärä on kasvanut jatkuvasti. Viimeisellä viiden vuoden jaksolla 2011–2015 puuston poistuma oli keskimäärin 77,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Se vastasi 77 prosenttia kaikkien puuntuotannon piirissä olevien metsien kasvusta.

Hakkuumahdollisuuksista käytetään noin 80 prosenttia

Suomen metsille laskettu suurin kestävä hakkuumahdollisuusarvio on vuosille 2011–2020 noin 81 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta vuodessa. Vuoden 2015 hakkuukertymä oli noin 68 miljoonaa kuutiometriä, joten hakkuumahdollisuuksista on käytössä 84 prosenttia. Hakkuumahdollisuusarviosta teollisuuspuuta (tukki- ja kuitupuuta) on 75 miljoonaa kuutiometriä ja energiaksi käytettävää runkopuuta 6 miljoonaa kuutiometriä. Teollisuuspuun hakkuutähteitä ja kantoja on lisäksi mahdollista korjata energiakäyttöön metsähakkeena noin 15 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Lisätietoa tilastojen kotisivuilta

- ▶ [Teollisuuspuun hakkuut ja työvoima](#)
- ▶ [Teollisuuspuun hakkuut alueittain](#)
- ▶ [Hakkuukertymä ja puuston poistuma](#)
- ▶ [Hakkuumahdollisuudet](#)

Runkopuuta voidaan hakata kestävästi 81 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Kantorahatut

Bruttokantorahatut ovat vuotuisten hakkuumäärien ja puutavaran kantohintojen perusteella laskettu arvio metsänomistajien saamista puutavaran myyntituloista.

Kantorahatut lasketaan puutavaralajittaisten ja alueittaisten tietojen lisäksi myös metsänomistajaryhmittäin, joita ovat yksityismetsät, Metsähallituksen hallinnoimat valtion metsät ja metsäteollisuusyritysten hallinnassa olevat metsät. Kahden jälkimmäisen omistajaryhmän tiedot esitetään yhdessä tietosuojasyiden vuoksi. Yksityismetsiin kuuluvat varsinaisten yksityismetsien lisäksi myös kuntien, seurakuntien, yhteismetsien ja muiden kuin metsäteollisuuteen liittyvien säätiöiden omistamat tai hallinnoimat metsät.

Myydyn puun lisäksi yksityismetsien kantorahatuloihin kuuluu myös metsänomistajien omasta metsästä omaan käyttöön ottaman puutavaran arvo.

Kuvat ja vuosivertailut on tehty reaalisilla raharvoilla (deflatointi: tukkuhintaindeksi, 1949=100), mutta Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannassa luvut esitetään nimellisinä.

► Kantorahatut

Hakkuut lisääntyivät - kantorahatut kaksi miljardia euroa

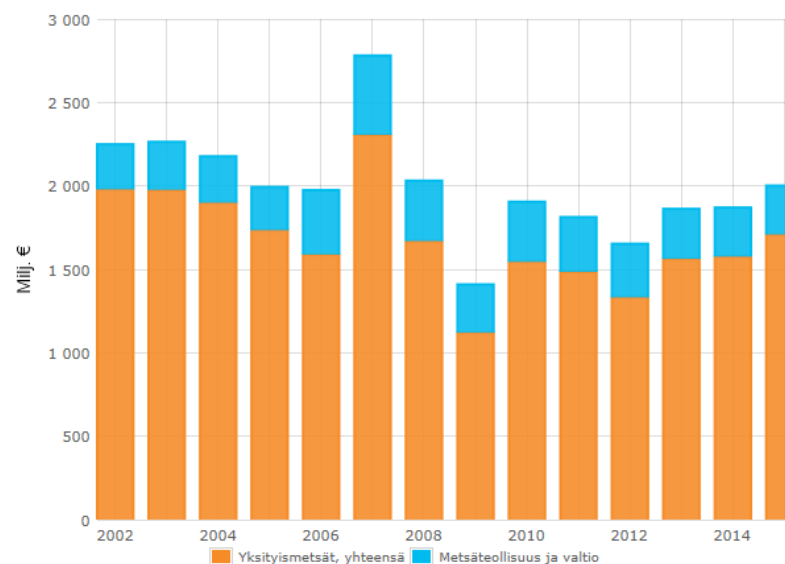
Metsänomistajat saivat vuonna 2015 bruttokantorahatuloja kaksi miljardia euroa. Tulot nousivat edellisvuodesta lisääntyneiden hakkuiden ansiosta reaalisesti seitsemän prosenttia.

Yksityismetsänomistajien tulot olivat 1,71 (+8 %) ja metsäteollisuuden ja valtion yhteensä 0,29 (-1 %) miljardia euroa. Noin 70 prosenttia tuloista saatiin tukkipuusta.

Kantorahatut olivat reaalisesti kolme prosenttia suuremmat kuin kymmenenä edeltäneenä vuonna keskimäärin. Yksityismetsätalouden tulot olivat seitsemän prosenttia korkeammat ja suurimmat sitten huippuvuoden 2007. Metsäteollisuuden ja valtion tulot jäivät 14 prosenttia alemmiksi kuin edeltäneellä kymmenvuotisjaksolla.

Maakunnittain vuonna 2015 eniten kantorahatuloja saatiin Etelä-Savossa (233 milj. €), Keski-Suomessa (197 milj. €) ja Pohjois-Savossa (178 milj. €).

Bruttokantorahatut omistajaryhmittäin 2002–2015 vuoden 2015 rahassa

► Taustadatanimellisinä hintoina

Puun käyttö

Raakapuun kokonaiskäyttö on kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana pysytellyt lähes samoissa lukemissa. Vuonna 2015 raakapuuta käytettiin kaikkiaan 74,3 miljoonaa kuutiometriä, josta valtaosa - 64,7 miljoonaa kuutiometriä - meni metsäteollisuustuotteiden valmistukseen. Energian tuotannossa raakapuuta paloi 9,6 miljoonaa kuutiometriä.

Metsäteollisuus käytti raakapuuta vuonna 2015 kaikkiaan 64,7 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin ja kolme prosenttia enemmän kuin edeltäneellä viisivuotiskaudella keskimäärin. Metsäteollisuuden raakapuun käyttö oli huipussaan vuosina 2004, 2006 ja 2007, jolloin kulutus ylsi vuositasolla keskimäärin 75 miljoonaan kuutiometriin. Viime aikojen alin käytötlukema, 51,5 miljoonaa kuutiometriä, saavutettiin lamavuonna 2009.

Kotimaisuusaste kasvussa

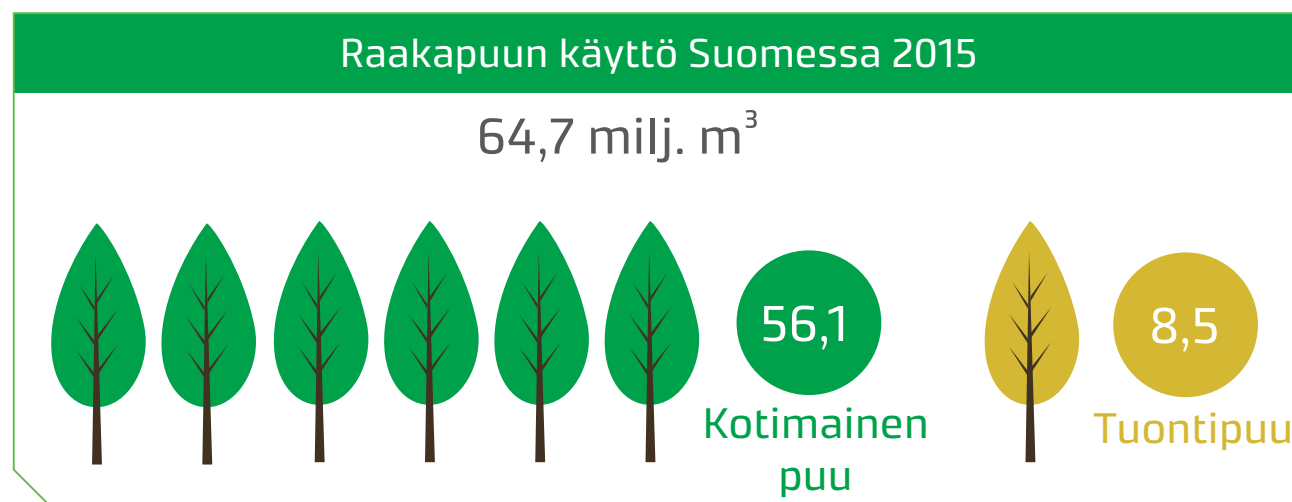
Metsäteollisuuden jalostamasta raakapuusta kactettiin vuonna 2015 kotimaisella puulla 56,1 miljoonaa ja tuontipuulla 8,5 miljoonaa kuutiometriä. Kotimaisen puun kulutus on kasvanut hitaasti koko 2010-luvun. Vuonna 2015 sen käyttö oli suurin kahdeksaan vuoteen, edellisvuodesta kasvua kertyi kaksi prosenttia.

Tuontipuun käyttö on viime vuosina vähentynyt. Tuontipuuta metsäteollisuus jalosti vuonna 2015 yhteensä 8,5 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli neljä prosenttia edellisvuotta vähemmän. Lähes 60 prosenttia tuontipuusta oli lehtikuitupuuta, pääosin koivua. Tuontipuun käytön huippuvuodet ajoittuvat 2000-luvun puoliväliin, jolloin sen vuotuinen määrä oli 16-19 miljoonaa kuutiometriä ja osuus metsäteollisuuden raakapuunkäytöstä enimmäkseen reilu neljännes.

- ▶ [Metsäteollisuuden puunkäyttö](#)
- ▶ [Puun energiakäyttö](#)
- ▶ [Puun kokonaiskäyttö](#)

Lähes puolet raakapuusta meni selluntuotantoon

Puun käyttö lisääntyi edellisvuodesta sekä puutuote- että massateollisuudessa yhden prosentin. Eniten eli lähes puolet raakapuusta käytettiin selluteollisuudessa, kaikkiaan 30,3 miljoonaa kuutiometriä (+3 % edellisvuodesta). Myös metsäteollisuuden sivutuotepuusta, 8,9 miljoonaa kuutiometriä, pääosa eli 70 prosenttia meni sellun tuotantoon. Sahateollisuus käytti puuta seuraavaksi eniten, 24,0 miljoonaa kuutiometriä (+2 %). Tärkeimmät metsäteollisuuden käyttämät puutavaralajit olivat mänty- ja lehtikuitupuuta (15,9 milj. m³ ja 13,0 milj. m³).

Metsäteollisuuden raakapuun käyttö toimialoittain 2015, milj. m³

Selluteollisuus 30,3

Mekaaninen 6,2

Puolikemiallinen 1,1

Massateollisuus 37,6

Sahateollisuus 24,0

Vaneriteollisuus 2,8

Muu 0,2

Puutuoteteollisuus 27,0

lähes 70 prosenttia. Pientalot puolestaan käyttivät polttopuuta 5,4 miljoonaa ja erilaista metsä-, sahaus- ja rakennusjätepuuta 1,3 miljoonaa kuutiometriä. Raakapuuta kiinteistä puupolttoaineista oli 9,6 miljoonaa kuutiometriä, mikä kattoi pientalojen polttopuun lisäksi myös lämpö- ja voimalaitoksiin menneen metsähakkeeksi haketetun runkopuun.

Metsähakkeen käyttö on laskussa ja tavoitteet karussa

Vuonna 2015 metsähaketta kului energialaitoksissa 7,3 miljoonaa kiintokuutiometriä, mikä oli kolme prosenttia edellisvuotta ja kahdeksan prosenttia huippuvuotta 2013 vähemmän. Yhdessä pientaloissa

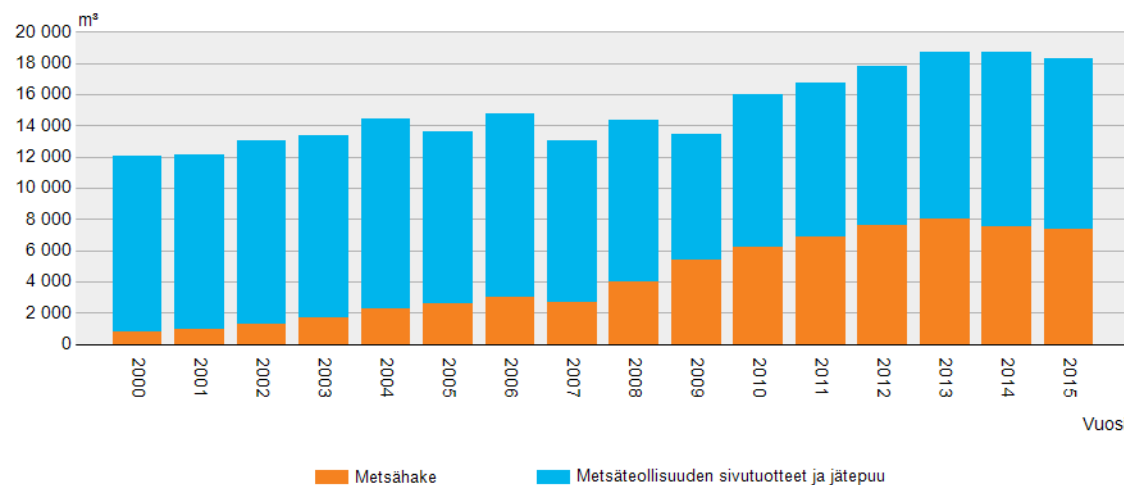
Puu on merkittävin energialähde

Vuonna 2015 puupolttoaineet olivat Suomen merkittävin energialähde kattaen energian kokonaiskulutuksesta yli neljänneksen. Puupolttoaineet voidaan jakaa olomuotonsa perusteella kiinteisiin, neste-mäisiin (mustalipeä) ja muihin puupolttoaineisiin.

Kiinteitä puupolttoaineita Suomessa kului vuonna 2015 yhteensä 25,0 miljoonaa kiintokuutiometriä, lähes saman verran kuin vuotta aiemmin. Tästä lämpö- ja voimalaitokset käyttivät 18,3 miljoonaa kuutiometriä pääosin metsähakkeena (7,3 milj. m³) sekä erilaisina metsäteollisuuden sivutuotteina ja muina puupolttoaineina (10,9 milj. m³). Merkittävin sivutuote oli kuori, joka kattoi kaikista sivutuotepuusta

Lämpö- ja voimalaitosten kiinteiden puupolttoaineiden käyttö 2000–2015

► Taustadata taulukkona

poltetun metsähakkeen kanssa sen kokonaiskäyttö ylsi 8,0 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2015.

Metsähakkeen kokonaiskäyttö on sille asetetuista tavoitteista ja tukitoimenpiteistä huolimatta kääntynyt laskuun kahden viimeisen vuoden aikana. Tarkistetussa kansallisessa metsäohjelmassa 2015 oli metsähakkeen käyttötavoitteeksi vuodelle 2015 asetettu 10-12 miljoonaa kuutiometriä, mistä jäätettiin selvästi.

Suomen vuoden 2013 energia- ja ilmastostrategiassa metsähakkeen käyttötavoitteeksi vuodelle 2020 asetettiin 13,5 miljoonaa kuutiometriä. Tällä määrällä oli tarkoitus kattaa puolet tarvittavasta uusiutuvan energian lisäyksestä, jolla saavutettiin Euroopan unionin RES-direktiivissä Suomelle asetettu uusiutuvan energian tavoiteosuus eli 38 prosenttia energian loppukulutuksesta. EU:n tilastoyksikön Eurostatin mukaan Suomi saavutti tavoiteosuuden jo vuonna 2014.

Sellun ja kartongin tuotanto kasvussa

Metsäteollisuudessa näkyi monia positiivisia merkkejä vuonna 2015. Sellun tuotantomäärä (7,1 miljoonaa tonnia) kasvoi kahdella ja kartongin tuotanto (3,1 miljoonaa tonnia) neljällä prosentilla edellisvuodesta. Sitä vastoin paperin tuotanto - 7,3 miljoonaa tonnia - laski jo viidettä vuotta peräkkäin.

Keskeisiä metsäteollisuuden tunnuslukuja 2015.

	Yksikkö	2015	Muutos 2015/2014, %
Metsäteollisuuden tuotanto			
Havusahatavara	milj. m ³	10,6	-3
Sellu	milj. t	7,1	2
Paperi	"	7,3	-1
Kartonki	"	3,1	4
Metsäteollisuuden liikevaihto	mrd. €	25,5	3
Puutuoteteollisuus	"	6,2	0
Massa- ja paperiteollisuus	"	19,3	4
Metsäteollisuuden investoinnit	milj. €	945	83
Puutuoteteollisuus	"	200	21
Massa- ja paperiteollisuus	"	745	112
Investointiaste, metsäteollisuus	%	22	+9 %-yksikköä
Metsäsektorin työlliset	1 000 henkilöä	64,9	1
Metsätalous	"	25,4	-1
Puutuoteteollisuus	"	21,7	6
Massa- ja paperiteollisuus	"	17,8	-3
Metsäsektorin arvonlisäys*	mrd. €	7,6	5
Metsätalous*	"	3,3	1
Puutuoteteollisuus*	"	1,2	7
Massa- ja paperiteollisuus*	"	3,1	9

Investoinnit, liikevaihto ja arvonlisäys: reaaliset muutokset, deflatointi tehty tukkuhintaindeksillä (1949=100). *Ennakkotieto. Investointiaste: investointien arvo / toimialan arvonlisäys käyppiin hintoihin (molemmat tiedot kansantalouden tilinpidosta).
Lähteet: Tilastokeskus ja Metsäteollisuus ry.

Parantuneesta vientikysynnästä huolimatta havusahatavaran tuotanto väheni kolmella prosentilla 10,6 miljoonaan kuutiometriin. Lasku johtui lähinnä kotimaan rakennustoiminnan alamäestä. Vuoden 2015 sahausmäärä oli kuitenkin kaksi prosenttia suurempi kuin edeltäneellä kymmenvuotiskaudella keskimäärin.

Vuonna 2015 metsäteollisuuden kotimainen liikevaihto nousi 25,5 miljardiin euroon, missä oli reaalikasvua kolme prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Massa- ja paperiteollisuuden osuus liikevaihdosta oli edellisvuosien tapaan noin kolme neljäsosaa.

Massa- ja paperiteollisuuden investoinnit kaksinkertaistuivat

Vuonna 2015 metsäteollisuuden investoinnit nousivat 0,95 miljardiin euroon. Kasvua edellisvuodesta oli reaalisesti peräti 83 prosenttia. Investoinnit massa- ja paperiteollisuuteen yli kaksinkertaistuivat 0,75 miljardiin euroon. Metsäteollisuuden investoinnit olivat reilut kymmenen prosenttia korkeammalla tasolla kuin keskimäärin edeltäneellä kymmenvuotiskaudella. Investointiaste eli investointien arvo suhteessa toimialan arvonnäykykseen oli 22 prosenttia, korkein sitten vuoden 2008.

Työllisyys koheni puutuoteteollisuudessa

Metsäteollisuuden työllisten määrä - 39 500 henkilöä vuonna 2015 - oli kaksi prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Puutuoteteollisuus työllisti 21 700 henkilöä (+6 % edellisvuodesta), kun sitä vastoin massa- ja paperiteollisuudessa työllisyys aleni kolmella prosentilla 17 800 henkilöön. Metsäteollisuuden työllisyys on vähentynyt nopeasti 2000-luvulla muun muassa tuottavuuden kasvun ja teollisuuslaitosten sulkemisten takia. Vielä vuosituhannen vaihteessa metsäteollisuuden palveluksessa oli yli 70 000 työntekijää ja toimihenkilöä.

Metsätaloudessa työllisyyskehitys on ollut vakaampaa, ja viime vuosina työllisten määrä on hieman lisääntynyt. Vuonna 2015 metsätaloudessa työskenteli keskimäärin 25 400 henkilöä.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Vuonna 2015 metsäsektorin tuottama arvonnäykyys oli 7,6 miljardia euroa, eli 4,2 prosenttia kaikkien toimialojen arvonnäykyksestä. Metsätalouden osuus oli 1,8 prosenttia, puutuoteteollisuuden 0,7 sekä massa- ja paperiteollisuuden 1,7 prosenttia. Luvut ovat Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpitoon perustuvia ennakkotietoja.

Metsäteollisuuden ulkomaankauppa

Suomen tavaraviennin arvo päättyi 53,9 miljardiin euroon ja metsäsektorin viennin arvo 11,7 miljardiin euroon vuonna 2015. Metsäsektorin viennin arvo koostuu nykyisin lähes yksinomaan metsäteollisuustuotteista, sillä jalostamattoman puun osuus siitä on vain vajaa prosentti. Metsäsektorin tuotanto menee valtaosin ulkomaille. Metsäsektori onkin Suomessa merkittävä viejä 22 prosentin osuudellaan tavaraviennin arvosta. Metsäsektorin osuus Suomen tavaraviennin arvosta on ollut viime vuosina nousussa. Alimmillaan osuus oli 18 prosenttia taantumavuonna 2008.

Metsäteollisuustuotteiden vienti painottuu Euroopan unioniin

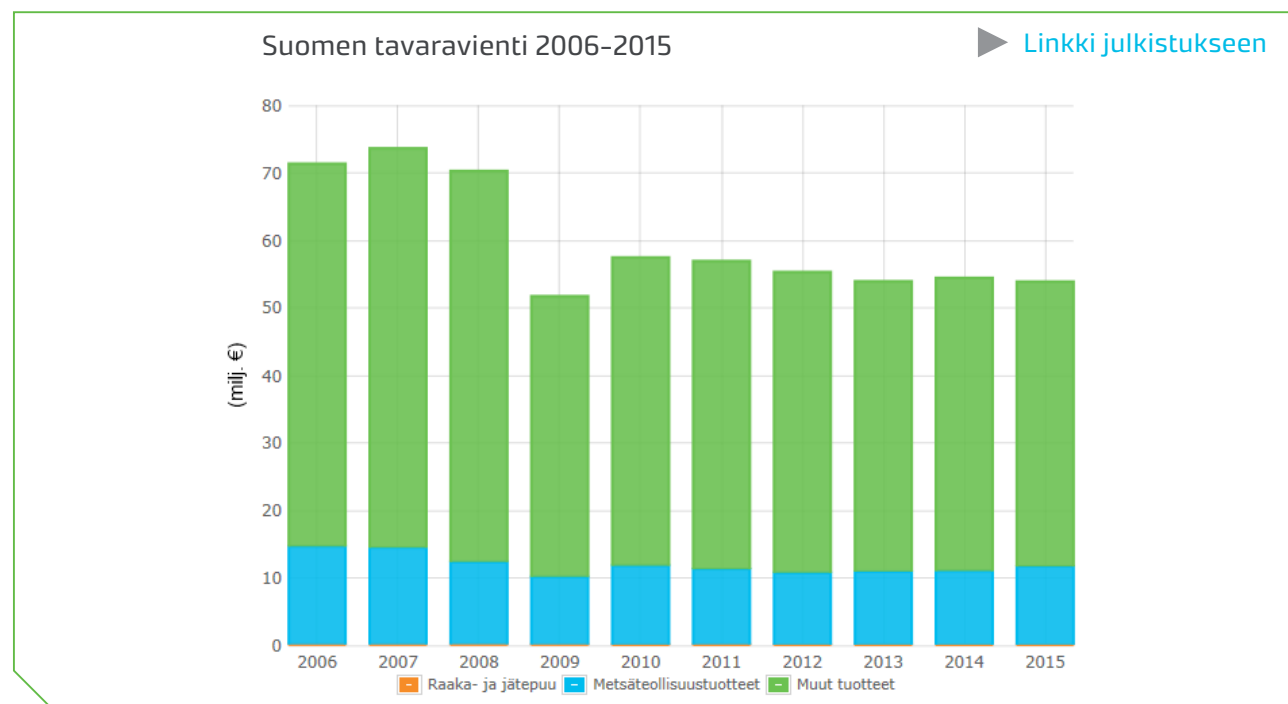
Tavaroiden ulkomaankauppa on ollut Suomessa viisi viimeistä vuotta alijäämäistä, eli tuonti on ollut vientiä suurempaa. Vuonna 2015 vajetta kertyi kuitenkin vain 0,6 miljardia euroa eli selvästi aiempaa vähemmän. Suomen tavaraviennin reaaliarvo supistui edellisvuodesta prosentilla. Samaan aikaan metsäteollisuustuotteita vietiin Suomesta 11,6 miljardin euron arvosta, ja reaalikasvua edellisvuodesta oli kuusi prosenttia.

Euroopan unioni on Suomen metsäteollisuustuotteiden päämarkkina-alue. Metsäteollisuustuotteiden vientituloista 58 prosenttia oli peräisin Euroo-

pan unionin alueelta. Kaikkien Euroopan valtioiden yhteenlaskettu osuus oli kaksi kolmannesta. Vienti Aasian oli 18 prosenttia, Pohjois-Amerikkaan seitsemän prosenttia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Euroopan unionin osuus on laskenut, Aasian nousut ja Pohjois-Amerikan säilynyt suunnilleen ennallaan. Yksittäisistä maista suomalaisia metsäteollisuustuotteita viedään eniten Saksaan.

Paperi on metsäteollisuuden tärkein vientituote

Metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta 78 prosenttia kertyi massa- ja paperiteollisuuden tuotteista (9,1 mrd. €), ja loppu tuli puutuoteteollisuudesta. Tuoteryhmistä eniten myytiin ulkomaille paperia, jota vietiin 4,6 miljardin euron arvosta. Vaikka paperiviennin arvo kasvoikin hieman edellisvuodesta, suunta on ollut alaspäin jo noin kymmenen vuoden

Metsäteollisuustuotteiden viennin arvo kohdemaittain 2015.

	Arvo, mrd. €	Osuus, %
Kaikki maat	11,59	100
Saksa	1,87	16
Britannia	1,14	10
Yhdysvallat	0,75	6
Kiina	0,72	6
Belgia	0,59	5
Japani	0,46	4
Venäjä	0,44	4
Italia	0,44	4
Espanja	0,43	4
Ruotsi	0,42	4
Muut	4,32	37

ajan. Tämä on johtunut sekä paperin reaalihintojen alenemisesta että viedyn määrän vähenemisestä. Paperia meni eniten Saksaan (0,9 mrd. €) ja Britanniaan (0,6 mrd. €).

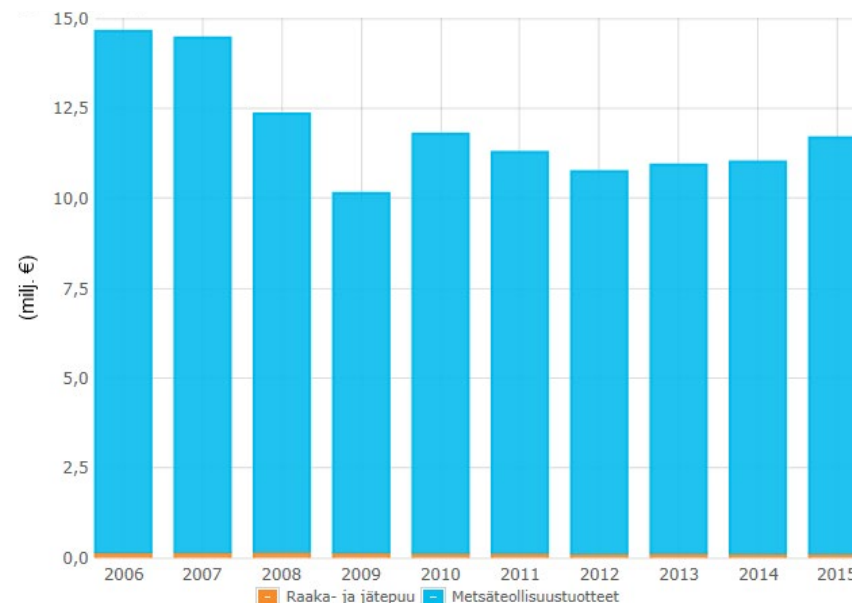
Toiseksi tärkeimmät metsäsektorin viennin tuoteryhmät olivat kartonki ja massa, joita vietiin 2,3 miljardin ja 1,8 miljardin euron arvosta. Molempien viennin arvo oli kasvanut sekä edeltävään vuoteen että edeltävän viiden vuoden keskiarvoon verrattuna. Kartonkia meni eniten Saksaan (0,4 mrd. €) ja massaa Kiinaan (0,5 mrd. €)

Metsäteollisuustuotteiden vienti tärkeimmissä tuoteryhmissä 2015.

	Viennin arvo 2015 mrd. €	Reaalinen muutos	
		edellisvuodesta, %	edeltäneen 5 vuoden keskiarvosta, %
Suomen tavaravienti	53,9	-1	-3
Metsäteollisuustuotteet, josta	11,6	6	5
Paperi	4,6	3	-7
Kartonki	2,3	11	16
Massa	1,8	15	26
Sahatavara	1,6	4	19
Vaneri	0,5	3	16

Metsäteollisuuden vienti 2006-2015

[Linkki julkistukseen](#)

Puutuoteteollisuuden tuotteita vietiin 2,5 miljardin euron arvosta, josta sahatavaran osuus oli 1,6 miljardia euroa. Sahatavaraviennin arvo lisääntyi reaalisesti neljällä prosentilla vuoden takaisesta ja 19 prosentilla verrattuna viiden edeltävän vuoden keskiarvoon. Sahatavaraa meni eniten Egyptiin (0,2 mrd. €). Vanerin viennin arvo oli 0,5 miljardia euroa.

Metsäteollisuustuotteiden tuonti Suomeen on ollut vientiin verrattuna vähäistä. Vuonna 2015 metsäteollisuustuotteita tuotiin maahan 1,4 miljardin euron arvosta. Merkittävin tuoteryhmä oli paperi- ja kartonkijalosteet (0,2 mrd. €). Metsäteollisuustuotteita tuli Suomeen eniten Ruotsista (0,3 mrd. €).

Ulkomainen puu on merkittävä raaka-aine Suomen massateollisuudelle

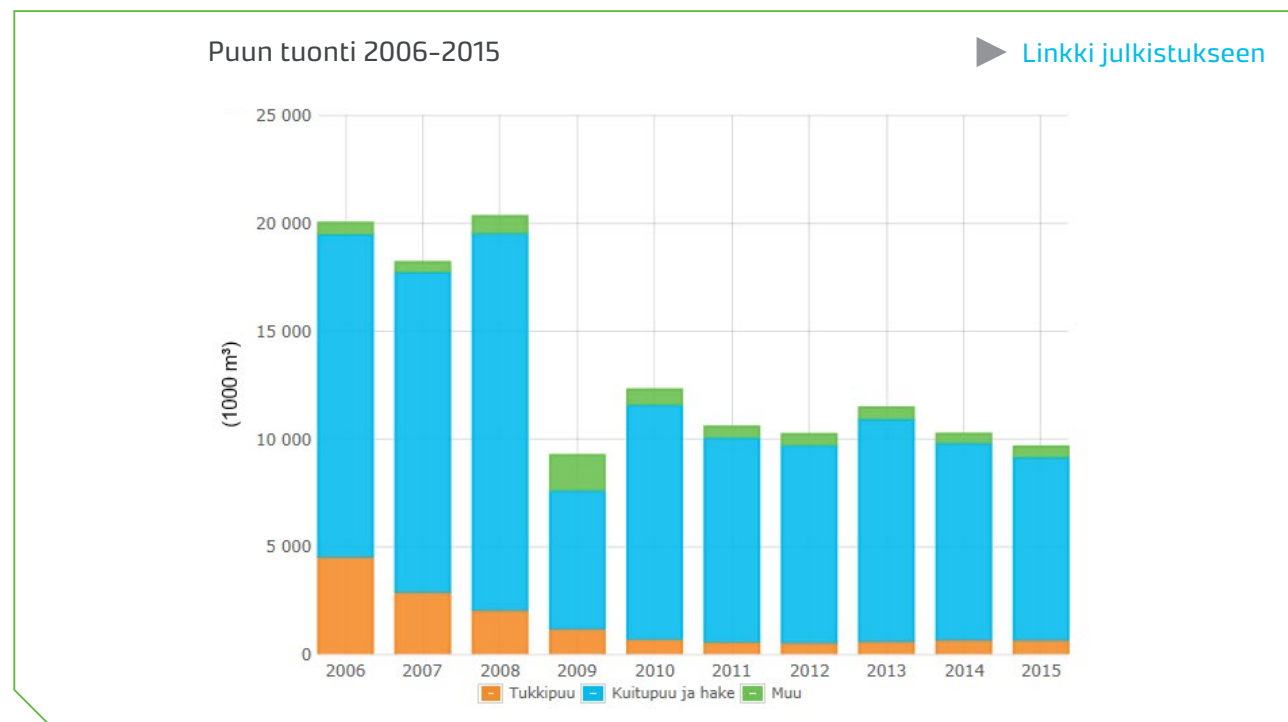
Vaikka puun tuonnin huippu ajoittuu vuosiin 2005-2008, niin ulkomainen puu on silti erittäin merkittävä raaka-aine suomalaiselle teollisuudelle. Puun tuonti puolittui huippuvuosien jälkeen. Huippuvuosina tuontipuu kattoi lähes kolmanneksen metsäteollisuuden puun hankinnasta. Vuonna 2015 tuontipuun osuus oli noin seitsemäsosa. Suomeen tuotiin 9,6 miljoonaa kuutiometriä raakapuuta vuonna 2015. Puun tuonti painottui massateollisuuden tarpeisiin, sillä määrästä 88 prosenttia oli joko kuitupuuta tai haketta. Tukin osuus oli kuusi prosenttia. Puutavaralajeista eniten tuotiin koivukuitupuuta, 4,8 miljoonaa kuutiometriä. Seuraavaksi eniten tuli haketta, 2,5 miljoonaa kuutiometriä. Kaikkien mui-

den puutavaralajien tuonti oli enimmillään puolen miljoonan kuutiometrin suuruusluokkaa.

Valtaosa ulkomaisesta puusta tulee Suomeen itärajan ylitse. Venäjältä virtasi Suomeen 8,0 miljoonaa kuutiometriä puuta vuonna 2015. Seuraavaksi eniten puuta tuotiin Virossa (0,9 milj. m³) ja Latviasta (0,5 m³). Venäjän osuus Suomeen tuodusta puusta on ollut kasvussa vuosien 2008-2010 laskusuhdanteen jälkeen, jolloin osuus alimmillaan jäi noin 60 prosenttiin. Vuonna 2015 osuus oli 83 prosenttia.

Puuta vietiin Suomesta 1,3 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2015. Raakapuun vienti pysyi lähes edellisvuotisissa lukemissa, mutta jätepuun vienti supistui voimakkaasti. Suomesta viedystä puusta lähes neljä viidesosaa meni Ruotsiin.

► [Metsäteollisuuden ulkomaankauppa](#)

Yksityismetsätalouden kannattavuus

Yksityismetsätalouden kannattavuutta kuvaavia tilastoja ovat liike-tulos- ja sijoitustuottotilastot. Yksityismetsiin tilastoissa kuuluvat varsinaisten yksityismetsien lisäksi myös kuntien, seurakuntien, yhteismetsien ja muiden kuin metsäteollisuuteen liittyvien säätiöiden omistamat tai hallinnoimat metsät.

Kannattavuustilasto perustuu muihin metsätalouden tilastoihin

Laskelmien tulotietoina käytetään bruttokantorahatuloja ja energiapuun korjuuseen sekä puuntuotantoon valtiolta saatuja tukia. Kustannuksina käytetään metsänhoidon ja metsänparannustöiden kustannustietoja sekä metsänomistukseen liittyviä hallinnon ym. kuluja.

Kuvat ja vuosien vertailut on tehty reaalisilla raharvoilla (deflatointi: elinkustannusindeksi, 1951=100). Taulukoissa ja Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannassa tiedot ovat nimellisiä. Metsien pinta-alatiedot perustuvat valtakunnan metsien inventointeihin. Vuoden 2015 kustannukset perustuvat ennakkotietoon.

Yksityismetsätalouden liike-tuloksessa tuloista vähennetään menot

Yksityismetsätalouden liike-tulos perustuu kate-laskelmaan, jossa puuntuotannon tuloista vähennetään menot. Tuloksena saadaan rahamäärä, joka jää yksityismetsätaloudesta käytettäväksi verojen ja lainojen maksuun, sijoituksiin ja kulutukseen. Liike-tulos mittaa tässä vain rahavirtoja, joten se ei ota huomioon esimerkiksi hakkuusäästöjen tai puus-

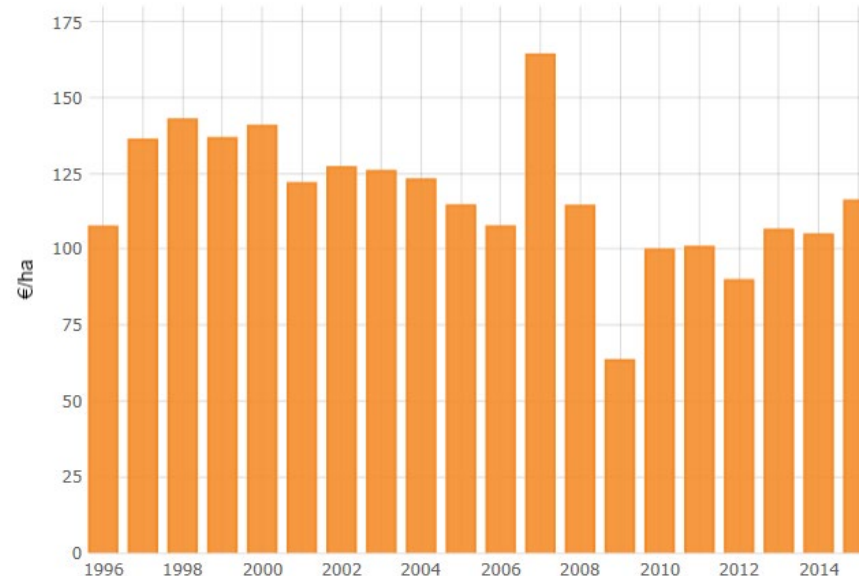
topääoman arvoa alentavien hakkuiden vaikutusta puuntuotannon kokonaistulokseen.

Liike-tulos yli puolitoista miljardia

Vuonna 2015 yksityismetsätalouden liike-tulos nousi lisääntyneiden hakkuiden ansioista 1,55 miljardiin euroon. Nousua edellisvuodesta oli reaalisesti kymmenen prosenttia ja muutos oli samansuuruinen edeltävän vuoden keskiarvoon.

Yksityismetsätalouden liike-tulos Suomessa 2005-2015

[Linkki julkistukseen](#)

verrattuna. Yksityismetsätalouden tulot olivat viisi prosenttia edellisvuotta suuremmat, 1,77 miljardia euroa. Ennakkotietojen mukaan puuntuotannon kokonaiskustannukset - puuntuotannon investoinnit ja hallintokulut - olivat noin 230 miljoonaa euroa. Ennakkotietojen mukaan hehtaarikohtainen liikeytulos oli 116 euroa. Paras tulos toistaiseksi, 164 euroa hehtaarilta, saatiin vuonna 2007, jolloin tulot kohosivat huippuunsa menojen kuitenkin säilyessä keskimääräisellä tasolla. Tulos oli alimmillaan 1990-luvun alun lamassa.

► Yksityismetsätalouden liikeytulos

Yksityismetsätalouden liikeytulos on kääntynyt nousuun viime vuosina.

Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Metsä sijoituskohteena -tilasto tarkastelee puuntuotannon sijoitustuottoa

Metsä sijoituskohteena -tilastossa esitetään yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotot osatekijöittäin. Sijoitustuotto on tuottoindeksi, joka kuvaa pääomalle (pystyvuoston kantohinta-arvo) saatua vuotuista tuottoa prosentteina. Se lasketaan saatujen tulojen, toiminnan kustannusten, omaisuuden arvomuutosten ja pääoman suhteen luonnollisena logaritmimuunnoksena. Logaritmimuunnoksen an-

siosta tuottojen aikasarjoista voidaan laskea muun muassa keskiarvoja ja hajontoja.

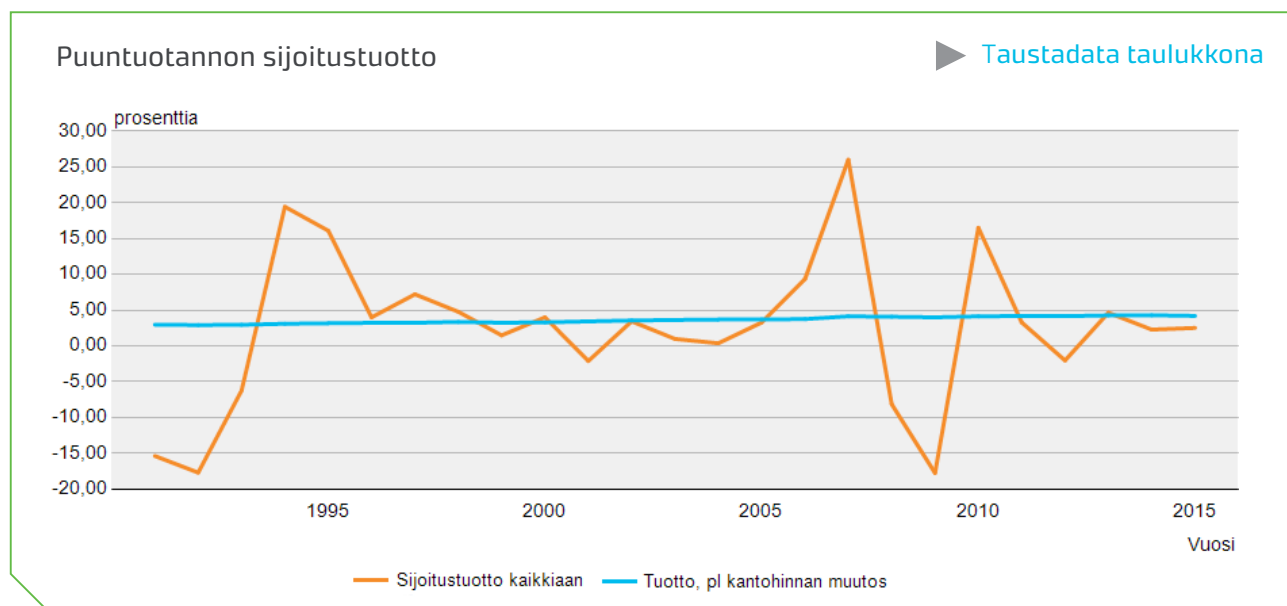
Yksityismetsätalouden sijoitustuoton osatekijöitä ovat hakkuista ja kantohinnoista johdetut puunmyyntitulot, puuntuotannon kokonaiskustannukset, metsätalouteen myönnettyt valtion tuet, puuston nettokasvun arvo ja kantohintojen muutos. Lisätietoa [tilaston kotisivulta](#)

Puunmyyntitulot suurin tuoton osatekijä 2015

Yksityismetsien puuntuotannon reaalin sijoitus-tuotto oli ennakkotietojen mukaan 2,5 prosenttia vuonna 2015. Tuotto oli 0,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna, mutta 1,3 prosenttiyksikköä pienempi kuin edeltävän kymmenen vuoden keskiarvo. Viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana sijoitustuotto oli suurimmillaan vuonna 2007 (26,0 %) ja pohjalukemissa vuonna 2009 (-17,7 %).

Tuoton eri osatekijöistä merkittävimmän erän muodostavat puunmyyntitulot. Vuonna 2015 ne kasvativat tuottoa 3,6 prosenttiyksikköä. Tuottoa kasvativat myös puuston nettokasvun arvo (1,2 prosenttiyksikköä) ja valtion puuntuotantoon myöntämät tuet (0,1 prosenttiyksikköä). Sen sijaan kantohintojen reaalin aleneminen (-1,7) ja puuntuotannosta koituneet kustannukset (-0,6) vaikuttivat tuottoa alentavasti.

► [Metsä sijoituskohteena](#)

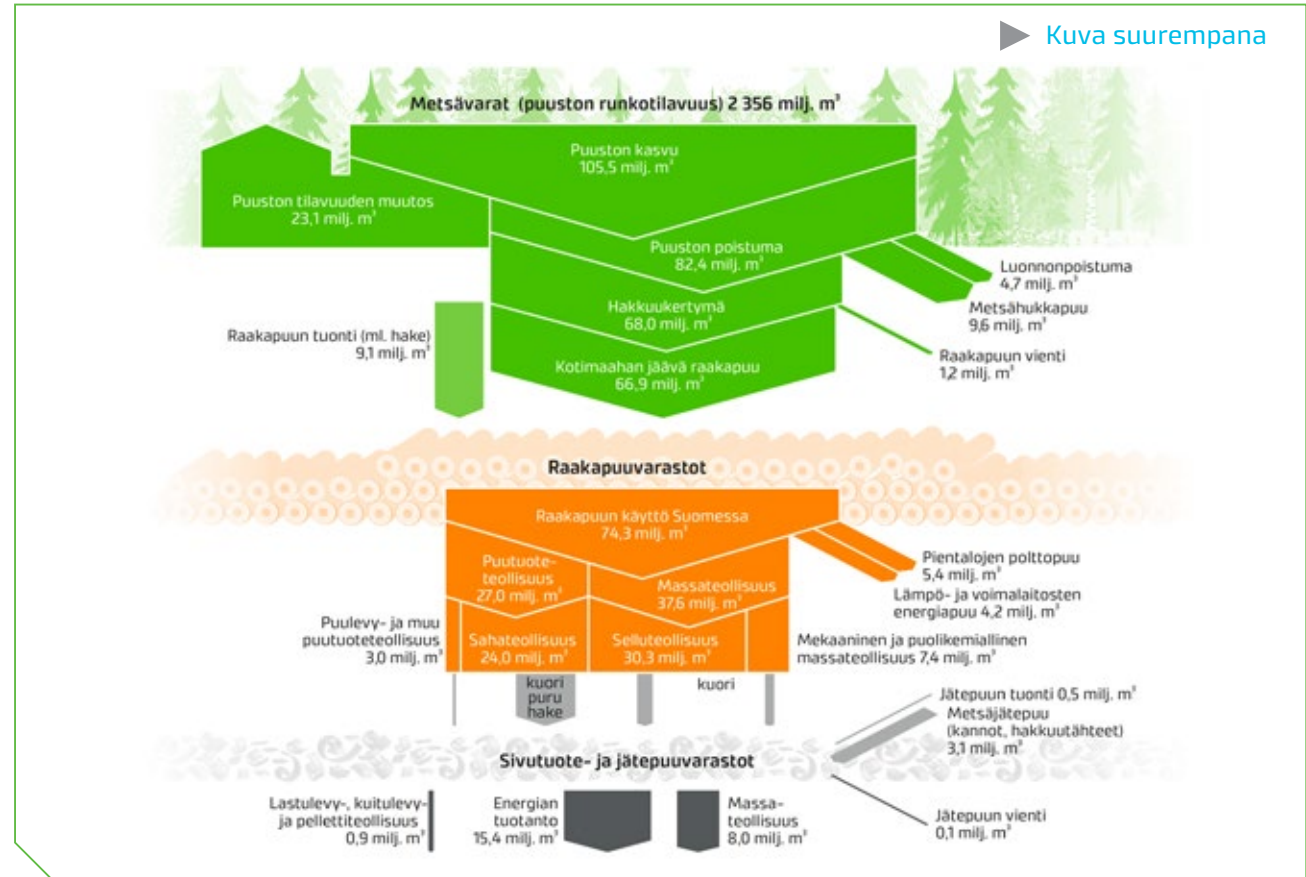
Kuva: Erkki Oksanen / Luke

Suomen puuvirrat 2015

Suomen metsissä on elävää kuorellista runkopuuta yhteensä 2 356 miljoonaa kuutiometriä. Metsistämme hakatusta runkopuusta pääosa hyödynnetään teollisten prosessien raaka-aineena ja lopusta tuotetaan energiaa. Rungon lisäksi myös oksia ja kantoja käytetään energian tuotantoon, mutta kuvan vihreät (raakapuun tuotanto) ja oranssit (raakapuun käyttö) osat sisältävät vain runkopuuta. Sivutuote- ja jättepuuvirtoihin sisältyvät muutkin puun osat.

Puuston vuotuinen kasvu on noussut 105,5 miljoonaan kuutiometriin runkopuuta. Vuonna 2015 elävästä pystypuustosta poistui 82,4 miljoonaa kuutiometriä raakapuuta. Kasvun ja poistuman erotus jäi metsiin kerryttämään puustopääomaa (23,1 milj. m³).

Elävästä pystypuustosta poistuu runkopuuta joko hakkuissa tai itsestään kuolleina puuna eli luonnonpoistumana. Kun metsästä hakkuissa korjattuun puuhun eli hakkuukertymään (68,0 milj. m³) lisätään puun tuonti ja vähennetään puun vienti päästään kotimaiseen käyttöön jäävään raakapuuhun (76,0 milj. m³). Tämä puu kulkee raakapuuvarastojen kautta joko kotimaisen metsäteollisuuden tai energiantuotannon raaka-aineeksi. Raakapuun käyttö Suomessa ylsi 74,3 miljoonaan kuutiometriin eli raakapuuvarastot kasvoivat laskennallisesti 1,7 miljoonalla kuutiometrillä.

Kaavion alalaidan harmaa väri kuvaa teollisuusprosessista sivutuotteena jäävää tai muualta tulevaa kiinteää puujätettä. Kiinteä puujäte käytetään pääasiassa energian tuotantoon tai puumassateollisuuden raaka-aineeksi.

Kala- ja riistatilastot

Kuva: Panu Orell / Luke

Kala- ja riistatilastollinen vuosi 2015

Kaupallinen kalastus merellä

Suomen kaupallisen kalastuksen saalis mereltä oli 148 miljoonaa kiloa vuonna 2015. Siitä oli silakkaa 131 miljoonaa kiloa ja kilohailia 12 miljoonaa kiloa. Suurin osa silakka- ja kilohailisaaliista pyydettiin troolilla avomereltä. Valtaosa kaupallisista kalastajista kalasti kuitenkin rannikkoalueella verkoilla tai rysillä ahventa, siikaa, kuhaa, lohta ja haukea.

Vesiviljely

Suomessa kasvatettiin vuonna 2015 noin 14,9 miljoonaa kiloa kalaa ihmisravinnoksi, mikä oli noin 1,4 miljoonaa kiloa edellisvuotta enemmän. Kirjolohta kasvatettiin 13,9 ja siikaa 0,8 sekä muita lajeja yhteensä noin 0,2 miljoonaa kiloa Uusien kasvatustekniikoiden ja sijaintiratkaisujen uskotaan parantavan vesiympäristön tilaa, helpottavan ympäristölupamenettelyä ja mahdollistavan nykyistä suuremman kalatuotannon.

Kalajalosteiden tuotanto

Vuonna 2015 jalosteiden raaka-aineena käytetystä kalasta 46 miljoonaa kiloa oli kotimaista ja 34 miljoonaa kiloa ulkomailta tuotua. Norjalaisen lohen ohella tärkeimmät jalostusteollisuuden käyttämät lajit olivat kirjolohi, silakka ja siika. Näiden neljän lajin osuus kaikesta kalasta oli 97 prosenttia.

Kalan tuottajahinta

Kalastajat saivat silakasta keskimäärin 0,19 euroa kilolta vuonna 2015. Elintarvikkeeksi myydystä silakasta maksettiin keskimäärin 0,27 euroa ja teollisuuden käyttöön menevästä 0,16 euroa kilolta. Vuoden 2015 silakkasaaliista miltei 80 prosenttia päätyi teollisuuden käyttöön, lähinnä rehuksi. Kasvatetuista kaloista kirjolohesta maksettiin 3,59 euroa kilolta ja siiasta 9,46 euroa kilolta. Arvokkain merestä pyydetty kala oli kuha. Siitä maksettiin 5,69 euroa kilolta.

Kalan ulkomaankauppa

Suomeen tuotiin vuonna 2015 kalaa ja kalatuotteita 112 miljoonaa kiloa. Tuonnin kokonaisarvo oli 374 miljoonaa euroa. Kaksi kolmasosaa tuonnin määrästä oli ihmisravinnoksi tarkoitettuja tuotteita. Norjalainen tuore merilohi oli tärkein tuontituote.

Kalaa ja kalatuotteita vietiin 69 miljoonaa kiloa. Määrästä noin 70 prosenttia oli elintarvikekalaa. Vientimäärästä noin 70 prosenttia suuntautui Tanskaan, jonne vietiin pääasiassa silakkaa elintarvikkeeksi sekä rehuksiksi.

Kalatalouden tuotot ja työllisyys

Kalatalouden tuotoista ja työllisyydestä viimeisin tieto on vuodelta 2014. Silloin kalatalousalalla toimi 1 789 yritystä ja kalatalouden kokonaistuotot olivat 957 miljoonaa euroa. Kalatalousala tuotti 153 miljoonan euron jalostusarvon ja työllisti 2 827 henkilötyövuotta. Yrityksistä 72 prosenttia oli kalastusyrityksiä. Tuotoiltaan ja työllistävyydeltään suurin kalatalouden toimiala oli kalanjalostus.

Kalan kulutus

Suomalaiset kuluttivat vuonna 2015 asukasta kohti kotimaista kalaa hieman yli neljä kiloa fileepainoksi laskettuna. Tuontikalaa käytettiin noin kymmenen kiloa. Kotimaisista kaloista eniten syötiin kirjolohta (1,3 kiloa) ja ulkomaisista kaloista kasvatettua lohta. Ulkomaisen lohien kulutus oli yhtä suuri kuin kotimaisten kalojen kokonaiskulutus (4,1 kiloa).

Metsästys

Vuonna 2015 riistanhoitomaksun maksoi 306 277 metsästäjää. Heistä noin 202 000 kävi metsällä. Pienriistaa metsästi noin 170 000 ja hirvieläimiä noin 110 000 henkilöä.

Kaikista riistalajeista metsästäjät pyysivät eniten sinisorsia (noin 249 000 yksilöä) ja seuraavaksi eniten sepelkyyhkyjä (noin 235 000 yksilöä). Nisäkkäistä eniten saaliiksi saatiin supikoiria (noin 160 000 yksilöä) ja metsäjäniksiä (153 000 yksilöä).

Sisävesien kaupallinen kalastus ja vapaa-ajankalastus

Sisävesien kapallisesta kalastuksesta ja vapaa-ajankalastuksesta viimeisimmät tiedot ovat vuodelta 2014. Sisävesien kapallisen kalastuksen saalis oli tuolloin noin kuusi miljoonaa kiloa, josta lähes puolet koostui muikusta. Vapaa-ajankalastajat saivat mereltä ja sisävesiltä yhteensä noin 29 miljoonaa kiloa kalaa.

Kaupallinen kalastus merellä

Merialueen kaupallisten kalastajien rekisterissä oli vuonna 2015 noin 2 100 kalastajaa. Heistä neljännes sai vähintään 30 prosenttia tuloistaan kalastuksesta. Kalastajien määrä on viimeisten vuosikymmenten aikana vähentynyt ja keski-ikä noussut. Nuoret eivät koe kalastajan ammattia enää houkuttelevana, vaan fyysisesti raskaana, isoja investointeja vaativana työnä, josta saatava toimeentulo on epävarmaa.

Kaupallisessa kalastuksessa käytettäviä kalastusaluksia oli rekisterissä runsaat 2 700. Valtaosa niistä oli alle kuusi metriä pitkiä rannikon rysä- ja verkkokalastuksessa käytettäviä aluksia, mutta pisimmät alukset olivat neljänkymmenen metrin pituisia järeitä avomerialuksia.

Silakka on kaupallisen kalastuksen tärkein laji

Suomeen rekisteröidyt kalastusaluukset saivat vuonna 2015 mereltä saaliiksi 148 miljoonaa kiloa kalaa. Saalis oli edellisvuoden suuruinen, mutta arvoltaan seitsemän miljoonaa euroa pienempi, 34 miljoonaa euroa. Silakka oli sekä määrältään että arvoltaan ylivoimaisesti tärkein saalislaji. Silakan osuus kokonaissaaliista oli 90 prosenttia ja arvosta 70 prosenttia. Saaliin arvo laski, sillä rehuksi päätyneestä silakasta maksettiin kalastajille edellistä vuotta vähemmän. Kilohailia kalastettiin toiseksi eniten, 12

Infograafi: Sanna Kettunen

miljoonaa kiloa. Lähes koko kilohailisaalis käytettiin rehuna, silakkasaaliista neljä viidesosaa. Muita taloudellisesti merkittäviä saalislajeja olivat siika, kuha, ahven ja lohi. Kaksi kolmasosaa saaliista kalastettiin Selkämereltä ja viidennes Saaristomereltä.

Rehukalaa troolilla avomereltä, ruokakalaa rysillä ja verkoilla rannikolta

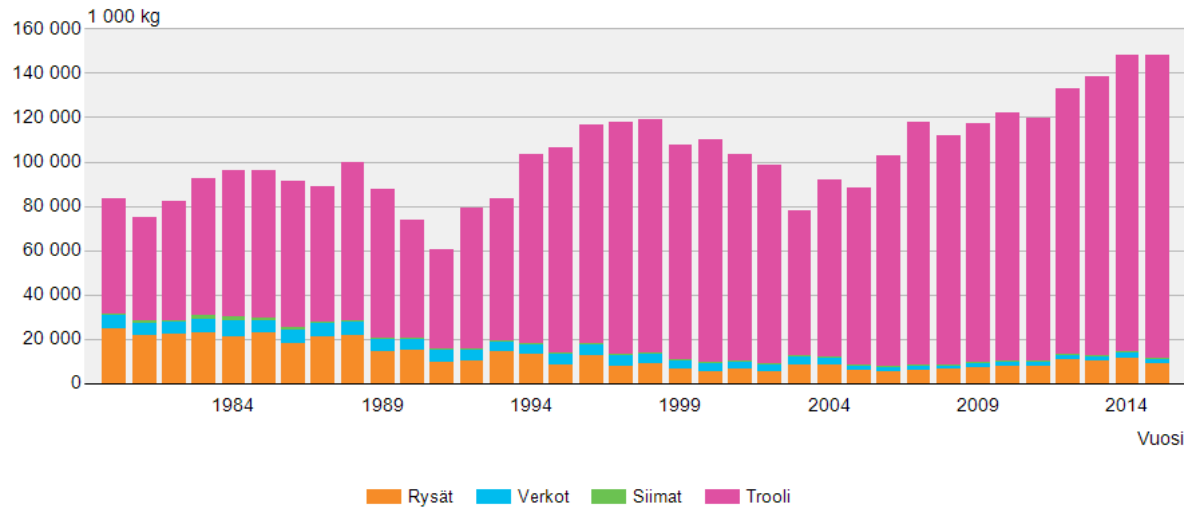
Valtaosa silakka- ja kilohailisaaliista kalastettiin troolilla avomereltä. Kolmannes silakkasaaliista ja kaksi kolmasosaa kilohailisaaliista purettiin Ruotsin ja Viron satamiin. Rysillä ja verkoilla rannikolta pyydetyillä kaloilla oli paikallisesti suuri merkitys. Saalis käytettiin yleensä ihmisravinnoksi ja siitä

maksettiin parempaa hintaa kuin troolilla pyydetystä rehukalasta.

Vielä 1980-luvun alussa verkoilla ja rysillä pyydettiin 40 prosenttia saaliista. Sen jälkeen troolilla pyydetyn saaliin osuus kasvoi, koska silakan menekki heikkeni, hinta laski ja kalastusta oli tehostettava kannattavuuden säilyttämiseksi. Hylkeiden verkko- ja rysäkalastukselle aiheuttamien saalis- ja pyydysvahinkojen määrä lisääntyi 2000-luvulla niin, että monet kalastajat joko keskeyttivät tai lopettivat kalastuksen kokonaan. Vuoden 2015 saaliista troolilla pyydettiin 93 prosenttia.

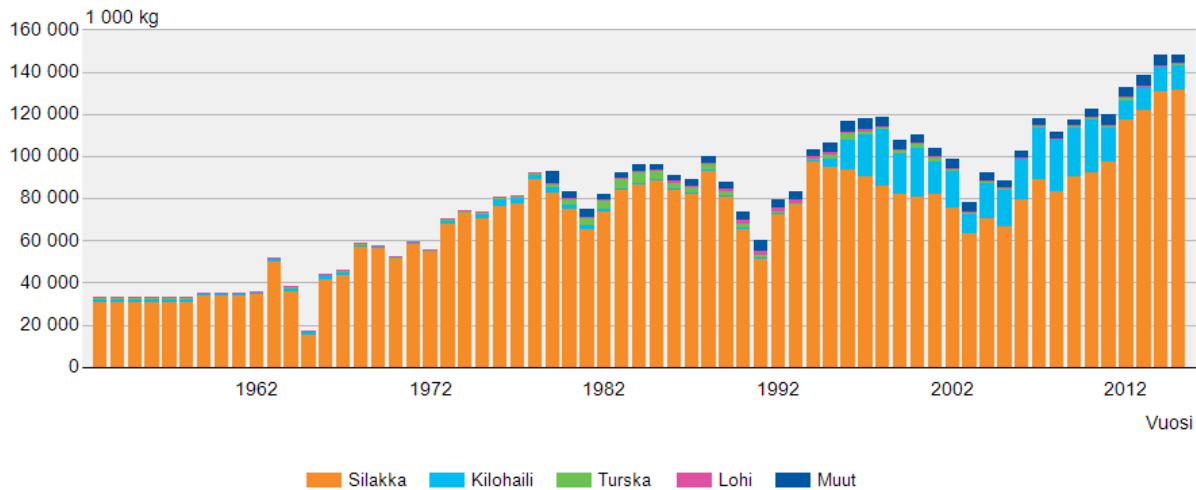
Saaliit merialueen kaupallisessa kalastuksessa pyydyksittäin 1980–2015

► Taustadata taulukkona

Suomen kaupallinen kalansaalis mereltä 1953–2015

► Taustadata taulukkona

Saaliin määrä on kasvanut tuntuvasti

Suomen kalansaaliista on laadittu virallinen tilasto 1950-luvulta alkaen. Tilasto laadittiin 1950-luvulla kaksi kertaa, vuosien 1953 ja 1959 kalastuksesta, ja vuodesta 1962 alkaen vuosittain.

Kuuden vuosikymmenen aikana saaliin määrä on kasvanut 40 miljoonasta 148 miljoonaan kiloon. Varsinkin silakan, kilohailin, turskan ja lohen saaliit ovat vaihdelleet huomattavasti. Saalisvaihteluihin on vaikuttanut muun muassa kalastustekniikan kehittyminen, rehukalan menekki, kalakannoissa tapahtuneet muutokset ja saaliskiintiöt. Kalastustekniikka kehittyi voimakkaasti 1950-luvulta alkaen ja mahdollisti yhä suuremmat saaliit. Samaan aikaan turkistarhojen määrä lisääntyi ja silakan kysyntä kasvoi. Turkistarhojen rehuntarve pieneni 1990-luvun alussa ja silakan kysyntä väheni. Silakan kalastus lisääntyi jälleen 2000-luvulla, kun osa isoista troolareista siirtyi ulkomaalaisomistukseen ja saalista alettiin purkaa entistä enemmän Ruotsiin ja Viroon. Kilohailisaaliit alkoivat lajin runsastumisen myötä nopeasti kasvaa 1990-luvun puolessa välissä. Neljässä vuodessa saalis kasvoi neljästä miljoonasta kilosta 27 miljoonaan kiloon ja on pysynyt siitä saakka korkealla tasolla. Myös turska- ja lohikantojen tila on vaihdellut ja heijastunut saalis-kiintiöiden suuruuden kautta saalismääriin.

► Kaupallinen kalastus merellä

Kaupallinen kalastus sisävesillä

Tuoreimman tilaston mukaan kaupalliset kalastajat saivat vuonna 2014 sisävesiltä saaliiksi kuusi miljoonaa kiloa kalaa noin 11 miljoonan euron arvosta. Määrä on yli miljoona kiloa enemmän kuin edellisellä tilastointivuotena 2012. Myös saaliin kokonaisarvo kasvoi reilut miljoona euroa.

Muikku merkittävin sisävesilaji

Vuonna 2014 kaupallisten kalastajien saaliista tilastoitiin 11 kala- ja kaksi rapulajia. Näistä arvoltaan ja määrältään tärkein laji oli muikku. Muikkusaaliit olivat suurimmillaan 1980-luvun alkupuolella, jolloin muikun osuus kokonaissaaliista oli noin kolme neljäsosaa. Sen sijaan 1990-luvun alussa muikkusaaliit vähenivät neljännekseen, noin miljoonaan kiloon. Syynä oli muikkukantojen romahtaminen useilla järvillä eri puolella maata. Kantojen elvyttyä muikkusaaliit ovat pysyneet 2000-luvun alusta varsin vakaina, vajaassa kolmessa miljoonassa kilossa.

Sisäveden siika ja kuha haluttuja kalalajeja

Muikun jälkeen arvostetuimpia järvikaloja ovat olleet kuha, siika sekä ahven. Siikasaaliit olivat runsaimmillaan noin miljoonassa kilossa 1990-luvun alussa muikkusaaliiden romahdettua, mutta 2000-luvulla siikasaaliit pienentyivät vain kymme-

nesosaan entisestä. Siikasaaliin pienentyessä vastaavana aikana kuhasaaliit ovat jatkaneet kasvua.

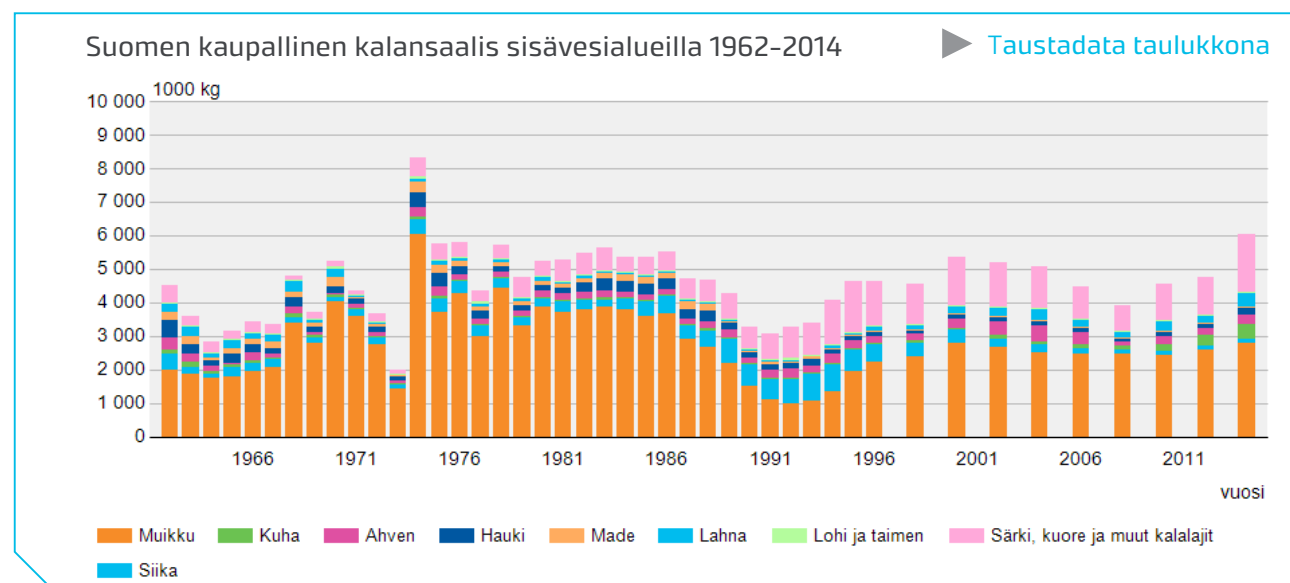
Hoitokalastuksen saalismäärät tilastoitu vuodesta 2008

Sisävesien ammattikalastuksen saaliista vuonna 2014 runsas neljännes oli järvien hoitokalastuksen yhteydessä saatua saaliista, mikä koostuu pääasiassa särkikaloista ja muista vähäarvoisista sekä pienikokoisista kaloista. Hoitokalastuksen saalis on ollut vuosittain noin miljoona kiloa kalaa, josta vain osa päätynee ihmisravinnoksi.

Saaliit vaihtelevat vuosittain

Pitkällä aikajaksolla saalismäärien vaihtelua aiheuttavat paitsi kalakantojen vaihtelu ja sääolot, myös muuttuneet pyyntimenetelmät, alueelliset kalastusrajoitukset, rauhoitukset ja vaihtuvat pyyntimitat. Esimerkiksi muikun ammattimaiset pyyntimenetelmät ovat ajan kuluessa muuttuneet. Menetelmät ovat vuosien varrella muuttuneet, mutta vuodesta 1987 alkaen kaupallisen kalastuksen tilastoinnin menetelmät ovat pysyneet päälinjoiltaan muuttumattomina.

► [Kaupallinen kalastus sisävesillä](#)

Vapaa-ajankalastus

Suomessa oli vapaa-ajankalastajia vuonna 2014 hieman alle 1,6 miljoonaa, kun heitä vuosituhannen alussa oli vielä lähes kaksi miljoonaa. Suomalaisista lähes joka kolmas, eli noin 30 prosenttia, harrastaa kalastusta. Miehistä kalastaa noin 40 prosenttia ja naisista 20 prosenttia.

Onki käytetyin pyydys

Ylivoimaisesti suosituin pyydys oli onki, jota käytti lähes miljoona kalastajaa (61 %). Vapapyydöksistä seuraavina olivat heittovapa (43 %), pilkkivapa (32 %), vetouistin (29 %) ja perhovapa (5 %). Katiskalla tai rysillä kalastaneiden osuus oli 28 prosenttia, ja verkoja käytti 23 prosenttia kalastajista.

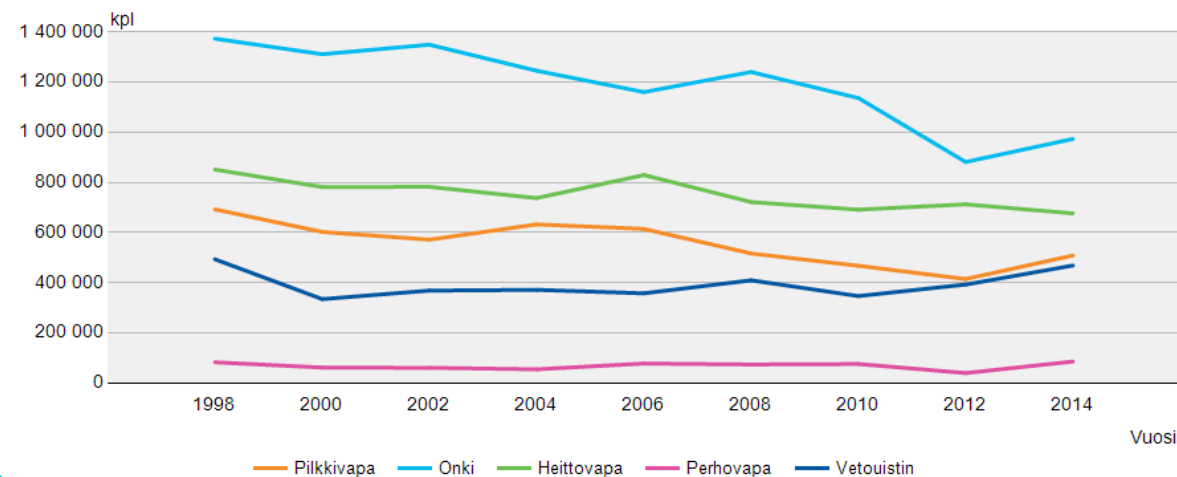
Vuoteen 2000 verrattuna eniten on vähentynyt onkijoiden määrä. Myös pilkkijöiden ja heittovavalla kalastaneiden määrä on vähentynyt kalastaneiden kokonaismäärän pienentyessä. Vetouistelijoiden määrä sen sijaan on hieman kasvanut.

Vetouistelijoiden määrä on kasvanut yli 45 -vuotiaiden ikäryhmässä. Alle 18 -vuotiaissa määrä on pysynyt samalla tasolla kuin vuosituhannen alussa, ja 18-44 -vuotiaissa vetouistelijoiden määrä on pienentynyt. Verkoja käyttäneiden kalastajien määrä on kasvanut ainoastaan yli 64 -vuotiaiden joukossa.

► [Vapaa-ajankalastus](#)

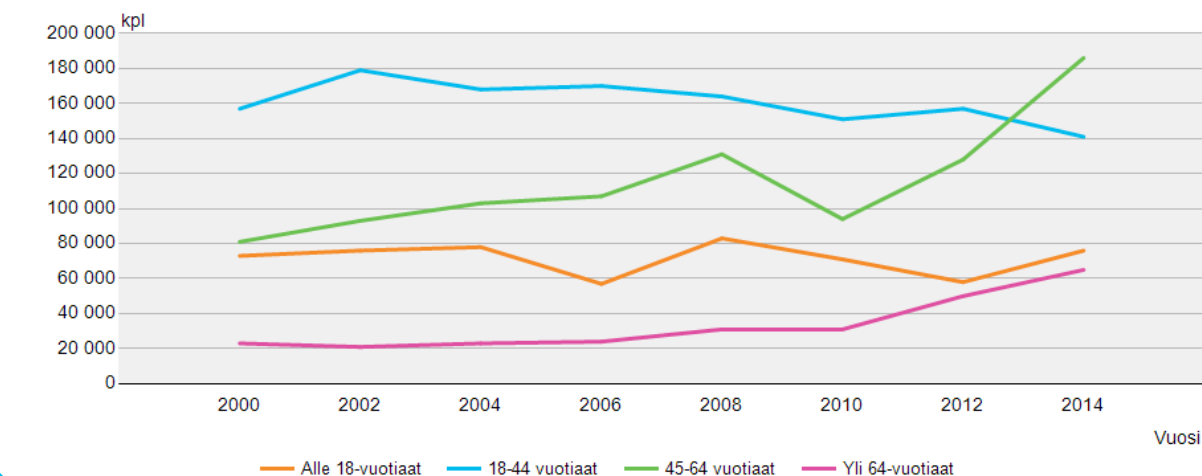
Eri pyydäksiä käyttäneiden kalastajien lukumäärät

► [Taustadata taulukkona](#)

Vetouistelijat ikäryhmittäin

► [Taustadata taulukkona](#)

Vesiviljely

Suomessa kasvatettiin vuonna 2015 noin 14,9 miljoonaa kiloa kalaa ihmisravinnoksi. Ruokakalaa kasvatettiin noin 1,4 miljoonaa kiloa edellisvuotta enemmän. Tuotanto nousi pitkästä ajasta lähelle 2000-luvun alun tasoa. Ruokakalatuotannon arvo (55,6 milj. euroa) ei kuitenkaan muuttunut edellisvuodesta alhaisempien tuottajahintojen vuoksi.

Ruokakalan lisäksi viljeltiin istutuksiin ja jatkokasvatukseen noin 50 miljoonaa eri-ikäistä kalanpoikasta. Ruokakalaa kasvatettiin 162 ja poikasia 90 kalanviljelylaitoksella. Lisäksi 185 viljelijää kasvatti kalanpoikasia luonnonravintolammikoissa.

Kirjolohti kalanviljelyn perusta

Kirjolohti on maamme merkittävin, ja aina 2000-luvulle saakka lähes ainoa elintarvikkeeksi viljelty kalalaji. Vuonna 2015 kirjolohta kasvatettiin 13,9 miljoonaa ja siikaa 0,8 miljoonaa kiloa. Siika näyttää tulleen jäädäkseen kirjolohen rinnalle täydentämään ruokakalan tarjontaa. Muita lajeja kuten taimenta, nieriää, sampea, kuhaa ja harjusta kasvatettiin yhteensä noin 0,2 miljoonaa kiloa.

Yli 100 vuotta kalanviljelyä

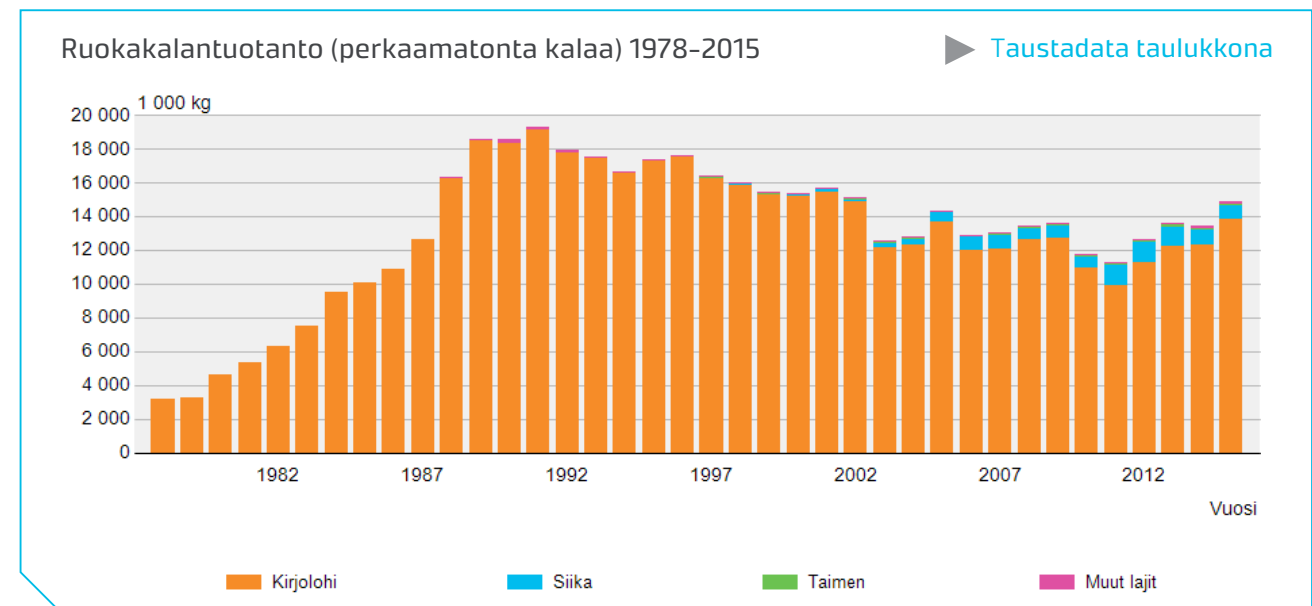
Kalanviljely alkoi Suomessa runsaat 100 vuotta sitten. Kuitenkin vasta 1960-luvun loppupuolella siitä kehittyi elinkeinotoimintaa kirjolohen myötä.

Aluksi sekä kalanpoikasia että ruokakalaa viljeltiin vain sisävesissä läpivirtauslaitoksissa. 1970-luvun alussa kirjolohen kasvatusta alettiin kokeilla meressä verkkoaltaissa. Hyvät kasvatulokset johtivat toiminnan nopeaan laajenemiseen merelle ja ruokakalatuotannon voimakkaaseen kasvuun 1980-luvulla. Tuolloin tuotanto yli kuusinkertaistui runsaassa kymmenessä vuodessa ja saavutti huippunsa, noin 19,3 miljoonaa kiloa, vuonna 1991. 1990-luvun alun jälkeen tuotanto laski ja pysähtyi noin 13-14 miljoonaan kiloon 2000-luvulle tultaessa.

Kalankasvatus on voimakkaasti säädeltyä

Vähäisiä vaihteluita lukuun ottamatta tuotannon määrässä ei ole vuosiin tapahtunut huomattavaa kasvua. Merkittävä muutos on tapahtunut vain lajien kohdalla. Vaikka kalanviljelyn tuotanto kasvaa maailmalla voimakkaasti, Suomessa kasvua vielä odotetaan. Ympäristöluvut säätelevät voimakkaasti kalankasvatusta, joten tuotanto ei ole voinut merkittävästi laajentua.

► Vesiviljely

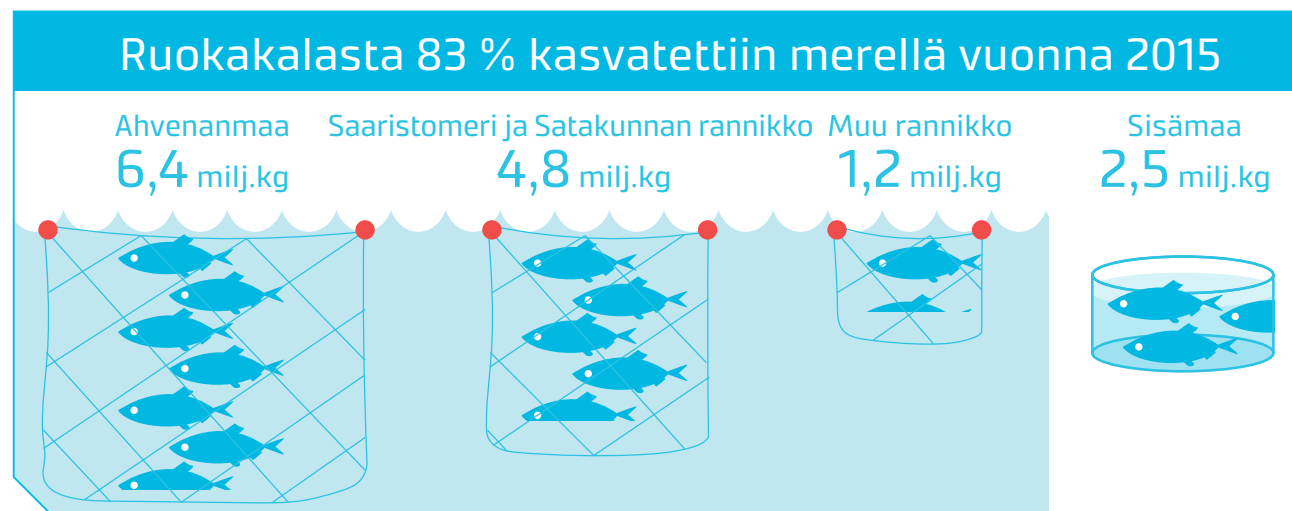
Kuva: Luken kuva-arkisto

Kasvunäkymät lupaavia

Kasvunäkymät ovat tällä hetkellä valoisat uusien menetelmien ja kasvatavoitteiden myötä. Avomeri- ja kiertovesikasvatuksen sekä ravinteiden kierrättämisen uskotaan parantavan vesiympäristön tilaa. Sen toivotaan helpottavan tiukkaa ympäristölupamenettelyä ja näin mahdollistavan nykyistä huomattavasti suuremman kalamäärän kasvattamisen.

Avomereltä tilaa kasvulle

Kirjoloihen kasvatusta verkkoaltaissa merellä tulee olemaan jatkossakin kalankasvatuksen perusta. Ympäristön tilaa merellä voidaan parantaa siirtämällä kasvatusta rannikolta avomerelle. Avomeri antaa mahdollisuuden perustaa nykyistä suurempia kasvatusyksiköitä. Pohjoinen sijaintimme, mm. jäätyvä meri on vielä avomerialueen suuri haaste.

Kalankasvatusta vettä kierrättämällä

Kiertovesilaitokset, nykyisin noin kymmenkunta, sijaitsevat sisävesillä. Muutamia uusia suuria kiertovesilaitoshankkeita on aloitettu. Toteutuessaan niiden odotetaan lisäävän kalojen kokonaistuotantoa miljoonilla kiloilla.

Silakasta kirjoloheksi

Rehuteollisuus on kehittänyt ns. Itämerirehua, mikä kierrättää ravinteita kalankasvatuksessa. Ravinteita meressä vähennetään jalostamalla Itämerestä kalastettua kalaa, mm. silakkaa kalanrehuksi. Tällä rehulla puolestaan kasvatetaan kuluttajien ruokapöytiin kotimaista kirjolohta ja siikaa.

Linkkejä kehitysnäkymien osalta ajankohtaiseen keskusteluun ja tutkimukseen

- ▶ Kiertovesiviljelyn kokeiluympäristön käyttöönotto
- ▶ Itämerirehua kotimaisista kalavirroista
- ▶ Sininen biotalous tuottaa kotimaista ja kestävästi viljeltyä kalaa
- ▶ Kalankasvattajat tähyävät avomerelle

Kalajalosteiden tuotanto

Vuonna 2015 jalosteiden raaka-aineena käytetystä kalasta 46 miljoonaa kiloa oli kotimaista ja 34 miljoonaa kiloa ulkomailta tuotua. Kokonaismäärä, 80 miljoonaa kiloa, oli sama kuin edellisenä tilastointivuonna 2013.

Lohen ohella tärkeimmät jalostusteollisuuden käyttämät lajit olivat kirjolohi, silakka ja siika. Näiden neljän lajin osuus kaikesta kalaraaka-aineesta oli 97 prosenttia.

Fileiksi tai muiksi tuorevalmisteiksi jalostettiin kotimaista kalaa 18 ja tuontikalaa 21 miljoonaa kiloa. Muihin tuotteisiin käytettiin 14 miljoonaa kiloa kalaa, josta kolme neljäsosaa oli kotimaista.

Kotimaisen kalan osuus pieni

Kotimaisen kalan osuus pieneni ja ulkomaisen vastaavasti kasvoi reilusti yli kymmenen prosenttia vuoteen 2013 verrattuna. Kotimaisen kalan osalta muutos johtui silakan pakastuksen vähenemisestä viennin Venäjälle tyrehtyttyä vuonna 2014.

Puolet kotimaisesta kalasta oli kirjolohta ja lähes yhtä suuri osuus silakkaa. Muiden kotimaisten kalojen osuus oli vain noin viisi prosenttia.

Kirjolohesta lähes 60 prosenttia tehtiin fileiksi tai muiksi tuoretuotteiksi. Lähes neljäsosa savustettiin tai kylmäsavustettiin. Pakastettujen tuotteiden osuus oli noin 15 prosenttia.

Silakasta ja kilohailista kaksi kolmasosaa pakastettiin vientiin kokonaisena. Tuoreen fileen osuus oli 14 prosenttia.

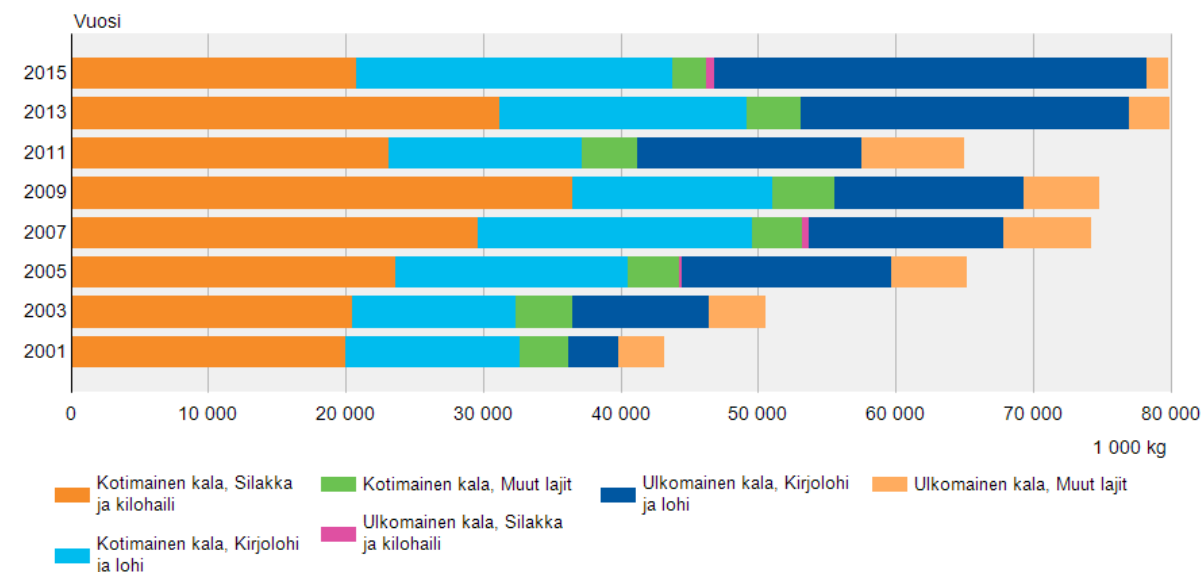
Muista kotimaisista luonnonkaloista eniten jalostettiin kuhaa, muikkua, ahventa, haukea ja lohta. Jalostetun kalan määrä oli yhteensä noin 1,7 miljoonaa kiloa, josta tuoretuotteisiin käytettiin 1,3 miljoonaa kiloa.

Tuontilohesta tuoretuotteita ja pakasteita

Ulkomaisen kalan jalostuksen kasvua selittää norjalaisen lohen lisääntynyt käyttö raaka-aineena

Kalajalosteiden tuotannossa käytetty kala raaka-ainepainona

[Taustadata taulukkona](#)

vuoteen 2013 verrattuna. Vuosituhannen alkuun verrattuna ulkomaisen lohen käyttö on lähes kymmenkertaistunut noin kolmesta miljoonasta kilosta noin 30 miljoonaan kiloon.

Tärkein lopputuote tuontilohesta on edelleen tuore file - puolet jalostusmäärästä. Aikaisempaan verrattuna kuitenkin muiden tuoretuotteiden osuus on kasvanut huomattavasti. Niitä valmistettiin lähes viidestä miljoonasta kilosta perattua lohta, kun vuonna 2013 niihin käytettiin alle puoli miljoonaa kiloa kalaa. Myös pakastettuihin tuotteisiin käytetyn lohen määrä on yli kymmenkertaistunut vuoteen 2013 verrattuna.

Hieman yli miljoonasta kilosta raaka-ainetta tehtiin pakastettuja fileitä ja noin seitsemästä miljoonasta kilosta muita pakastettuja tuotteita. Savustettuja ja kylmäsavustettuja tuotteita tehtiin yli kahdesta miljoonasta kilosta lohta.

Kalanjalostus keskittyy

Vuonna 2015 kalaa jalostaneita yrityksiä oli 135, joista yli puoli miljoona kiloa jalostaneita oli 24. Ne jalostivat 94 prosenttia koko jalostetun kalan määrästä.

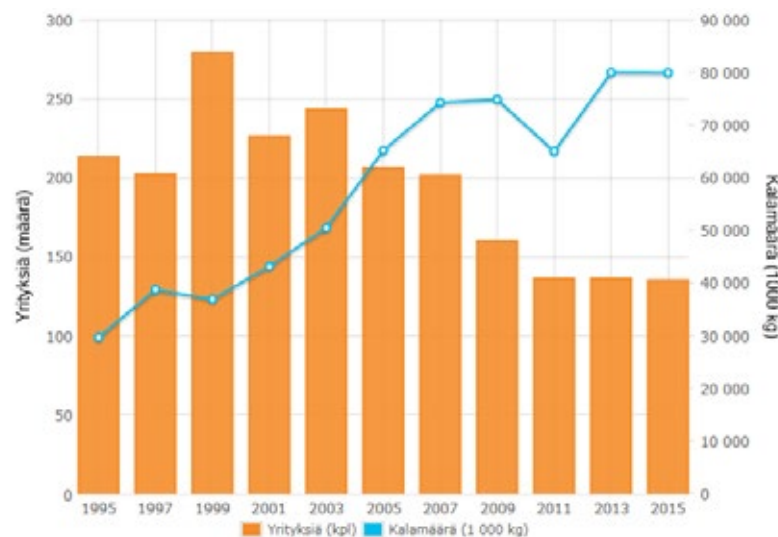
► [Kalajalosteiden tuotanto](#)

Kuva: Luken kuva-arkisto

Kalanjalostusyritysten määrä ja jalostettu kalamäärä

► [Taustadata taulukkona](#)

Kalan tuottajahinnat

Vuonna 2015 kalastajat saivat kaupallisen kalastuksen runsaslukuisimmasta saaliskalastamme, silakasta edellisvuotta pienemmän tienestin. Merialueen muiden Suomeen satamiin purettujen saaliskalojen tuottajahinnat nousivat hienoisesti. Arvokkaimmasta merialueen saaliskalasta, kuhasta, maksettiin noin euron enemmän kilolta kuin toiseksi arvokkaimmasta, taimenesta.

Teollisuussilakan hinta laski vuonna 2015

Suurin osa Suomen silakkasaaliista päättyy rehu-teollisuuden raaka-aineeksi. Vuonna 2015 teollisuussilakan osuus silakkasaalista kasvoi ja samalla sen hinta laski parikymmentä prosenttia. Elintarvikesilakan hinta pysyi edellisvuoden tasolla.

Kalan hintaan vaikuttaa kalan koko ja laatu, mikä taas vaikuttaa kalan käyttötarkoitukseen. Esimerkkinä teollisuussilakan ja elintarvikesilakan käyttöön luokitellun silakan tuottajahinta ilman arvonlisäveroa vuonna 2015 (kuva vieressä).

Kalan tuottajahinnoissa nousua 2000-luvulla

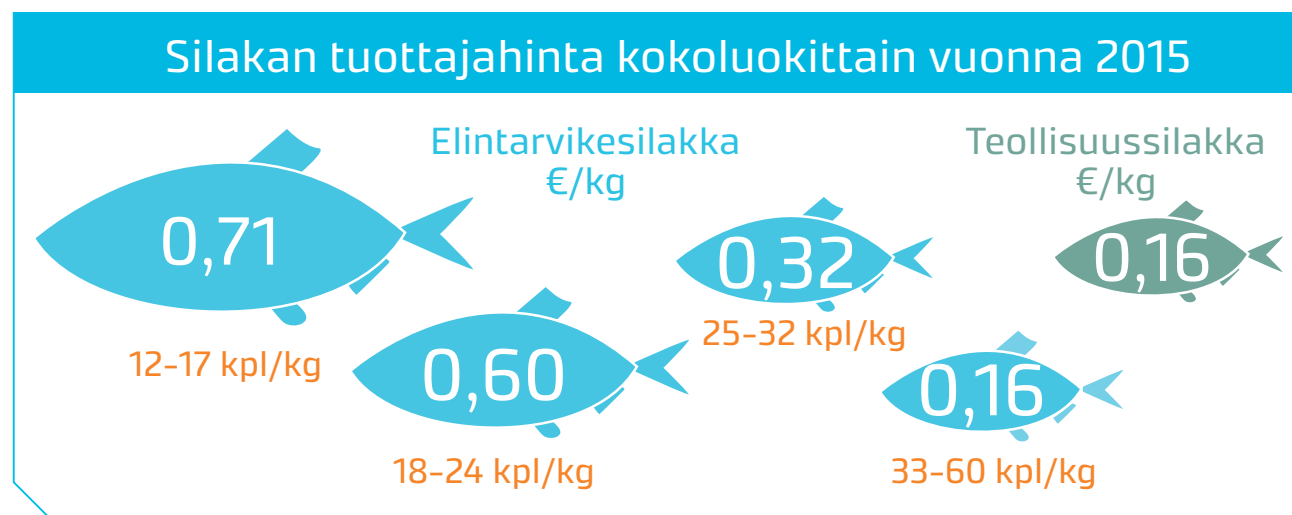
1990-luvulla valkolihaisten kalojen tuottajahinnoissa oli vähemmän vaihtelua kuin 2000-luvulla. Tosin Suomen EU-jäsenyyden myötä vuonna 1995 useiden

kalalajien tuottajahinnat notkahtivat. Vuoden 2000 jälkeen erityisesti kuhan, siian ja mateen sekä niemelliset että reaaliset tuottajahinnat ovat nousseet.

Silakan tuottajahintaan on menneinä vuosina vaikuttanut silakasta maksettu hintatuki, jota maksettiin vuosina 1975-1994. Hintatuen poistuminen EU-jäsenyyden myötä laski huomattavasti kalastajien elintarvikesilakasta saamia keskihintoja. Vuonna 2015 kalastajat saivat elintarvikesilakasta keskimäärin 0,27 euroa kilolta.

Punalihaisten kalojen arvostus vähentynyt

Vielä 1970-luvulla lohi oli erittäin arvostettu kala ja lohien tuottajahinta sen mukainen. Kirjoloheen tultua markkinoille 1980-luvulla ja myöhemmin 1990-luvulla norjalaisen kasvatetun lohien vallattua kalatiskit, lohien tuottajahinta laski. EU-jäsenyys laski hintoja jyrkästi vuonna 1995. Punalihaisten kalojen hinnat pysyttelivät lähellä toisiaan koko 1990-luvun, mutta myöhemmin varsinkin lohien hinta on vaihdellut suuresti. Vuonna 2015 kalastajat saivat lohesta keskimäärin 4,43 euroa kilolta.

Kasvatetuista kaloista siika kirjolohta arvokkaampi

Siian kasvatusta ruokakalaksi alkoi 1990-luvun puolivälissä, mutta Suomessa kasvatetaan siikaa yhä vain murto-osa kirjolohen määrästä. Vuonna 2015 kasvatetun siian keskimääräinen tuottajahinta nousi edellisvuodesta kymmenisen prosenttia ja kirjolohen hinta vuorostaan laski samassa suhteessa. Siian keskimääräinen tuottajahinta oli 9,46 euroa/kilo ja kirjolohen 3,59 euroa/kilo.

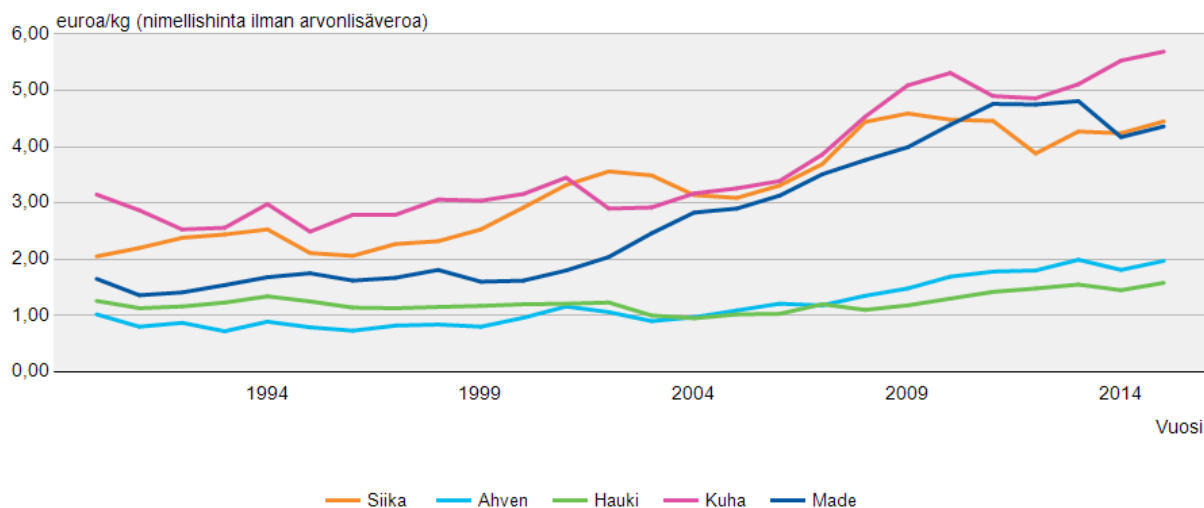
Hinnat perustuvat yrityksiltä saatuihin tietoihin

Silakan, kilohailin ja lohen keskihinnat on laskettu ensiostajien ELY-keskuksille tekemistä ilmoituksista. Muiden merialueella kalastettavien lajien sekä sisävesiltä pyydetyn muikun keskihinnat on kerätty otoksena kalaa ostavien yritysten antamista tiedoista. Kasvatettavien kalojen hintatiedot saadaan Suomen Kalankasvattajaliitto ry:ltä. Ennen vuotta 1989 kaikki kalastettavien lajien hintatiedot kerättiin kalastajilta.

► [Kalan tuottajahinta](#)

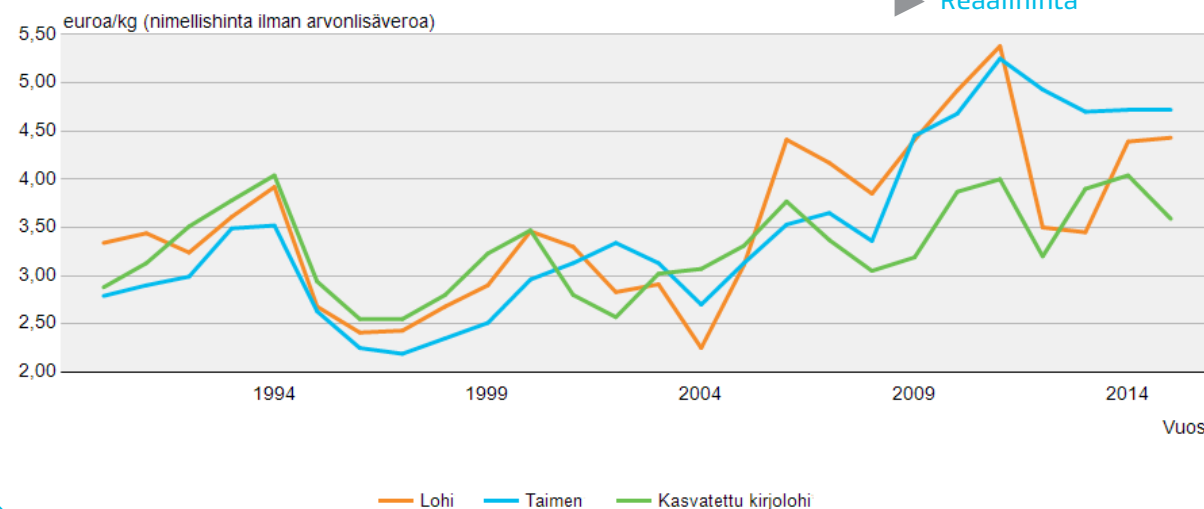
Siian, ahvenen, hauen, kuhan ja mateen tuottajahinta 1990-2015

► Taustadata taulukkona
► Reaalihinta

Lohen, taimenen ja kirjolohen tuottajahinta 1990-2015

► Taustadata taulukkona
► Reaalihinta

Kalan ulkomaankauppa

Suomeen tuotiin vuonna 2015 kalaa ja kalatuotteita 112 miljoonaa kiloa. Tuonnin kokonaisarvo oli 374 miljoonaa euroa. Kaksi kolmasosaa tuonnin määrästä (72 miljoonaa kiloa) ja reilut 90 prosenttia arvosta (340 miljoonaa euroa) oli ihmisravinnoksi tarkoitettuja tuotteita.

Suomesta vienti on huomattavasti tuontia vähäisempää. Vuonna 2015 kalaa ja kalatuotteita vietiin 69 miljoonaa kiloa, 38 miljoonan euron arvosta. Määrästä noin 70 prosenttia oli elintarvikekalaa. Kaikkiaan viennin määrä kasvoi kolme miljoonaa kiloa ja tuontimäärä pieneni neljä miljoonaa kiloa edellisvuodesta.

Norjalainen lohi tärkein tuontituote

Elintarvikkeiksi tuodusta kalasta ja kalatuotteista hieman vajaa puolet (33 miljoonaa kiloa) tuli Norjasta. Tärkein tuote oli tuore kokonainen merilohi (29 miljoonaa kiloa). Kirjolohta tuotiin enimmäkseen Ruotsista, noin yhdeksän miljoonaa kiloa vuonna 2015.

Suuri tuoteryhmä olivat myös erilaiset kalavalmisteet ja -säilykkeet, joita tuotiin 72 miljoonan euron arvosta. Yli puolet tuoteryhmän arvosta koostui tonnikalasäilykkeistä, jotka tulivat pääasiassa Thaimaasta ja Mauritiukselta. Erilaisia pakastei-

ta, joista tärkeimpiä olivat lohet ja taimenet sekä erilaiset seitipakasteet, tuotiin noin 28 miljoonan euron arvosta.

Tuonti kasvanut

Tuonti elintarvikkeeksi on noin kaksinkertaistunut runsaassa kymmenessä vuodessa, vaikka vuonna 2015 elintarviketuotteiden määrä oli viisi miljoonaa kiloa ja arvo 21 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi.

Tärkeimmät muuksi kuin ihmisravinnoksi tuodut tuotteet (40 miljoonaa kiloa) olivat pääasiassa ka-

lajätettä Norjasta sekä kalajauhoa Islannista, Tanskasta ja Norjasta.

Tärkeimmät vientimaat Viro ja Tanska

Vuonna 2015 tärkeimmät kalan ja kalatuotteiden vientimaat vientiarvon mukaan olivat Viro (18 miljoonaa euroa) ja Tanska (11 miljoonaa euroa). Vieroon viedystä kalamäärästä oli noin kaksi kolmasosaa pakastettua silakkaa ja hieman tuoretta kilohailia ja vajaa kolmannes tuoretta kirjolohta ja muita lohikalavalmisteita. Kaikkiaan kalojen vientimäärästä noin 70 prosenttia suuntautui Tanskaan.

Kuva: Ville Vähä / Luke

Tanskaan viedystä silakasta osa päätyy rehukalaksi

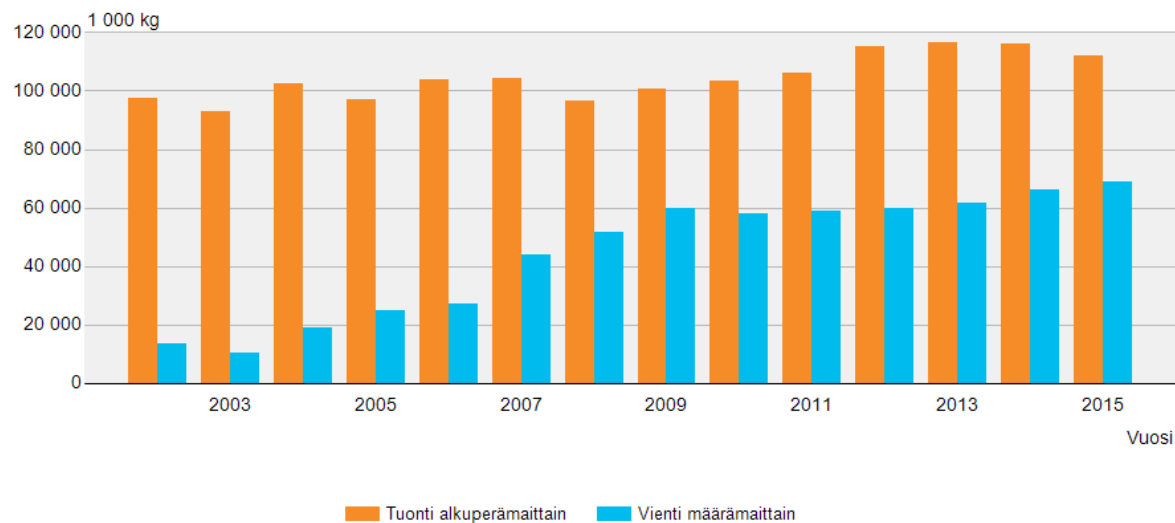
Tanskaan vietiin ihmisravinnoksi tuoretta kokonaista silakkaa ja kilohailia 24 miljoonaa kiloa, mikä oli noin puolet Tanskaan viedystä kalasta. Kasvu oli edelliseen vuoteen verrattuna yli kolme miljoonaa kiloa. Lisäksi Tanskaan vietiin pakastettua kokonaista silakkaa lähes viisi miljoonaa kiloa sekä rehukalaa 20 miljoonaa kiloa. Sisäkaupan tilastoilmoituksiin liittyy epävarmuutta varsinkin kalatuotteiden käyttömuodoista. Todennäköisesti suuri osa Tanskaan viedyksi ilmoitetusta silakasta ja kilohailista on päätenyt rehuteollisuuden raaka-aineeksi. Venäjälle pakastettua kokonaista silakkaa ja kilohailia ei viety lainkaan, kun sitä vielä vuonna 2014 vietiin yli 10 miljoonaa kiloa.

Kalan ja kalatuotteiden vienti on kasvanut viisinkertaiseksi noin kymmenessä vuodessa.

► Kalan ulkomaankauppa

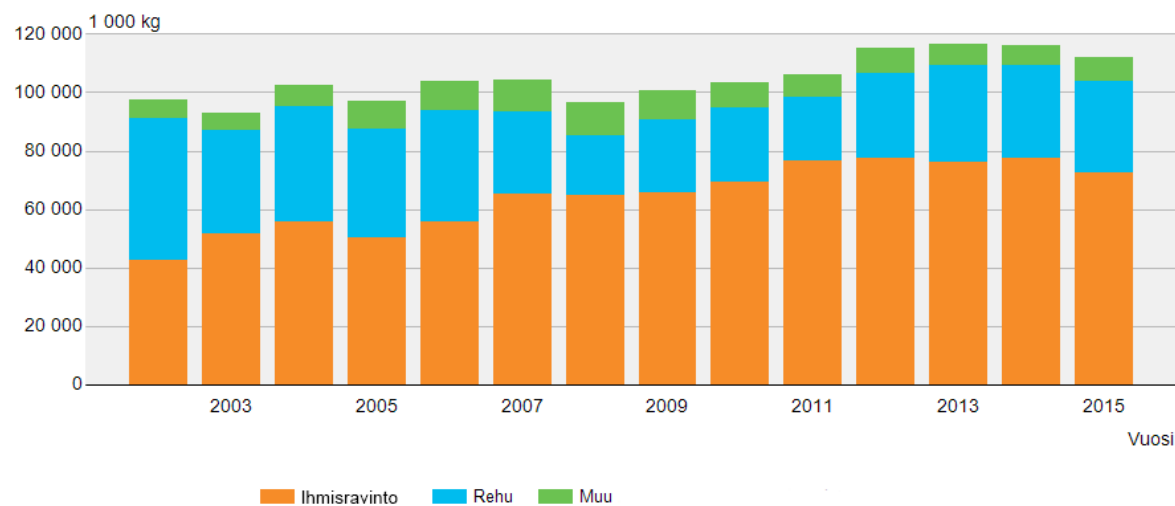
Kalan ja kalatuotteiden tuonnin ja viennin määrä

► Taustadata taulukkona

Kalan ja kalatuotteiden tuonti käyttötarkoituksen mukaan

► Taustadata taulukkona

Kalatalouden kannattavuus

Vuonna 2014 kalatalousyritysten kokonaistuotot olivat 957 miljoonaa euroa ja alalla toimi 1 789 yritystä. Kalatalouden tuottama jalostusarvo oli 153 miljoonaa euroa ja yritysten työllistävyys oli 2 827 henkilötyövuotta. Yrityksistä 72 prosenttia oli kalastusyrityksiä. Tuotoiltaan suurin toimiala oli kalanjalostus. Myös henkilöstöä oli eniten jalostajien palveluksessa.

Kalatalous on hyvin keskittynyttä

Vuonna 2014 kalataloudessa toimi 1 789 yritystä. Suurin osa toimialan yrityksistä (72 %) oli kalastusyrityksiä. Kalatalouden toimialojen kokonaistuotot olivat 957 miljoonaa euroa, mikä on kolme prosenttia enemmän kuin vuonna 2013. Koko kalatalouden jalostusarvo oli 153 miljoonaa euroa. Kalakauppa ja jalostus ovat hyvin keskittyneitä, mutta myös kalastus ja vesiviljely ovat viime vuosina keskittyneet.

Kalanjalostus työllisti eniten

Kalatalous työllisti 2 827 henkilötyövuotta. Kalanjalostus työllisti eniten, 38 prosenttia koko toimialasta. Kalastuksen osuus oli 12, vesiviljelyn 12 ja kalakaupan 38 prosenttia. Henkilötyövuosien määrä laski alkutuotannossa ja kasvoi kalanjalostuksessa ja tukkukaupassa.

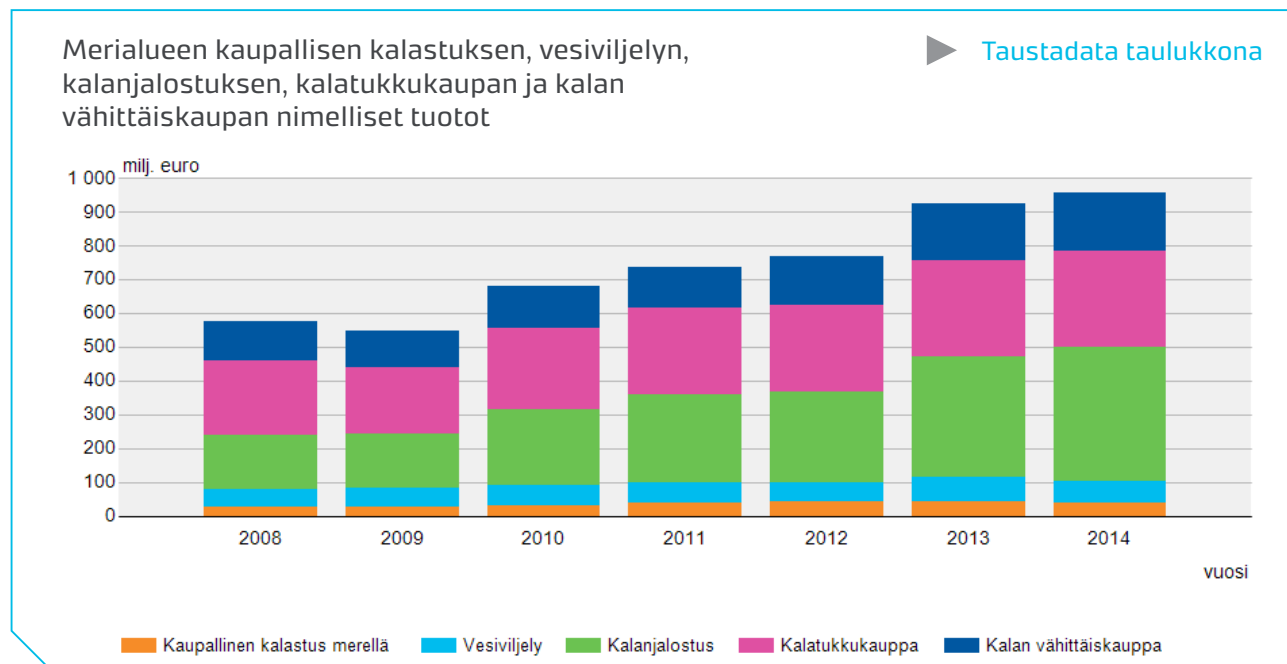
Kalakaupan tuotot kasvussa

Vuonna 2014 kalatalouden tuotot kasvoivat. Kalastuksen tuotot laskivat ja nettotulos heikkeni isompia rannikkokalastajia lukuun ottamatta. Vesiviljely-yritysten tuotot olivat aiempaa pienemmät, mutta alan kannattavuus parani. Tukkaupan nettotulos heikkeni, vaikka tuotot olivatkin vuoden 2013 tasolla. Kalanjalostuksen tuotot paranivat kymmenellä prosentilla, mutta nettotulos tästä huolimatta

ta heikkeni. Kalaan erikoistuneen vähittäiskaupan kannattavuus heikkeni, mutta tulos jäi voitolliseksi. Kalanjalostajat tekivät sekä tukkauppaa että vähittäiskauppaa suuremmat tuotot. Kalakaupan tuotot jatkoivat kasvuaan.

Kalastuksen nettotulos heikkeni

Vuonna 2014 merialueella toimi 1 295 kalastusyritystä. Suurin osa kalastusyrityksistä oli rannikko-

kalastusyrityksiä. Pieniä, alle 8 500 euron vuotuisen liikevaihdon rannikkokalastajia oli 68 prosenttia kaikista kalastajista.

Kalastusyritysten yhteenlasketut tuotot olivat 40 miljoonaa euroa vuonna 2014. Pienten rannikkokalastajien ja isojen troolareiden tuotot laskivat, kun taas suurten rannikkokalastajien ja pienten troolareiden tuotot kasvoivat. Silakan ja kilohailin Venäjän viennin hiipuminen vuonna 2014 vaikutti negatiivisesti isojen troolareiden tuottoihin.

Kalastuksen nettotulos heikkeni ja parhaimman tulokset tekivät yli 8 500 euron liikevaihdon rannikkokalastajat. Myös pienet troolarit tekivät positiivisen nettotuloksen. Pienet rannikkokalastajat ja isot troolarit tekivät vuonna 2014 tappiota. Kalastajat investoivat vuonna 2014 noin 10 miljoonaa euroa. Eniten investoivat pienet troolarit (5 miljoonaa euroa) ja isot rannikkokalastajat (4 miljoonaa euroa). Kalastusyritysten vakavaraisuus oli hyvä ja maksuvalmius tyydyttävä muilla paitsi isoilla troolareilla.

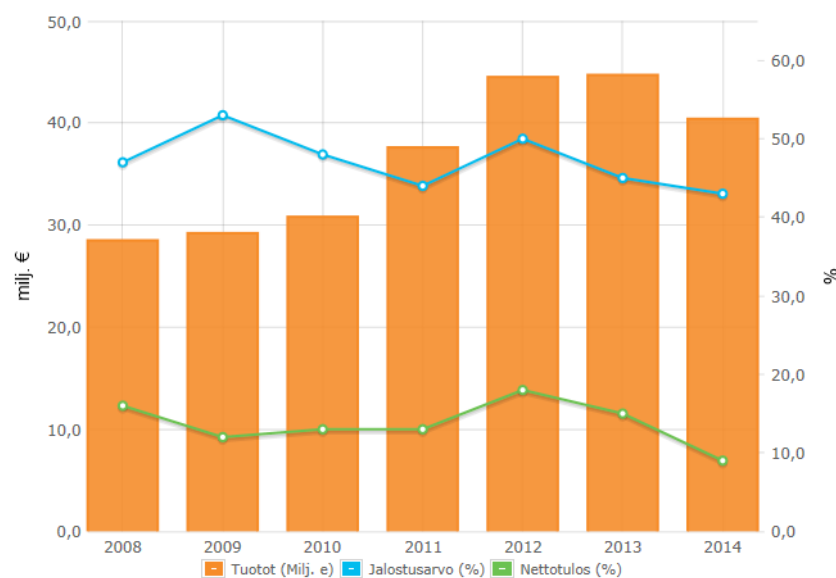
► [Kalatalouden kannattavuus](#)

► [Taloustohtori](#)

Kuva: Erno Salonen / Luke

Merialueen kalastusyritysten tuottojen, jalostusarvon ja nettotuloksen nimellinen kehitys

► [Taustadata taulukkona](#)

Kalan kulutus

Suomalaiset kuluttivat vuonna 2015 asukasta kohti kotimaista kalaa hieman yli neljä kiloa fileepainoksi laskettuna. Tuontikalaa käytettiin noin kymmenen kiloa. Kalan kokonaiskulutus pieneni hieman edellisvuodesta.

Kotimaisista kaloista eniten syötiin kirjolohta (1,3 kiloa) ja ulkomaisista kaloista kasvatettua lohta. Ulkomaisen lohen kulutus oli yhtä suuri kuin kotimaisten kalojen kokonaiskulutus (4,1 kiloa).

Kotimaisista luonnonkaloista eniten syötiin muikua (0,58 kiloa). Seuraavina olivat ahven ja hauki (0,45 kiloa), kuha (0,34 kiloa), silakka (0,30 kiloa) ja siika (0,24 kiloa).

Kotimaisesta elintarvikkeeksi päätyneestä kalasta kasvatettua oli kolmasosa ja ammattikalastajien pyydystämää neljäsosa. Vapaa-ajankalastajien osuus oli 42 prosenttia.

Kotimaisen kalan kulutus on vähentynyt - Norjan lohen lisääntynyt

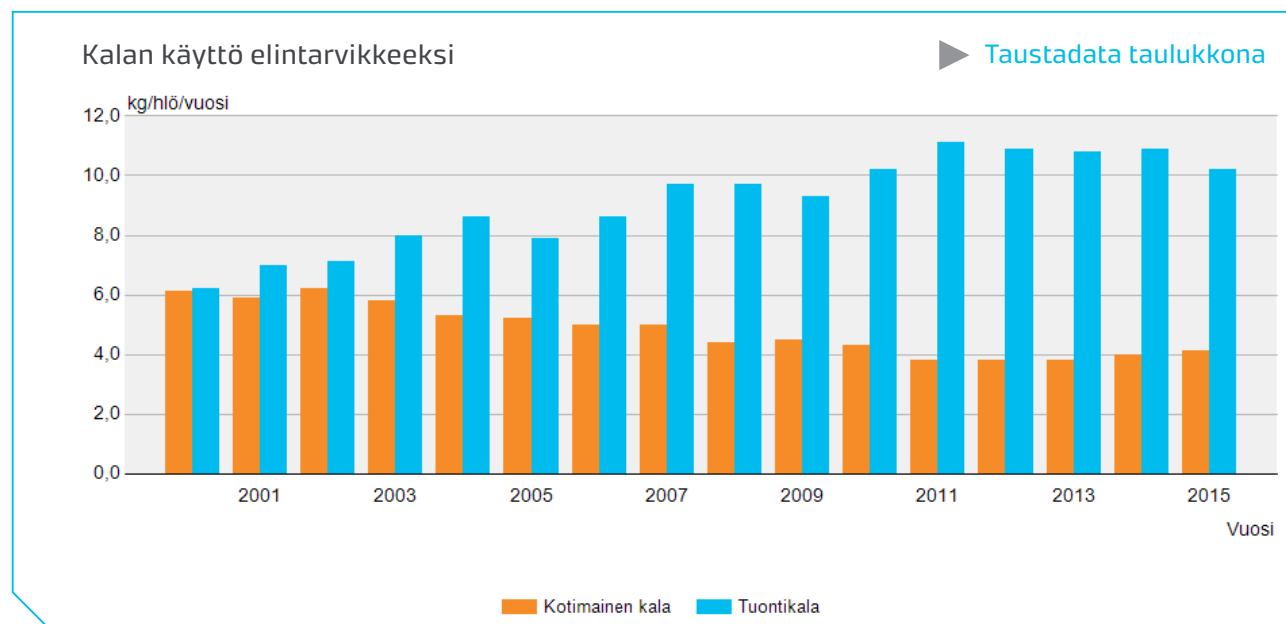
Kotimaisen kalan kulutus on vähentynyt 2000-luvulla noin kolmanneksella. Kotimaisista lajeista ainoastaan kuhan kulutus on kasvanut 2000-luvun alkuun verrattuna.

Kotimaisen kalan kulutuksen vähentyessä tuontikalaa on käytetty lähes kaksinkertaistunut, ja Norjasta tuodun lohen käyttö on jopa nelinkertaistunut.

Norjalaisen kasvatetun lohen jälkeen eniten ulkomaisista tuotteista kulutettiin tonnikalasäilykkeitä ja -valmisteita, kasvatettua kirjolohta, pakastettua seitiä sekä katkarapuja ja katkaraputuotteita.

► Kalan kulutus

Ulkomaisen lohen kulutus oli yhtä suuri kuin kotimaisten kalojen kokonaiskulutus.

Metsästys

Noin 300 000 metsästäjää maksaa vuosittain riistanhoitomaksun ja on näin oikeutettu metsästä-mään riistalajeja. Vuonna 2015 metsällä käyneiden määrä väheni edellisvuoteen verrattuna. Riistasaa-lis väheni myös, etenkin metsäkanalintuja ja vesi-lintuja saatiin saaliiksi edellisvuotta vähemmän.

Metsästäjien määrä on pysynyt pitkään samana

Metsästäjien määrä ei ole juurikaan muuttunut sit-ten kahdeksankymmen luvun, mutta aivan viime vuosina metsällä käyneiden määrä on vähentynyt. Metsästäjien määrästä on tarkka tieto jo 1930-lu-vulta lähtien, sillä vuoden 1934 metsästyslaissa määrättiin riistanhoitomaksu pakolliseksi metsäs-tystä harjoittaville.

Valtakunnallisia riistasaalistietoja on kerätty kymmeniä vuosia

Pienriistan vuosittaisia valtakunnallisia saalistilas-toja on kerätty 1900-luvun alkupuoliskolla, mutta 1960 -luvulta miltei yhtenäisenä jatkumona. Ti-lastoitavien riistalajien määrä on vuosien varrella kasvanut. Vuonna 2008 nimi muutettiin Metsästys-tilastoksi, sillä riistasaaliin lisäksi alettiin tilastoida metsällä käyneiden määriä sekä eri riistaeläinryh-miä metsästäneiden määriä.

Saalistietojen keruu ja arviointimenetelmät ovat muuttuneet

Vuosikymmenien varrella tiedonkeruumenetelmät ovat vaihdelleet ja laskenta on kehittynyt. Siksi vuo-sikymmenien takaisia lukuja ei voi suoraan verrata nykyisiin. Vuodesta 1996 nykypäivään menetelmät ovat pysyneet samoina.

Ennen vuotta 1995 riistasaalistilasto kohdistui met-sästysvuoteen (1.8.-31.7.), mutta vuodesta 1996 al-kaen saalistiedot kerätään kalenterivuosittain.

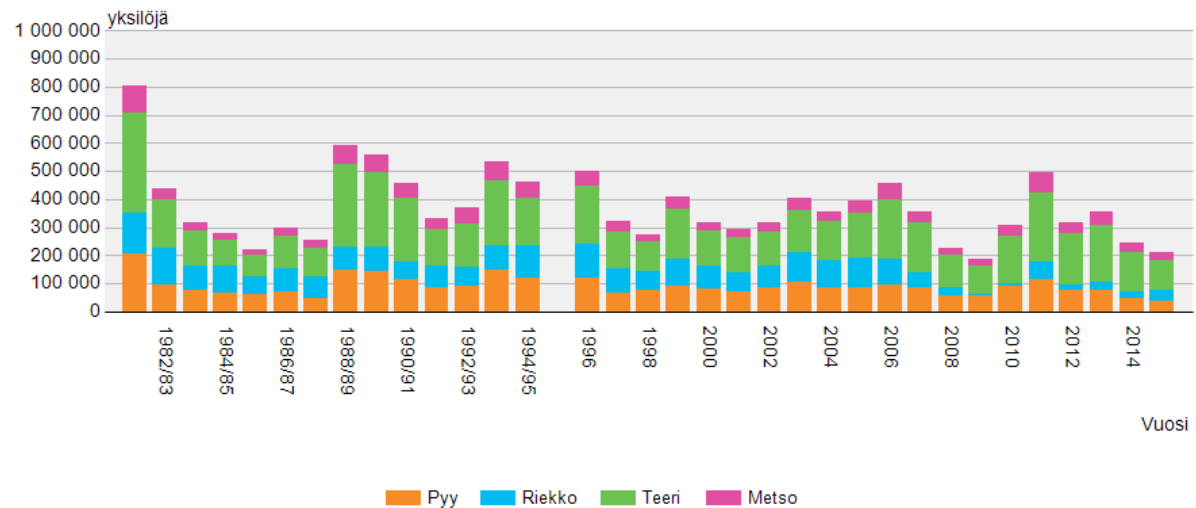
Kalenterivuosikohtaiset tilastot perustuvat kyse-lyyn, joka vuosittain lähetetään vähintään 300 ti-lastointivuonna riistanhoitomaksun maksaneel-le metsästäjälle jokaisesta riistanhoitopiiristä eli nykyään Suomen riistakeskuksen toimialueesta.

Saalismäärät ovat vaihdelleet

Nisäkkäistä metsäjänissaalis väheni dramaattises-ti vuosituhannen vaihteessa. Piisameja pyydettiin vielä 70-luvulla runsaasti, mutta saalis hiipui 80-lu-vulla. Pienpedoista supikoirasaalis on kasvanut ta-

Metsäkanalintusaalis metsästysvuosina 1981/1982-1994/1995 ja kalenterivuosina 1996-2015

[Taustadata taulukkona](#)

saisesti 80-luvulta lähtien, kun taas minkkisaalis on puolittunut 2000-luvun aikana. Kaikki kolme viimeksi mainittua lajia ovat tulleet tai tuotu Suomeen viime vuosisadan alkupuoliskolla.

Vesilinnuista sinisorsasaalis on viimeisen parinkymmenen vuoden aikana vaihdellut 200 000 ja 300 000 yksilön välillä, eikä minkäänlaista muutostrendiä ole havaittavissa. Muista runsaslukuisista vesilinnuista sekä tavin että telkän saalismäärät ovat tasaisesti pienentyneet tänä aikana.

Luontaisesti metsäkanalintukannat vaihtelevat suunnilleen 6-7 vuoden välein. Saaliit olivat runsaita kahdeksankymmenen luvun alussa ja lopussa, 2000-luvulla hyviä saalisvuosia olivat 2006 ja etenkin vuosi 2011. Tällä hetkellä saalista saadaan vähän.

Pienriistan metsästäjämääriä on tilastoitu vuodesta 2008

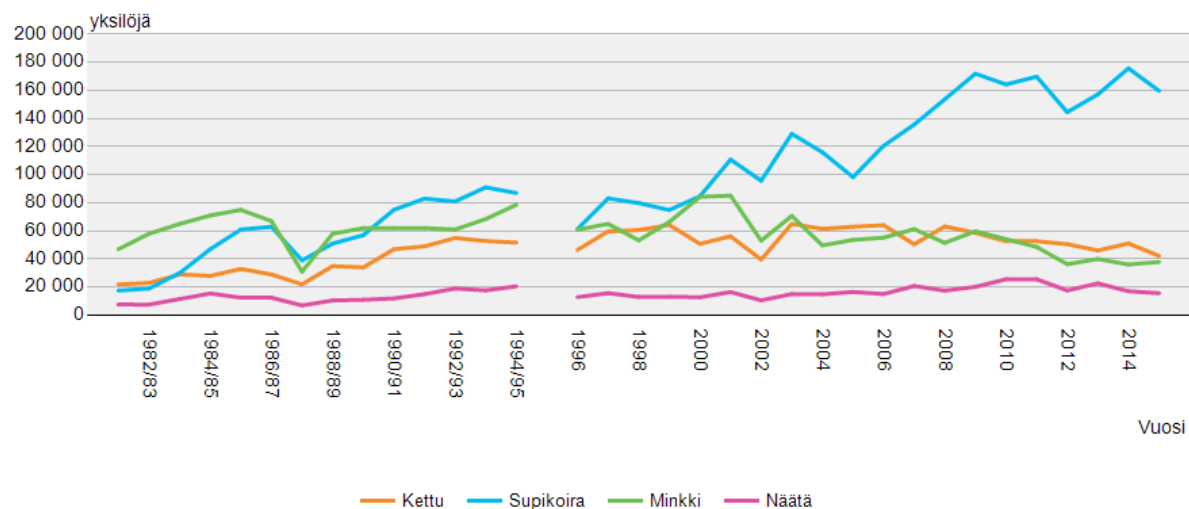
Metsäkanalintuja pyytää vähintään 100 000 metsästäjää. Viimeisen kuuden vuoden aikana parhaimmillaan 140 000 henkilöä kävi metsäkanalintujahdissa. Kun metsäkanalintukannat ovat vähissä, on

myös pyytäjiä vähemmän. Vesilintuja vuonna 2015 pyysi 85 000 metsästäjää, mikä on parikymmentätuhatta henkilöä vähemmän kuin parhaana vuonna. Kaiken kaikkiaan pienriistaa on metsästännyt viime vuosina 170 000-200 000 metsästäjää.

► Metsästys

Neljän yleisimmän pienpetosaalislajin saalismäärät metsästysvuosina 1981/1982-1994/1995 ja kalenterivuosina 1996-2015

► Taustadata taulukkona

Yhteensä noin 3,5 miljoonaa metsästyspäivää vuodessa

Linkkejä tilastopalveluihin

LUKEN tilastopalvelu: <http://stat.luke.fi/>

LUKEN tilastotietokanta: <http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/>

Ohjeet tietokannan käyttöön: http://stat.luke.fi/sites/default/files/tilastotietokanta_ohje_evuosikirja.pdf

Tilastokeskus: <http://stat.fi/til/index.html>

FAOSTAT Statistical database: <http://faostat3.fao.org>

Eurostat database: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Ruotsin maataloustilastoja: <http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/statistik.4.67e843d911ff9f551db80003060.html>

Global Forest Resources Assessment 2015 - Country Reports: <http://www.fao.org/forest-resources-assessment/documents/en/>

State of Europe's Forests 2015 Report: <http://www.foresteuropa.org/>

FAO Forestry Statistics: <http://www.fao.org/forestry/46203/en/>

UNECE Forestry and Timber: <http://www.unece.org/forests/welcome.html>

Ruotsin metsätilastoja: <http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Statistik/>

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen temaattiset ohjelmat

Lue lisää: www.luke.fi/tutkimusteemat

► Pohjoinen vihreä biotalous

Tavoitteena on turvata kasvava ja vakaa metsä- ja peltobiomassoihin perustuva raaka-aineresurssi, kehittää sen käytön joustavaa suunnittelua ja luoda tehokkaita hankintaketjuja eri asiakasryhmien tarpeisiin.

► Sininen biotalous

Tavoitteena on kehittää veteen perustuvaa biotaloutta koko arvoketjussa. Toiminnallamme rakennamme kokonaisuutta, joka hyödyntää kestävästi ja nykyistä monipuolisemmin vesivaroja ja vesiekosysteemejä.

► Innovatiivinen elintarvikeketju

Tavoitteena on kasvattaa ruoantuotannon kilpailukykyä ja elintarvikkeiden vientiä. Tutkimuksella parannetaan ruoka- ja ravitsemusturvaa, ruoantuotannon kiertotaloutta, edistetään kuluttajien hyvinvointia kestävästi tuotettujen elintarvikkeiden avulla, ruokajärjestelmän kuluttajalähtöistä kehittämistä sekä uusien teknologioiden ja digitaalisuuden hyödyntämistä elintarviketuotannossa.

► Kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa

Tavoitteena on tutkia ja edistää luonnonvaratalouden toteutumista ja sen edellyttämiä muutoksia yhteiskunnassa. Tutkimuksella vaikutetaan uusiutuvien luonnonvarojen kestäväen ja hyväksyttävän hyödyntämisen politiikan muotoutumiseen, markkinoiden toimivuuteen, uuden teknologian ja liiketoimintamallien leviämisen edistämiseen yhteiskunnassa sekä toimintatapoihin, jotka takaavat tasapainoisen yhteiskunnallisen ja alueellisen kehityksen.

TOIMITUS

Tarja Korttesmaa, Aimo Jokela

SISÄLTÖ

MAATALOUS: Tarja Korttesmaa, Jaana Kyyrä, Sanna Vuorisalo, Anneli Partala, Anna-Kaisa Jaakkonen, Sirpa Karppinen, Arto Latukka

METSÄ: Antti Ihalainen, Terhi Koskela, Aarre Peltola, Ville Kankaanhuhta, Jukka Torvelainen, Elina Mäki-Simola, Olli Salminen, Esa Uotila, Esa Ylitalo, Martti Aarne

KALA JA RIISTA: Pirkko Söderkultalahti, Leena Forsman, Riitta Savolainen, Pentti Moilanen, Heidi Pokki

TAITTO

Irene Murtovaara

VALOKUVAT

Luken kuva-arkisto, Erkki Oksanen, Ville Vähä, AnnaMarja Vilander, Erno Salonen, Reijo Penttilä, Panu Orell

INFOGRAAFIT

Essi Puranen

stat.luke.fi

Luonnonvarakeskus (Luke)

Tilastopalvelut

Latokartanonkaari 9

00790 HELSINKI

Puhelinvaihte 0295 300 300

etunimi.sukunimi@luke.fi

www.luke.fi

ISBN 978-952-326-322-2 (verkkójulkaisu)

ISBN 978-952-326-321-5 (painettu)

ISSN 2342-7639 (verkkójulkaisu)

ISSN 2342-7647 (painettu)

URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-322-2>